

«КазТрансОйл» АҚ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

*2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудиторлар есебімен*

МАЗМУНЫ

Тәуелсіз аудиторлар есебі

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

Каржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп	1-2
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	3-4
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	5-6
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	7
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер	8-62

Тәуелсіз аудиторлардың қорытындысы

«ҚазТрансОйл» АҚ-ның акционерлеріне

Біз «ҚазТрансОйл» АҚ-ның және оның еншілес көсіпорындарының (бұдан әрі – «Топ») қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп, жынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп, ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп және көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп, сондай-ақ есеп саясатының маңызды аспектілері туралы әкпарат пен басқа да түсіндірме әкпараты жатады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке қатысты басшылықтың жауапкершілігі

Компания басшылығы көрсетілген шоғырландырылған қаржылық есептіліктің Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес жасалуы мен шынайылығы үшін және басшылықтың пікірінше шынайы емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ қаржылық есептілікті жасауға қажет болатын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Аудиторлардың жауапкершілігі

Біздің міндеттіміз жүргізілген аудиттің негізінде осы шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы өз ойымызды білдіру болып табылады. Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргіздік. Осы стандарттар біздің әдеп нормаларын сақтауымызды, аудитті қоса берілген шоғырландырылған қаржылық есептілікте маңызды бұрмаланулардың жоқтығына жеткілікті түрде сенімді болатындей етіп жоспарлауымызды және жүргізуімізді талап етеді.

Аудит қаржылық есептілікте ұсынылған сомалар мен әкпаратқа қатысты аудиторлық дәлелдерді алуға бағытталған рәсімдердің орындалуын қамтиды. Шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан қаржылық есептіліктің едәуір бұрмалану тәуекелін бағалауды қоса алғанда, рәсімдердің таңдау аудиторлар тұжырымдарына негізделеді. Бұл тәуекелді бағалау кезінде аудитор қаржылық есептілікті дайындау мен дұрыс беруге қатысты ішкі бақылау аспектілерін үйімнің ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірін білдіру үшін емес, нақты жағдайларда қажетті аудит рәсімдерін анықтау үшін қарастырады. Сондай-ақ аудитке пайдаланылған есеп саясатының дұрыстығын және басшылық жасаған бухгалтерлік бағалаудың негізділігін бағалау және жалпы қаржылық есептіліктің ұсынылуын бағалау жатады.

Біз алған аудиторлық дәлелдер аудиторлық қорытындымызды білдіруге негізденмені ұсыну үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп санаймыз.

Building a better
working world

Қорытынды

Біздің сыйымызша шоғырландырылған қаржылық есептілік барлық маңызды аспектілерде «ҚазТрансОйл» АҚ-ның және оның еншілес кәсіпорындарының 2015 жылдың 31 желтоқсанына қаржылық жағдайын, сондай-ақ оның қаржы нәтижелері мен көрсетілген құнгеге аяқталған жыл үшін ақша қаражатының қозғалысын Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес шынайы түрде көрсетеді.

Ernest & Young LLP

Гульмира Турмагамбетова
Аудитор

Аудитордың 1998 жылғы 21 ақпандығы
№ 0000374 біліктілік куәлігі

Евгений Жемалетдинов
Бас директор
«Эрнст энд Янг» ЖШС

Қазақстан Республикасында аудиторлық қызметпен айналысуға арналған мемлекеттік лицензия сериясы МФО - 2, № 0000003, Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігімен 2005 жылғы 15 шілдеде берілген

2016 жылғы 23 ақпан

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

Мын өнгөмен	Ескертпе	2015 жылғы 31 желтоқсанға	2014 жылғы 31 желтоқсанға
Активтер			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар	6	478.504.930	415.390.661
Материалдық өмес активтер	7	7.399.731	5.479.443
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар	8	13.918.006	49.843.334
Негізгі құралдар үшін жеткізушілерге берілген алғытөлемдер	9	7.733.267	11.307.451
Банк салымдары	15	4.487.436	3.729.880
Өзге де ұзақ мерзімді активтер		27.156	16.723
		512.070.526	485.767.492
Ағымдағы активтер			
Тауарлы-материалдық қорлар	10	3.599.697	3.044.558
Пайызыз қарыздар	17	18.735.079	-
Сауда және өзге де дебиторлық берешек	11	4.224.126	5.803.874
Жеткізушілерге берілген алғытөлемдер	12	3.062.072	1.111.935
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем		2.376	5.814.807
Өтелуге жататын ҚҚС және өзге де салықтар бойынша			
алдын ала төлем	13	8.639.068	6.196.069
Өзге де ағымдағы активтер	14	6.062.455	3.380.259
Банк салымдары	15	12.446.837	32.112.242
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	16	50.420.288	42.174.720
		107.191.998	99.638.464
Сатуға арналған деп жіктелген активтер		-	1.261
		107.191.998	99.639.725
Активтер жиыны		619.262.524	585.407.217

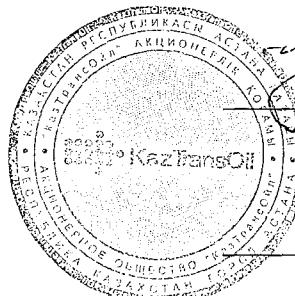
Есен саясаты және 8-62 беттердегі ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

Мың тенге	Ескертпе	2015 жылғы 31 желтоқсанға	2014 жылғы 31 желтоқсанға
Меншікті капитал және міндеттемелер			
Меншікті капитал			
Жарғылық капитал	17	61.937.567	61.937.567
Активтерді қайта бағалау бойынша резерв	17	125.563.376	138.237.679
Капиталдың өзге де резервтері	17	(3.813.701)	(1.810.575)
Есептілік валютасын қайта есептеу бойынша резерв	17	36.210.843	14.860.910
Үлестірлемеген пайда		253.033.425	244.418.740
Меншікті капитал жиыны		472.931.510	457.644.321
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Қызыметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	18	15.098.686	11.204.603
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелер	32	40.682.643	41.167.915
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндеду бойынша міндеттемелерге резервтер	23	21.999.701	20.631.009
Болашақ кезеңдер кірістері	19	8.081.762	4.423.082
		85.862.792	77.426.609
Ағымдағы міндеттемелер			
Қызыметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	18	435.024	408.757
Төленуге жататын корпоративтік табыс салығы		2.112.015	910.109
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	20	16.654.897	15.773.741
Алынған алғытелеңдер	21	17.825.174	16.746.436
Төлемге өзге де салықтар	22	4.558.010	3.226.928
Резервтер	23	63.191	316.065
Өзге де ағымдағы міндеттемелер	24	18.819.911	12.954.251
		60.468.222	50.336.287
Міндеттемелер жиыны		146.331.014	127.762.896
Меншікті капитал мен міндеттемелер жиыны		619.262.524	585.407.217
Бір жай акцияның төнгерімдік құны (тенге)	17	1.210	1.176

2016 жылғы 23 ақпанда қол қойылды және шығаруға рұқсат етілді.

Бас директор

Н.Н. Шманов

Бас бухгалтер

М.К. Сармағамбетова

Есен саясаты және 8-62 беттердегі ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас болған табылады.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

<u>Мың тәңгемен</u>	<u>Ескертпе</u>	<u>31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін</u>	<u>2015 жылғы</u>	<u>2014 жылғы</u>
Түсім	25	213.161.762	206.637.113	
Өткізімнің өзіндік құны	26	(124.063.989)	(121.309.073)	
Жалпы пайда		89.097.773	85.328.040	
Жалпы және әкімшілік шығыстар	27	(12.092.220)	(13.592.935)	
Өзге де операциялық кірістер	28	1.659.141	1.461.472	
Өзге де операциялық шығыстар	29	(1.733.969)	(650.029)	
Негізгі қурападардың құнсыздануынан болған залал	6	(1.330.882)	(8.119.432)	
Операциялық пайда		75.599.843	64.427.116	
Бағамдық айырмадан болған кіріс, нетто	16	25.544.225	1.055.964	
Қаржылық кірістер	30	3.026.897	4.517.047	
Қаржылық шығындар	31	(2.177.430)	(1.615.566)	
Бірлескен бақылаудагы кесіпорындардың залалындағы үлесі	8	(34.674.141)	(6.255.050)	
Салық салғанға дейінгі пайда		67.319.394	62.129.511	
Табыс салығы бойынша шығыстар	32	(22.606.458)	(15.698.946)	
Есепті жылдағы таза пайда		44.712.936	46.430.565	
Акцияға пайда (тәңгемен)	17	116	121	

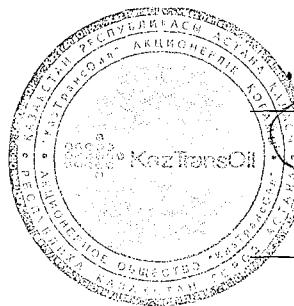
Есеп саясаты және 8-62 беттердегі ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

Мың теңгемен	Ескертпе	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін 2015 жылғы	2014 жылғы
Өзге де жиынтық кіріс			
Кейінгі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктеуге жататын өзге де жиынтық кіріс			
Шетел бөлімшелерінің есептілігін қайта есептеу кезіндегі бағамдық айырмашылық		19.956.164	4.742.851
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың шетел бөлімшелерінің есептілігін қайта есептеу кезіндегі бағамдық айырмашылық	8	(77.410)	49.057
Кейінгі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктеуге жататын таза өзге де жиынтық кіріс		19.878.754	4.791.908
Кейінгі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктеуге жатпайтын өзге де жиынтық залал			
Топтың негізгі құралдарының қайта бағалануы және құнсыздануы	6	(893.921)	(24.595.646)
Табыс салығының әсері	32	178.784	4.676.756
		(715.137)	(19.918.890)
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың негізгі құралдарының қайта бағалануы және құнсыздануы		69.176	3.576.974
Табыс салығының әсері		(13.835)	(715.395)
	8	55.341	2.861.579
Топтың активтерін пайдаланудан шығару және жерді қайта өндөу бойынша резерв	23	1.157.829	(1.678.425)
Табыс салығының әсері	32	(231.565)	335.685
		926.264	(1.342.740)
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындар бойынша активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндөу бойынша резерв		632.377	334.774
Табыс салығының әсері		(126.475)	(63.433)
	8	505.902	271.341
Топ қызметкерлеріне сыйақылар бойынша актуарлық залалдар	18	(2.503.907)	(992.599)
Табыс салығының әсері	32	500.781	198.520
		(2.003.126)	(794.079)
Кейінгі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктеуге жатпайтын таза өзге де жиынтық залал		(1.230.756)	(18.922.789)
Салықты шегергендегі өзге де жиынтық кіріс/(залал)		18.647.998	(14.130.881)
Есепті жылға салықты шегергенде өзге де жиынтық кіріс жиыны		63.360.934	32.299.684

2016 жылғы 23 ақпанда қол койылды және шығаруга рұксат етілді.

Бас директор

Н.Н. Шманов

Бас бухгалтер

М.К. Сармагамбетова

Esen саясаты және 8-62 беттердегі ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

Мың тенге	Ескертпе	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
		2015 жылғы	2014 жылғы
Операциялық қызметтен түскен ақша ағындары			
Салық салынғанға дейінгі пайда		67.319.394	62.129.511
Салық салынғанға дейінгі таза ақша ағындары мен салыстыруға арналған ақшалай емес түзетулер			
Тозу жөне етелім	26, 27	33.228.121	33.696.049
Күмәнді берешек бойынша резервті есептеу, нетто	27	107.656	18.661
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың шығындарындағы улесі	8	34.674.141	6.255.050
Қаржы шығындары	31	2.177.430	1.615.566
Қаржы кірістері	30	(3.026.897)	(4.517.047)
Еңбек қызметі аяқталуына байланысты қызметкерлерге сыйақылар, ағымдағы жылдың қызметтер құны	18	1.070.515	802.461
Резервтерді (қайтару)/есептеу, нетто	23	(243.689)	53.560
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің шығынан болған залал, нетто	29	1.376.960	208.654
Қорларды сатудан түскен кіріс, нетто	28, 29	(44.193)	(248.512)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерді сатудан түскен залал/(кіріс), нетто	28, 29	6.915	(61.090)
Материалдық емес активтердің құнсыздануы	7	–	302.114
Негізгі құралдардың құнсыздануы	6	1.330.882	8.119.432
Кредиторлық берешекті есептен шығарудан түскен кіріс	28	(42.363)	(75.689)
Болашак кезеңдер кірістерінің етелімі		(260.305)	(428.123)
Активтерді пайдаланудан шығару жөне жерлерді қалпына келтіру міндеттемелері бойынша болжауларын қайта қарастыру болған (кірістер)/шығыстар	28, 29	(443.410)	275.965
Өрекеттісіз тұрган өндірістік нысандарды жою бойынша шығыстар	29	26.538	89.126
Ескірген тауар-материалдық қорлар бойынша резервтерді есептеу/(қайтару), нетто	27	6.644	(5.342)
Айналым капиталының өзгерісіне дейінгі операциялық қызметтен түскен ақша ағыны		137.264.339	108.230.346
Операциялық активтердегі (ұлғаю)/азаю			
Тауар-материалдық қорлар		(296.689)	3.537.525
Сауда жөне өзге де дебиторлық берешек		2.103.548	(1.274.316)
Жеткізушилерге берілген алғытөлемдер		(1.483.881)	(268.324)
Өтеуге жаттын ҚҚС жөне өзге де салықтар бойынша алғытөлемдер		(309.496)	(3.950.262)
Өзге де қысқа мерзімді активтер		(2.529.789)	603.319
Операциялық міндеттемелердегі ұлғаю/(азаю)			
Сауда жөне өзге де кредиторлық берешек		(3.311.765)	2.884.424
Алынған алғытөлемдер		792.292	(435.287)
Төлемге өзге де салықтар		(388.809)	639.577
Өзге де ағымдағы жөне ұзақ мерзімді міндеттемелер жөне қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер		4.260.012	(2.972.212)
Операциялық қызметтен түскен ақша ағыны		136.099.762	106.994.790
Төленген табыс салығы		(16.850.829)	(18.965.585)
Алынған пайыздар		2.753.028	5.878.926
Операциялық қызметтен түскен таза ақша ағыны		122.001.961	93.908.131

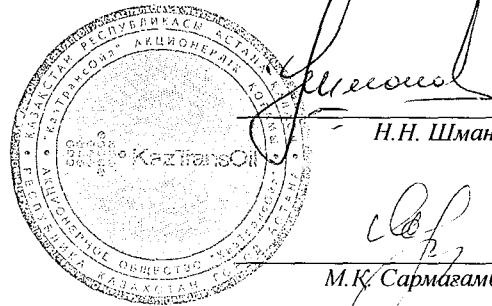
Esen саясаты және 8-62 беттердегі ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас болған табылады.

**АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП
(жалғасы)**

<u>Мың тәңгемен</u>	<u>Ескертпе</u>	<u>31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін</u>	
		<u>2015 жылғы</u>	<u>2014 жылғы</u>
Инвестициялық қызметтөн түскен ақша ағыны			
Банк салымдарын алу		71.739.062	128.562.356
Банк салымдарын орналастыру		(41.427.048)	(81.978.050)
Негізгі құралдарды сатып алу		(70.523.460)	(82.725.157)
Материалдық емес активтерді сатып алу		(154.116)	(228.913)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатудан және сатуға арналған деп жіктелген активтерден түскен түсім		44.138	309.264
Пайыссыз қарыз беру		(20.000.000)	-
Алынған дивидендтер		1.735.020	717.898
Инвестициялық қызметте пайдаланылған таза ақша ағыны		(58.586.404)	(35.342.602)
Қаржылық қызметтөн түскен ақша ағыны			
Төленген дивидендтер	17	(46.429.363)	(41.925.280)
Қаржы қызметінде пайдаланылған таза ақша ағыны		(46.429.363)	(41.925.280)
Бағамдық айырманың әсері		(8.740.626)	(110.877)
Ақша қаражаттарындағы және олардың баламаларындағы таза өзгерістер		8.245.568	16.529.372
Жылдың басына ақша қаражаттары және олардың баламалары		42.174.720	25.645.348
Жылдың аяғына ақша қаражаттары және олардың баламалары	16	50.420.288	42.174.720

2016 жылғы 23 ақпанда қол қойылды және шығаруға рұксат етілді.

Бас директор

Н.Н. Шманов

Бас бухгалтер

M.K. Сармагамбетова

Esen саясаты және 8-62 беттердегі ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас болған табылады.

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

Мын тәңгемен	Жарғыптық капитал	Активтерді қайта бағалау бойынша резерв	Есептілік валютасын қайта есептеу бойынша резерв	Капиталдың өзге де резервтері	Үлестірілмеген пайда	Жиыны
2014 жылғы 31 желтоқсанға	61.937.567	138.237.679	14.860.910	(1.810.575)	244.418.740	457.644.321
Есепті жылдағы таза пайда	-	-	-	-	44.712.936	44.712.936
Өзге де жиынтық кіріс	-	772.370	19.878.754	(2.003.126)	-	18.647.998
Бір жылға жиынтық кіріс жиыны	-	772.370	19.878.754	(2.003.126)	44.712.936	63.360.934
Қайта бағаланған негізгі құралдардың өтелімі	-	(11.975.494)	-	-	11.975.494	-
Дивидендтер (17-ескертке)	-	-	-	-	(46.429.363)	(46.429.363)
Реклассификация	-	(1.471.179)	1.471.179	-	-	-
Өзге де (17-ескертке)	-	-	-	-	(1.644.382)	(1.644.382)
2015 жылғы 31 желтоқсанға	61.937.567	125.563.376	36.210.843	(3.813.701)	253.033.425	472.931.510
2013 жылғы 31 желтоқсанға	61.937.567	171.902.104	10.069.002	(1.016.496)	224.377.740	467.269.917
Есепті жылдағы таза пайда	-	-	-	-	46.430.565	46.430.565
Өзге де жиынтық (запал)/кіріс	-	(18.128.710)	4.791.908	(794.079)	-	(14.130.881)
Бір жылға жиынтық кіріс жиыны	-	(18.128.710)	4.791.908	(794.079)	46.430.565	32.299.684
Қайта бағаланған негізгі құралдардың өтелімі	-	(15.535.715)	-	-	15.535.715	-
Дивидендтер (17-ескертке)	-	-	-	-	(41.925.280)	(41.925.280)
2014 жылғы 31 желтоқсанға	61.937.567	138.237.679	14.860.910	(1.810.575)	244.418.740	457.644.321

2016 жылғы 23 ақпанды қол қойылды және шығаруға рұксат етілді.

Бас директор

Н. Н. Шманов

Бас бухгалтер

М.К. Сармагамбетова

Есеп саясаты және 8-62 беттердегі ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Мұнай және Газ Көлігі» ұлттық компаниясы» ЖАҚ (бұдан әрі – «МГК») Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2001 жылғы 2 мамырдағы қаулысына сәйкес құрылды. Осы қаулының негізінде Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті «ҚазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ акцияларына меншік құқығын МГК-га берді, осының нәтижесінде «ҚазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ «ҚазТрансОйл» ЖАҚ болып қайта тіркелді және қайта аталды.

2004 жылғы 31 мамырда Қазақстан заңнамасының талаптарына сай «ҚазТрансОйл» ЖАҚ «ҚазТрансОйл» АҚ (бұдан әрі – «Компания») болып қайта тіркелді.

2015 жылдың 31 желтоқсанына Компания акцияларының 10%-ы «Халықтық IPO» бағдарламасы аясында сатып алған миноритарлық акционерлерге тиесілі. «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «ҚМГ» немесе «Бас компания») Компанияның ірі акционері болып табылады, оған Компанияда катысадын бақылау үлесі (90%) тиесілі. ҚМГ акцияларының 90%-ы «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына») тұлғасында Үкіметке тиесілі. ҚМГ акцияларының 10%-ы Қазақстан Республикасының Ұлттық банкіне тиесілі.

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның келесі үйымдарда қатысу үлесі болды:

Тіркелген жері	Негізгі қызметі	Қатысу үлесі	
		2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
«МұнайТас» СБҚК» АҚ (бұдан әрі – «МұнайТас»)	Қазақстан	Мұнай тасымалдау	51%
«Қазақстан – Қытай Құбыры» ЖШС (бұдан әрі – «ҚҚҚ»)	Қазақстан	Мұнай тасымалдау	50%
«Batumi Terminals Limited» (бұдан әрі – «BTL»)	Кипр	Мұнайды және мұнай өнімдерін экспедициялау, ауыстырып қю және сақтау, Батуми қ. Теніз кемежайын және мұнай қю терминалын пайдалану	100%
			100%

Компания және оның еншілес үйимы бұдан әрі мәтін бойынша «Топ» ретінде қаралады.

Компанияның бас кеңесі Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қабанбай батыр даңғылы, 19 мекенжайы бойынша орналасқан. Компанияның Атырау (Батыс филиал), Павлодар (Шығыс филиал), Алматы (Ғылыми-техникалық орталық), Астана (Ұжымдық пайдалану есептеу орталығы) қалаларында орналасқан 4 филиалы және Ресей Федерациясында (Мәскеу, Омбы және Самара қалалары) екілдік кеңеселері бар.

Топ Қазақстан Республикасы аумағында ұзындығы 5.373 км магистральды мұнай құбырлары және ұзындығы 1.975 км суағызғылар желісі бар. Мұнаймен катар, Топ басқа аралас құбыр желілерінде мұнайды сақтауды, ауыстырып қюоды және оның көлік экспедициясын жүзеге асырады. Топтың МұнайТас және ҚҚҚ бірлескен бақылаудағы кәсіпорындары Қазақстан мұнайын Қытайға тасымалдау үшін пайдаланылатын Қеңқияқ – Атырау, Қенқияқ – Қымқөл және Атасу – Алашаңқай құбырларына иелік етеді.

Компанияның BTL еншілес кәсіпорны шикі мұнай және мұнай өнімдерін, сұйытылған мұнай газын қю және сақтау, сондай-ақ Батуми теңіз кемежайы және Батуми мұнай терминалы арқылы Грузияға құрғак жүктөрді ауыстырып тиесінше бойынша қызметтер көрсетеді. BTL «Батуми мұнай терминалы» ЖШҚ (бұдан әрі – «БМТ») және Petrotrans Limited компаниясына иелік етеді. БМТ-ға «Батуми теңіз кемежайы» ЖШҚ-ның (бұдан әрі – «БТК») 100% үлесінде айрықша басқару құқығы тиесілі.

Компания табиғи монополист болып табылады және тиесінше Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігі Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікі қорғау комитетінің (бұдан әрі – «ТМРЖБҚК») реттеу нысаны болады. ТМРЖБҚК тариф есеп-кисабының әдіснамасын, сондай-ақ Қазақстан Республикасының ішінде мұнай тасымалдау тарифтік ставкаларын бекіту үшін жауапты.

«Табиғи монополиялар және реттелетін нарықтар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына 2015 жылғы 18 мамырда өзгерістер мен толықтырулар колданысқа енгізілді, осыған сәйкес Қазақстан Республикасының аумағы арқылы транзиттеу максатында магистральдық құбырлармен мұнай тасымалдау қызметі және Қазақстан Республикасы төнірегінен шет аймаққа экспорттау табиғи монополиялық реттеу саласынан шығарылды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

ТМРЖБКК-ның 2015 жылғы 21 тамыздағы 2015-2019 жылдарға ішкі нарыққа мұнай айдау бойынша шекті тарифтерді мынадай мөлшерде бекіту туралы бұйрығы 2015 жылғы 1 қазаннан бастап күшіне енді:

- 2015 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 3.225,04 теңге, ҚҚС-сыз;
- 2016 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 3.547,46 теңге, ҚҚС-сыз;
- 2017 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 3.902,13 теңге, ҚҚС-сыз;
- 2018 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 4.292,40 теңге, ҚҚС-сыз;
- 2019 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 4.721,72 теңге, ҚҚС-сыз.

Негізінде тарифтер іске қосылған активтерге капитал құнын қайтаруга негізделеді. Қазақстан Республикасының табиғи монополиялардың қызметін реттеу туралы заңнамасына сәйкес тарифтер қызметтерді көрсету үшін қажетті шығындардың құнынан төмен бола алмайды және табиғи монополия субъектісінің тиімді қызмет етуін қамтамасыз ететін пайда алу мүмкіндігін есепке алу керек.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті Бас директор мен Бас бухгалтер 2016 жылғы 23 ақпанда бекітті және басып шығаруға рұқсат етті.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – «КЕХС») сәйкес Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары кеңесі (бұдан әрі – «КЕХС жөніндегі кеңес») бекіткен редакцияда дайындалған.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік мына балтарды: қайта бағаланған құны бойынша есептелетін негізгі құралдарды қоспағанда бастапқы құны бойынша бағалау қағидатына сәйкес дайындалған.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік тәнгемен берілген, ал барлық сома басқаша көрсетілген жағдайларды қоспағанда, тұтас мындыққа дейін дөнгелектеп алынған.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікте алдыңғы кезең үшін салыстырмалы ақпарат берілген.

3. ШОҒЫРЛАНДЫРУ НЕГІЗІ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік Компанияның және оның еншілес кәсіпорнының 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық есептілігін қамтиды. Бақылау Топтың инвестиция объектісіне қатысадан түсстін айнымалы кіріспен байланысты тәуекелгे ұшыраған немесе осындай кіріс алуға құқығы, сондай-ақ инвестиация объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асыру көмегімен кіріске ықпал етуге мүмкіндігі болған жағдайда жүзеге асырылады. Атап айтқанда, Топ инвестиация объектісін мына шарттар орындалған жағдайда ғана бақылайды:

- Топтың инвестиация объектісіне қатысты өкілеттігі болғанда (яғни инвестиация объектісінің маңызды қызметін басқарудың ағымдағы мүмкіндігін қамтамасыз ететін құқығы болған);
- Топта инвестиация объектісіне қатысадан түсстін айнымалы кіріспен байланысты немесе осындай кіріс алуға құқығынан тәуекелгे ұшырағыштық болғанда;
- Топта инвестиация объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асыру көмегімен кіріске ықпал етуге мүмкіндігі болғанда.

Топта инвестиация объектісіне қатысты басым дауыс құқығынан кем немесе ұқсас құқық болған жағдайда, Топ осы инвестиация объектісіне қатысты өкілеттіктің болуын бағалау кезінде барлық ақылға қонымды фактілерді және жағдаяттарды ескереді:

- Инвестиция объектісінде дауыс беру құқығына ие басқа тұлғалармен келісім;
- Басқа келісімдермен негізделген құқықтар;
- Топқа тиесілі дауыс құқығы және ықтимал дауыс құқығы.

Егер фактілер мен жағдаяттар бақылаудың үш қураушысының біреуінің немесе бірнешеуінің өзгергенін білдірсе, Топ инвестиация объектісіне қатысты бақылаудың болуын қайта талдайды. Еншілес компанияны шоғырландыру Топ еншілес компанияны бақылауды алған кезден басталады және Топ еншілес компанияны бақылауды жогалтқан кезде додарылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ШОҒЫРЛАНДЫРУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Еншіліс компанияның жыл ішінде сатып алған немесе шығарылған активтері, міндеттемелері, кірістері мен шығыстары Топ бақылауды алған күннен бастап шоғырландырылған қаржылық есептілікке кіргізіледі және Топ еншілес компанияга бақылауды жоғалтқан күнге дейін көрсетіледі.

Пайда немесе залал және өзге де жиынтық табыстың әр құраушысы және бақыланбайтын қатысу үлесі, егер бұл бақыланбайтын қатысу үлестерінің теріс сальдосына экелген жағдайдың өзінде Топтың бас компаниясының меншігіне жатады. Қажет болған жағдайда еншілес компаниялардың қаржы есептілігі осындай компаниялардың есеп саясатын Топтың есеп саясатымен сәйкестікке келтіру үшін түзетіледі. Топ ішінде операцияларды жүзеге асыру нәтижесінде туындастын барлық топшілік актив пен міндеттеме, капитал, кірістер, шығыстар мен ақша ағындары шоғырландыру кезінде толық алынып тасталады.

Бақылауды жоғалтпағанда еншілес кәсіпорындағы қатысу үлесінің өзгерісі капиталмен операция ретінде ескеріледі. Егер Топ еншілес кәсіпорынға бақылауды жоғалтса, ол тиісті активтер мен міндеттемелерді (оның ішінде гудвилді), бақыланбайтын қатысу үлестерін және капиталдың өзге де құралымдарын тануды тоқтатады және туындаған пайданы немесе залалды пайда мен залал құрамында таниды. Қалған инвестицияларды әділ қуны бойынша таниды.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ

4.1 Бірлескен қызметке қатысу

Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорындар нысанында бірлескен қызметке қатысу үлесі бар.

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорын – бұл бірлескен қызмет туралы келісім, оған сай келісіге бірлескен бақылауды жүзеге асыруши тараптардың бірлескен-бақылаудағы кәсіпорындардың таза активтеріне құқығы бар. Бірлескен бақылау – шартпен негізделген бірлескен бақылауды жүзеге асыру, бұл маңызды қызметке қатысты шешім қабылдау бірлескен бақылауды жүзеге асыруши тараптардың бірауызды келісімін талап ететін жағдайларда орын алады.

Бірлескен бақылауды анықтау кезінде ескерілетін факторлар еншілес компанияларға бақылаудың болуын айқындау кезінде ескерілетін факторларға ұқсас.

Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялары үлестік қатысу әдісі бойынша ескеріледі. Үлестік қатысу әдісіне сойкес бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар бастапқы құны бойынша танылады. Инвестициялардың теңгерімдік құны бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың таза активтеріндегі сатып алу күнінен кейін туындастын өзгерістердегі үлесті тану салдарынан артады немесе кемиді. Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға қатысты гудвилл инвестициялардың теңгерімдік құнына кіреді және өтелмейді, сондай-ақ құнсыздану мәніне жеке тексеруге ұшырамайды.

Жиынтық табыс туралы есеп Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорын қызметінің қаржылық нәтижелеріндегі үлесін көрсетеді. Осындағы объектілердің өзге де жиынтық табысындағы өзгерістер Топтың өзге де жиынтық табысының құрамында ұсынылады. Сонымен бірге егер бірлескен кәсіпорынның меншік капиталында тікелей танылған өзгерістер орын алса, Топ осындағы өзгерістердегі өз үлесін мойындауды және егер бұл меншік капиталдың өзгерістері туралы есепте қолданылатын болса, осы фактіні ашады. Топтың бірлескен кәсіпорындармен операциялары бойынша туындастын іске асырылмаған пайда мен залалдар Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорынға қатысу үлесі болатын дәрежеде алынып тасталады.

Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның пайдасындағы немесе залалындағы үлесі операциялық пайда шегінен тыс тікелей жиынтық табыс туралы есепте берілген. Ол бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның салық салуды есепке алғаннан кейінгі пайдасын немесе залалын көрсетеді.

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың қаржылық есептілігі Топ қаржылық есептілігі сияқты есепті кезеңде жасалады. Қажет болған ретте есеп саясатын Топтың есеп саясатымен сәйкестікке келтіру мақсатында оған түзетулер енгізіледі.

Үлестік қатысу әдісін қолданғаннан кейін Топ бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға Топтың инвестициялары бойынша құнсызданудан болған қосымша залалдарды тану қажеттілігін айқындауды. Топ әр есепті күнге бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар құнсыздануының объектівті айғақтарының болуын анықтайды. Осындағы айғақтар болған жағдайда Топ құнсыздану сомасын бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның өтелген құны мен оның теңгерімдік құны арасындағы айырма ретінде есептейді және осы соманы «Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардағы пайда мен залалдардағы үлес» бабы бойынша жиынтық кіріс туралы есепте таниды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)

4.1 Бірлескен қызметке қатысу (жалғасы)

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорынға елеулі әсерді жоғалтқан жағдайда, Топ әділ құны бойынша қалған инвестицияны бағалайды және таниды. Бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның бірлескен бақылауды жоғалту кезіне тенгерімдік құны мен қалған инвестициялардың әділ құны және шығудан болатын түсімдер арасындағы айырма пайда немесе залал құрамында танылады.

4.2 Шетел валютасын қайта есептеу

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі тенгемен берілген. Топтың әр компаниясы өзінің қызмет ететін валютасын айқындауды және әр компанияның қаржылық есептілігіне кіргізілген баптар осы қызмет ететін валютада бағаланады. Компанияның және МұнайТАС және ҚҚҚ бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың атқарымдық валютасы – теңге. ВТЛ-дың атқарымдық валютасы, БТК-ны қоспағанда, АҚШ доллары. БТК-ның атқарымдық валютасы Грузин лари.

Операциялар мен қалдықтар

Топ компаниялары шетел валютасындағы операцияларды бастапқыда өздерінің қызмет ететін валютасында операция тану көрсеткіштерін қанагаттандыратын күнге қолданылатын валюта бағамы бойынша есептейді.

Шетел валютасында бейнеленген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданыстағы қызмет ететін валюта спот-бағамымен қайта есептеледі.

Монетарлық баптарды өтегу және қайта есептеу кезінде туындастын барлық бағамдық айырма жиынтық кіріс туралы есепке кіргізіледі.

Тарихи құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасау күніне қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Әділ құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құнды айқындау күніне қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Монетарлық емес баптарды қайта есептеу кезінде туындастын пайда мен залал құнтың әділ құны (яғни баптар бойынша бағамдық айырмалар, өзге де жиынтық кіріс немесе пайда не залал құрамында танылған әділ құнның өзгерісінен болған пайдалар немесе залалдар да тиісінше өзге де жиынтық кіріс немесе пайда не залал құрамында танылады) өзгерісі нәтижесінде болған пайданы немесе залалды тану қағидаттарына сәйкес есептеледі.

Top компаниялары

Шоғырландыру кезінде шетелдік бөлімшениң активтері мен міндеттемелері есепті күнге әрекет ететін бағам бойынша тенгемен қайта есептеледі, осындағы бөлімшелердің пайдасы мен залалдары орташа бағам бойынша қайта есептеледі. Осындағы қайта есептеу кезінде пайда болатын бағамдық айырма өзге жиынтық кіріс құрамында танылады. Шетел бөлімшесі шыққан кезде осы шетел бөлімшесіне жататын өзге жиынтық кіріс құрамдастары пайда немесе залал құрамында танылады.

Шетелдік бөлімшениң сатып алған ретте пайда болатын гудвил және активтер мен міндеттемелердің тенгерімдік құны олардың әділ құнына дейін шетелдік бөлімшениң активтері мен міндеттемелері ретінде ескеріледі және есепті күнге қолданыстағы валюта бағамы бойынша қайта есептеледі.

Валюта айырбастау бағамдары

Қазақстан қор биржасында (бұдан әрі – «ҚҚБ») белгіленген орташа өлшенген айырбас бағамдары Қазақстан Республикасындағы ресми айырбас бағамдары ретінде пайдаланылады.

Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі 2015 жылғы 20 тамыздан бастап АҚШ долларына және басқа да негізгі валюталарға қатысты тенгениң айырбас бағамын бұрынғы деңгейде ұстап тұрудан бас тартуга, валюталық басқыншылық көлемдерін төмендетуге және тенгениң айырбас бағамын қалыптастыру үдерісіне араласуды қысқартуға шешім қабылдады. Құнсыздануға дейін және одан кейін айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін тиісінше 188,38 тенгені және 255,26 тенгені құрады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.2 Шетел валютасын қайта есептеу (жалғасы)

Валюта айырбастау бағамдары (жалғасы)

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін орташа салмақталған айырбас бағамдары мынаны құрады:

Тенге	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
	2015 жылғы	2014 жылғы
АҚШ доллары	222,68	179,12
Ресей рублі	3,62	4,75
Евро	246,89	238,03
Грузин лари	98,38	101,69

31 желтоқсанға ҚҚБ белгілеген валюта айырбастау бағамдары мынаны құрады:

Тенге	2015 жыл	2014 жыл
АҚШ доллары	340,01	182,35
Ресей рублі	4,61	3,17
Евро	371,46	221,97
Грузин лари	142,86	99,79

Осы шоғырланедырылған қаржылық есептілікті шығару күніне 1 АҚШ доллары үшін айырбас бағамы 348,69 тенгеге өсті.

4.3 Активтер мен міндеттемелерді айналымды/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзак мерзімді жіктеу

Қаржы жағдайы туралы есепте Топ активтер мен міндеттемелерді айналымды/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзак мерзімді жіктеу негізінде көрсетеді. Актив айналымды болады, егер:

- оны іске асыру болжанса немесе ол сатуға немесе қарапайым операциялық цикл аясында тұтынуға арналса;
- ол негізінен сату мақсатына арналса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде іске асыру болжанса;
- немесе ол өзін айырбастауға немесе есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға шектеу болған жағдайларды қоспағанда, ақша қаражаттарын немесе олардың баламаларын білдірсе.

Барлық өзге актив айналымнан тыс ретінде жіктеледі.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны қалыпты операциялық цикл аясында өтеу болжанса;
- ол негізінен сауда мақсатында ұсталса;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде өтеуге жатса;
- немесе Топта есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу мерзімін ұзарту сөзсіз құқығы болмаса.

Топ өзге барлық міндеттемені ұзак мерзімді ретінде жіктейді.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері айналымнан тыс/ұзак мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.4 Әділ құнды бағалау

Әділ құн бағалау күніне нарық қатысушылары арасында қалыпты тәртіпте жасалатын мәміле аясында активтерді сату үшін алынатын немесе міндеттемелерді беру үшін төленетін баға болып табылады. Әділ құн бағасы активтерді сату немесе міндеттемелерді беру жөніндегі мәміле мынадай болып өтуін болжайды:

- не осы актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарықта;
- не негізгі нарық болмаған жағдайда осы актив немесе міндеттеме үшін негұрлым қолайлы нарықта.

Топ негізгі немесе негұрлым қолайлы нарыққа қол жеткізуі тиіс. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны жол берушілікті пайдалану арқылы бағаланады, оларды нарық қатысушылары активтің немесе міндеттеменің бағасын айқындау кезінде пайдалануы мүмкін, бұл орайда нарық қатысушылары өзінің озық мұдделерінде әрекет етеді.

Қаржылық емес актив әділ құнының бағасы не активті ең жақсы және негұрлым тиімді түрде пайдалану жолымен немесе осы активті ең жақсы және негұрлым тиімді түрде пайдаланатын нарықтың басқа қатысушысына сату нәтижесінде нарық қатысушысының экономикалық пайдасын еселеу мүмкіндігін ескереді. Топ бағалаудың пайда болған жағдаяттарында қолайлы және әділ құнын бағалау үшін жеткілікті деректерге қол жетімді бағалау әдістемелерін пайдаланады, бұл орайда бақыланатын орынды бастапқы деректерді мейлінше көп және бақыланбайтын бастапқы деректерді мейлінше аз пайдаланады.

Әділ құнды қаржылық есептілікте бағаланатын немесе көрсетілестін барлық актив пен міндеттеме тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде әділ құн көздерінің төменде сипатталған сатылары аясында жіктеледі:

- 1-денгей – бірыңғай активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтағы бағалардың нарықтық белгіленуі бойынша (қандай да бір түзетулерсіз);
- 2-денгей – сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнын бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама бақыланатын болып табылатын баға үлгісі;
- 3-денгей – сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнын бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарықта бақыланабайтын болып табылатын баға үлгісі.

Қаржы есептілігінде кезеңдік негізде қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер жағдайында әр есепті кезеңдік аяғына жіктемені (тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде) қайтадан талдай отырып Топ оларды саты көздері деңгейлері арасында ауыстыру қажеттілігін айқындаиды.

Жылжымайтын мұлік обьектілері сияқты елеулі активтерді бағалау үшін сырт бағалаушылар тартылады. Негізгі құралдарды бағалау үш жылда бір рет кезеңділігімен жүргізіледі. Бағалаушыларды таңдау байқау негізінде жүргізіледі. Таңдау олемшемдері ретінде нарықты білу, беделі, тәуелсіздігі және кәсіби стандарттарға сәйкестігі колданылады.

Әр есепті қунға Топтың есеп саясатына сәйкес қайта талдау және қайта бағалау қажет болатын активтер мен міндеттемелер құнының өзгерістерін Топ талдайды. Осында талдау аясында Топ соңғы бағалау кезінде колданылған негізгі бастапқы деректерді бағалау кезінде пайдаланылатын ақпаратты шарттармен және өзге де ақылға қонымыдь құжаттармен салыстыру жолымен тексереді. Топ әр актив пен міндеттеменің әділ құнының өзгерісін өзгерістің негізділігін айқындау мақсатында тиісті сыртқы көздермен салыстырады.

Әділ құн туралы ақпаратты ашу мақсаты үшін Топ активтер мен міндеттемелерді олардың сипатына, оларға тән сипаттама мен тәуекелдер, сондай-ақ жоғарыда көрсетілгеніндей, әділ құн көздерінің сатыларында колданылатын деңгейлер негізінде жіктеді.

Негізгі құралдар әділ құнын, талдау және оны анықтаудың әдістері туралы қосымша ақпарат 5-ескертпеледе көлтіріледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.5 Сату үшін немесе бас компанияның меншік иелері арасында болу үшін ұсталатын айналымнан тыс активтер және тоқтатылған қызмет

Топ айналымнан тыс активтерді және шығатын топтарды, егер олардың тенгерімдік құны негізінен оларды ұзақ пайдалану нәтижесінде емес, оларды сату арқылы отелуге жатса, сату үшін немесе бас компанияның меншік иелері арасында болу үшін ұсталатын ретінде жіктейді. Осындай айналымнан тыс активтер және сату үшін немесе бас компанияның меншік иелері арасында болу үшін ұсталатын ретінде жіктелген шығу топтары мына екі мәннің – теңгерімдік құнның және сатуга немесе бөлуге арналған шығындарды шегергендеңі әділ құнның кішісі бойынша бағаланады.

Бөлуге арналған шығындар бөлумен тікелей байланысты қосымша шығындар болып табылады және өзіне қаржы шығындарын және пайдаға салынатын салық бойынша шығыстарды қамтымайды.

Объектіні сату үшін ұсталатын ретінде жіктеу өлшемі, егер сату мүмкіндігі жоғары, ал актив немесе шығу тобы өзінің ағымдағы күйінде жедел сатылуы мүмкін болған жағдайда сақталған болып есептеледі. Сатуды жүзеге асыру үшін қажетті іс-әрекеттер сатуга байланысты елеулі өзгерістердің, сондай-ақ сатуды болдырмаудың шағын мүмкіндігін көрсетуи тиіс. Басшылықтың жіктеу күнінен бастап бір жыл ішінде сатуды аяқтауга нақты ниеті болуы тиіс.

Сату немесе болу үшін ұстап тұрылған ретінде жіктелгеннен кейін негізгі құралдар мен материалдақ емес активтер өтелімге жатпайды.

Сату немесе болу үшін ұсталатын ретінде жіктелген активтер мен міндеттемелер қаржы жағдайы туралы есепте айналымды/қыска мерзімді баптар ретінде жеке ұсынылады.

Шығатын тоқтатылған қызмет ретінде мына жағдайда жіктеу өлшемдерін қанағаттандырады, егер шығып қалған ұйымның құрамдасы болса не сатуга арналған ретінде жіктелсе және:

- қызметтің жеке негізгі бағыты немесе қызмет жүзеге асырылған ірі географиялық өнірді білдірсе;
- қызметтің жеке негізгі бағытын немесе қызмет жүзеге асырылған ірі географиялық өнірді шыгаруды жүзеге асыру жөніндегі бірыңғай үйлестірілген жоспарга енгізілген, не
- тек қана қайта сату үшін сатып алынған еншілес ұйым болса.

Тоқтатылған қызмет жалғастырылатын қызмет нәтижелерінен шыгарылады және жиынтық табыс туралы есепте тоқтатылған қызметтен салық салудан кейінгі пайда немесе залал ретінде жеке бап болып көрсетіледі.

Егер басқа жағдай көрсетілмесе, шоғырландырылған қаржы есептілігіне барлық ескертпе өзіне жалғастырылатын қызметке қатысты сомаларды қамтиды.

4.6 Негізгі құралдар

Негізгі құралдар бастапқыда өзіндік құны бойынша есепке алынады. Кейінгі есепке алу жинақталған өтелімді (жерден, технологиялық мұнайдан және аяқталмаған құрылыштан басқа) және қайта бағалау болған жағдайда, және танылған құнсыздандыдан болатын залалдарды шегергендеңі әділ құны бойынша жүргізіледі.

Топ артық технологиялық мұнай анықтағанда, нәтижесінде алынған обьект актив анықтамасын қанағаттандыратын анықтайды, және егер солай болса, пайда болған активті негізгі құрал ретінде таниды. Бастапқы тану кезінде негізгі құрал нөлдік құн бойынша бағаланады және әрбір есепті күнге қайта бағаланады.

Топ өзінің негізгі құралдарын оларды ауыстырудың қалдық құнына дейін қайта бағалау жүргізу үшін кезең-кезеңімен тәуелсіз сарапшыларды тартады. Негізгі құралдарды қайта бағалау есебін жүргізу саясатына сәйкес әр 3 жыlda (жыл сайын қайта бағаланатын технологиялық мұнайды қоспағанда) қайта бағаланған активтің әділ құны оның тенгерімдік құннынан елеулі айырмашылығы болмағанына сенімділікті қамтамасыз ету үшін жүзеге асырылады.

Қайта бағалаудан құнның осуі өзге де жиынтық кіріс құрамында көрсетіледі және меншік капиталдың құрамына кіретін активтерді, оның осы активтің құнның қайта бағалау салдарынан болған және пайда немесе залал құрамында бұрын жасалған қайта бағалау салдарынан танылған мұндай активтерді қайта бағалаудан болған залалды қалпына келтіретін бөлікті қоспағанда, активтерді қайта бағалау резерві қорының артуына жатады. Қайта бағалаудан залал оның бұрын активті қайта бағалау резерві қорының құрамында танылған осы актив бойынша оң қайта бағалаудың тікелей кемітетін бөлігін қоспағанда пайда немесе залал құрамында танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)

4.6 Негізгі құралдар (жалғасы)

Активтің қайта бағаланған тәңгерімдік құны негізінде есептелген өтелім мен активтің бастапқы құны негізінде есептелген өтелім арасындағы айырмашылық активтерді қайта бағалау резервінен жыл сайын бөлінбекен пайдаға ауыстырылады. Сонымен қатар қайта бағалау құніне жинақталған өтелім активтің жалпы тәңгерімдік құнын бір мезгілде азайтып алынып тасталады және одан кейін таза сома активтің қайта бағаланған құнына дейін жете бағаланады. Актив шыгарылған кезде нақты сатылатын активке жататын қайта бағалау резерви бөлінбейтін пайдаға көшіріледі.

Негізгі құралдардың құнына капиталданыру белгісі орындалатын жабдықтар бөліктерін ауыстыру құны және ұзак мерзімді құрылымың жобалары бойынша қарызы жөніндегі шығындар кіреді. Белгілі бір уақыт аралығында негізгі құралдардың маңызды құраушыларын ауыстыру қажет болған жағдайда, Топ осындағы құраушыларды өздеріне сәйкес дербес пайдалы колдану мерзімдері бар жеке активтер ретінде таниды. Солай сияқты басты техникалық тексеріс кезіндегі шығыстардың тану критерийлері болса, жабдықтарды ауыстыру ретінде негізгі құралдардың баланстық құны бойынша танылады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге арналған өзге барлық шығын пайда немесе залал құрамында танылады.

Актив пайдаланылғаннан кейін оны пайдаланудан шыгару бойынша күтілетін шығындардың келтірілген бағасы келешек шығындарға резервті тану критерийлері орындалатын болса тиісті активтің бастапқы бағасына қосылады. Активтерді пайдаланудан шыгару және жерлерді қайта өңдеу бойынша танылған резерв туралы толық ақпарат үшін слеулі есепке алу толғамдарын, бағалау мәндерін және жол берулерді қараңыз (*5-ескертпе*).

Өтелім активтерді пайдалы қолданудың бағалау мерзімі ішінде желілік әдіспен мынадай түрде есептеледі:

Жылдар

Фимараттар мен құрылым	5-50
Машиналар мен жабдық	3-30
Құбырлар мен өзге де көлік активтері	5-30
Өзге де	2-10

Топтың Есеп саясатына сәйкес технологиялық мұнай, аяқталмаган құрылымы және жер өтелімге жатпайды.

Бұрын танылған негізгі құралдарды немесе олардың маңызды құраушыларын тануды додару олар шыгарылған кезде немесе егер келешекте осы активті пайдаланудан немесе шыгарудан экономикалық тиімділік алу күтілмеген жағдайда болады. Активті тануды додару нәтижесінде туындастырылған кіріс немесе шығыс (активтің шығуынан және тәңгерімдік құнинан болатын таза түсімдер арасындағы айырмашылық ретінде есептелген) активті тану додарылған есепті жыл үшін пайдаға және залалға кіргізіледі.

Таратылу құны, активтерді пайдалы қолдану мерзімі және негізгі құралдардың өтелімі әдістері әрбір жылдық есепті кезеңнің аяғында талданады және қажетіне қарай келешекті негізде түзетіледі.

4.7 Материалдық емес активтер

Жеке сатып алғанған материалдық емес активтер бастапқы танылған кезде бастапқы құны бойынша бағаланады. Бизнесті біріктіру кезінде сатып алғанған материалдық емес активтердің бастапқы құны сатып алу құніндегі әділ құны болып табылады. Бастапқы танудан кейін материалдық емес активтер жинақталған өтелімді және құнсызданудан болған жинақталған залалды шегергенде (олар болған ретте) бастапқы құны бойынша есептеледі. Топ ішінде жүргізілген материалдық емес активтер өнім өзірлеуге арналған капиталданырылған шығындарды қоспағанда, капиталданырылмайды және тиісінше шығыс туындаған есепті кезең үшін пайда мен залал құрамында көрсетіледі.

Материалдық емес активтердің пайдалы қолдану мерзімі шектелген.

Пайдалы қолдану шектеулі мерзімі бар материалдық емес активтер осы мерзім ішінде өтеледі және егер осы материалдық емес активтің құнсыздану белгілері болса, құнсыздану мәніне бағаланады. Өtelім активтер қызметінің бағаланған пайдалы мерзімі үшін тік желілік әдіс негізінде есептеледі. Материалдық емес активтер негізінен жеті-он жыл ішінде өтеді. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес актив үшін өтелімді есептеу кезеңі мен әдісі кем дегендеге әр есепті кезеңнің аяғында қайта қаралады. Активке кіргізілген келешек экономикалық тиімділікті пайдалы қолданудың болжалды мерзімінің немесе тұтынудың болжалды құрылымының өзгерісі тиісінше өтеді кезеңін немесе есептеу әдісін өзгертеді және есепке алу бағаларының өзгерісі ретінде ескеріледі. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес активке арналған шығындар жиынтық кіріс туралы есепте материалдық емес активтер қызметінә сәйкес шығыстар санатында танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)

4.7 Материалдық емес активтер (жалғасы)

Материалдық емес активтерді танудын тоқтатылуынан болатын кіріс немесе шығыс активтің шығуынан болатын таза түсім және активтің тенгерімдік құны арасындағы айырмашылық ретінде өлшенеді және осы активті тану тоқтатылған кездегі жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

4.8 Қаржы емес активтердің құнсыздануы

Әрбір есепті қүнге Топ активтің мүмкін болатын құнсыздану белгілері болуын айқындайды. Егер осындаі белгілер орын алса немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тексеру талап етілсе, Топ активтің етелетін құнына бағалау жүргізеді. Активтің немесе ақша ағынны туындалуши бөлімше (бұдан әрі – «ААТБ») етелетін құны – мына шамалардың ең үлкені: сатуға арналған шығындарды шегергенде активтің (ААТБ) әділ құны және активті (ААТБ) пайдаланудан болатын құндылық.

Актив негізінен басқа активтер немесе активтер тобы тудыратын ағындарға тәуелсіз ақша қаржаты ағындарын тудырмайтын жағдайларды қоспағанда, етелетін құн жеке актив үшін айқындалады. Егер активтің немесе ААТБ тенгерімдік құны оның етелетін құнынан артып кетсе, актив құнсызданған деп саналады және етелетін құнына дейін есептен шығарылады. Пайдаланудан болатын құндылықтарды бағалау кезінде келешек ақша ағындары активке тән ақшаның және тәуекелдің уақытша құнсыздығы ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейінгі дисконттау мөлшерлемесі бойынша дисконтталады. Сатуға арналған шығындарды шегергенде әділ құнын анықтау кезінде жуық арадағы нарықтық мәмілелер (егер ондайлар орын алса) ескеріледі. Олар болмаған ретте бағалаудың тиісті үлгісі қолданылады. Бұл есептер бағалау коэффициенттерімен, акциялардың нарығында еркін айналыстағы бағаларды белгілеумен немесе әділ құнның өзге де қол жетімді көрсеткіштерімен расталады.

Топ құнсыздану сомасын Топтың жеке активтер жатқызылатын әр ААТБ үшін жеке дайындалатын жан-жақты жоспарлары және болжамды есеп айырысуларын басшылыққа ала отырып айқындалады. Бұл жоспарлар мен болжамды есеп айырысулар әдетте бес жылға жасалады. Негұрлым ұзақ кезеңдер үшін өсүдің ұзақ мерзімді карқыны есептеледі, ол бесінші жылдан кейінгі келешек болжамды ақша ағындарына қатысты қолданылады.

Жалғасып отырган қызметтің құнсыздануынан (қорлардың құнсыздануын қосқанда) болатын залалдар қайта бағалау өзге де жиынтық кіріс құрамында танылғанда бұрын қайта бағаланған негізгі құралдарды қоспағанда, құнсызданған актив қызметтің сәйкес шығыстар санаты құрамындағы жиынтық кіріс туралы есепте танылады. Бұл жағдайда құнсызданудан болған залалдар да бұрын жүргізілген қайта бағалау сомасы шегінде өзге жиынтық кіріс құрамында танылады.

Әрбір есепті қүнге Топ гудвилді қоспағанда бұрын активтің құнсыздануынан болған деп танылған залалдардың енді жоқ екендігінің немесе қыскарғандығының белгілері бар не жоқ екендігін анықтайды. Егер мұндай белгі бар болса, Топ активтің немесе ААТБ-ның етелетін құнын есептейді. Кейінгі құнсызданудан болған деп танылған залалдардан бері активтің етелетін құнын анықтау үшін қолданылған жол берулерде өзгеріс болған жағдайдаған бұрын құнсызданудан болған деп танылған залалдар қалпына келтіріледі. Қалпына келтіру активтің тенгерімдік құны оның етелетін құнынан асып кетпеуімен, сондай-ақ етелімді шегеріп тастағанда тенгерімдік құнынан аспауымен шектелген, бұл актив егер алдыңғы жылдары құнсызданудан болған залал деп танылмаган жағдайда, тенгерімдік құны бойынша танылуы мүмкін. Құнды бұлайша қалпына келтіру актив қайта бағаланған құны бойынша есептелген жағдайларды қоспағанда, пайдалар мен залалдарда танылады. Құнды осындаі қалпына келтіру құнның қайта бағалаудан болған өсуі ретінде ескеріледі.

4.9 Қаржы активтері

Бастапқы тану және бағалау

Қаржы активтері тиісінше пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері; берілген қарыздар мен дебиторлық берешек; етелгенге дейін ұсталып тұратын инвестиция; сату үшін қолда бар қаржы активтері, тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралы ретінде белгіленген туынды құралдар ретінде жіктеледі. Топ өз қаржы активтерін олар бастапқы танылған кезде жіктейді.

Қаржы активтері пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерін қоспағанда, алғашқыда мәміле бойынша онымен тікелей байланысты шығындарга көбейтілген әділ құны бойынша танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)

4.9 Қаржы активтері (жалғасы)

Бастапқы тапу және бағалау (жалғасы)

Заңнамамен немесе белгілі бір нарыкта («стандартты жағдайлардагы» сауда-саттық) қабылданған қагидамен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуі талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық мәмілелер ол жасалған күнге, яғни Топ активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған күнге танылады.

Топтың қаржы активтері акша қаражатын, банк салымдары сауда және басқа да дебиторлық берешекті қамтиды.

Кейінгі бағалау

Қаржы активін одан кейін бағалау былайша оларды жіктеуге байланысты болады.

Берілген қарыздар мен дебиторлық берешек

Берілген қарыздар мен дебиторлық берешек белгіленген немесе анықталған төлемдері бар туындалатын қаржы активін білдіреді, белсенді нарыкта олардың бағасы белгіленбейді. Алғашқы танылғаннан кейін мұндай қаржы активтері құнсыздандуы шегеріп тастан, тиімді пайыздық мөлшерлемені қолданып анықталатын өтелімдік құны бойынша бағаланады.

Өтелімдік құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас белігі болатын комиссиялық немесе шығындар ескерліп есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеменің қолдану негізінде өтелім жиынтық кіріс туралы есепте қаржылық кірістердің құрамына енгізіледі. Құнсызданумен байланысты залалдар қарыздар жағдайында жиынтық кіріс туралы есепте қаржы шығындарының және дебиторлық берешек жағдайында жалпы және әкімшілік шығындар құрамында есептеледі.

Отелуге дейін ұсталып тұратын инвестициялар

Тіркелетін немесе анықталатын төлемдері және өтелу мерзімі бар туынды емес қаржы активтері Топ оларды отеу мерзіміне дейін нық ұстап тұруға ниетті және қабілетті болғанда өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестиция ретінде жіктеледі. Өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестициялар алғаш бағалаганнан кейін құнсыздандудан болған залалдарды шегеріп тастан, тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі қолданылып анықталатын өтелімдік құны бойынша бағаланады.

Өtelімдік құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас белігі болатын комиссиялық немесе шығындар ескерліп есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеменің өtelім жиынтық кіріс туралы есепте қаржылық табыстар құрамына енгізіледі. Құнсызданумен байланысты залалдар жиынтық кіріс туралы есепте қаржылық табыстар құрамында танылады. Топтың 2015 және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын есепті кезеңдер ішінде өтеуге дейін ұсталып тұратын банк салымдары болған.

Тануды дөгару

Қаржы активі (немесе қолданылу ретіне қарай – қаржы активінің белігі немесе осындай қаржы активтері тобының белігі) тануды дөгарады (яғни Топтың қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есептен шығарылады), егер:

- Активтен ақша ағынын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Топ өзінің активтен ақша ағынын алу құқығын берсе не алынатын ақша ағынын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша айтарлықтай кідіртусіз үшінші тарапқа төлеуге өзіне міндеттеме алса; және не (а) Топ активтен болатын барлық тәуекел мен табысты іс жүзінде берсе, не (б) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сактамаса, бірақ осы активке бақылауды берсе.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.9 Қаржы активтері (жалғасы)

Тануды дөгару (жалғасы)

Егер Топ өзінің активтен ақша ағынын алу барлық құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сақтап қала алған-алмағанын және, егер сақтап қала алған болса, онда қандай көлемде екендігін бағалайды. Егер Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, Топ берілген активті сол дәрежеде тануды жалғастырады.

Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Топ сақтаған құқық пен міндеттемені көрсететін негізде бағаланады. Берілген актив бойынша кепілдік нысанында болатын жалғасқан катысу мына мәндердің ең азымен танылады: активтің бастапқы теңгерімдік құны немесе төлеу Топтың талап етуі бойынша болуы мүмкін өтеудің ең жогары сомасы.

4.10 Қаржы активтерінің құнсыздануы

Қаржылық активтердің құнсыздануы туралы толық ақпаратты ашу мына ескертпелерде ұсынылған:

- Маңызды есеп жүргізу пайымдаулары, бағалау мәндері және болжаулар (*5-ескертпе*);
- Негізгі құралдар үшін жеткізушилерге берілген алғытөлемдер (*9-ескертпе*);
- Сауда дебиторлық берешек (*11-ескертпе*);
- Жеткізушилерге берілген алғытөлемдер (*12-ескертпе*);
- Өзге де ағымдағы активтер (*14-ескертпе*).

Әрбір есепті қунға Топ қаржы активінің немесе қаржы активтері тобының құнсыздануының уәжді белгілері болуын бағалайды. Егер активтің бастапқы танылғанынан кейін болған бір немесе одан көп оқиға («залалға әкелуші оқиғаның» басталуы) қаржы активі немесе қаржы активтері тобы бойынша күтілетін келешек ақша ағындарына сенімді бағаға икемді әсер көрсетсе, құнсыздану орын алады.

Құнсыздану дәлелі борышкер немесе борышкерлер тобы айтартылғатай қаржылық қыншылықтар көріп отырғанын көрсетуді, өзінің қарызын өтей алмауды немесе берешектің пайыздарын немесе негізгі сомасын төлеуді тиянақты жузеге асyrмауды, сондай-ақ олар банкроттық немесе өзге түрде қаржылық қайта үйимдастыру рәсімін жүргізуі мүмкін болуын қамтиды. Бұдан басқа, мұндай дәлелдерге қаржы құралдары бойынша күтіліп отырған болашақ ақша ағынының бағалауға болатын төмөндеуін көрсететін бақыланатын деректер, атап айтқанда, мерзімі өткен берешек көлемінің өзгеруі немесе борыштарды төлеу бойынша міндеттемелерді орындаудан бас тартумен белгілі бір байланыста тұрган экономикалық жағдайлардың болуы жатады.

Өтелімдік құн бойынша ескерілетін қаржы активтері

Өтелімдік құн бойынша ескерілетін қаржы активтеріне қатысты Топ алдымен жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының уәжді дәлелдері бар екендігіне не жинақтай алғанда жекелей маңызды емес қаржы активтері бойынша бағалау жүргізеді. Егер Топ жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының уәжді дәлелдері оның маңызына тәуелсіз жок екендігін анықтаса, ол бұл активті несие тәуекелінің осындағы сипаттамасы бар қаржы активтері тобына қосады, ал сонан соң бұл активтерді жиынтық негізде құнсыздану мәніне қарастырады. Құнсыздану мәніне жеке бағаланатын активтер бойынша не құнсызданудан болған залалдарды тану жалғастырылады, не құнсыздану мәніне жиынтық бағаға енгізілмейді.

Анықталған құнсызданудан болатын залал сомасы активтің теңгерімдік құны мен есепті келешек ақша ағындарының келтірілген құны (әлі шекпеген күтілетін келешек кредиттік залалдар есебінсіз) арасындағы айырмашылық ретінде бағаланады. Құнсызданудан болған залал шегудің уәжді дәлелі болған ретте, залал сомасы активтің теңгерімдік құны мен күтіліп отырған болашақ ақша ағынының келтірілген құны арасындағы айырма ретінде (әлі шекпеген болашақ күтіліп отырған кредиттік залалдар ескерілмей) бағаланады. Есепті болашақ ақша ағындарының келтірілген құны қаржы активі бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша шегеріледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)

4.10 Қаржы активтерінің құнсыздануы (жалғасы)

Отелімдік құн бойынша ескерілетін қаржы активтері (жалғасы)

Активтің тенгерімдік құны балаушы резерв шотын қолдану арқылы кемітіледі, ал залал пайда немесе залал құрамында танылады. Төмендетілген тенгерімдік құны бойынша пайыздық кірісті (жынтық кіріс туралы есепте қаржы кірісі ретінде көрінетін) есептеу құнсызданудан болған залалды бағалау мақсатында болашақ ақша ағындарын шегеру үшін қолданылатын пайыздық мөлшерлемеге негізделіп, жалғасады. Қарыздар және дебиторлық берешек егер оларды болашакта өтеудің айқын келешегі болмаса, ал барлық қол жетімді қамтамасыз ету іске асырылған не Топка берілген болса, тиісті резервтермен бірге тенгерімнен шығарылады.

Егер келесі жыл ішінде құнсызданудан болған есепті залал сомасы құнсыздануды танығаннан кейін болған әлдебір оқиғадан ұлғайса не кемісе, құнсызданудан болған бұрын танылған залал сомасы бағалау резерв шотын түзету арқылы ұлғаяды не кемиді. Егер қаржы құралы құнның бұрынғы есептен шығарылуы кейіннен қалпына келтірілсе, қалпына келтіру сомасы жынтық кіріс есебінде қаржы шығындарының және жалпы ері әкімшілік шығыстардың кемуі ретінде танылады.

4.11 Қаржылық міндеттемелер

Бастапқы тану және бағалау

Қаржылық міндеттемелер тиісінше пайда немесе залал, несиeler және қарыз, кредиторлық берешек немесе тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралы ретінде айқындалған туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі. Топ өзінің қаржылық міндеттесмелерін оларды бастапқы тану кезінде жіктейді.

Барлық қаржылық міндеттемеме бастапқыда олармен мәміле бойынша тікелей байланысты шығындар шегеріліп (қарыздар мен несиeler және кредиторлық берешек жағдайында) әділ құны бойынша танылады.

Топтың қаржылық міндеттемелері сауда және басқа да кредиттік берешекті, кредиттер мен қарызды, қаржылық кепілдік шарттарын қамтуы мүмкін.

Кейінгі бағалау

Қаржылық міндеттемелерді кейінгі бағалау олардың жіктелуіне байланысты:

Несиeler мен қарыздар

Бастапқы танудан кейін пайыздық несиeler мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып, отелімдік құны бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар оларды тану додарылғаннан кейін, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып отелім есептелуіне қарай танылады.

Отелімдік құн сатып алу кезінде шегерімдер мен сыйақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық пен шығындар ескеріліп есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме отелімі жынтық кіріс туралы есепте қаржыланыруды бойынша шығындар құрамына қосылады.

Қаржы кепілдігі шарттары

Қаржы кепілдігі шарттары осы шарт иесі белгілі бір борышкердің борыш құралдары шарттарына сәйкес уақтылы төлеуді жүзеге асыруға қабілетеіздігінің салдарынан шеккен залалдарды өтеу үшін төлем жасауды талап етуші шарттарды білдіреді. Қаржы кепілдігі шарттары бастапқыда кепілдікті шыгарумен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындар ескерілген әділ құн бойынша міндеттеме ретінде танылады.

Тануды догару

Қаржылық жағдай туралы есепте қаржылық міндеттемелерді тану егер міндеттеме отелген, жойылған немесе оның қолданылу мерзімі біткен болса, догарылады.

Егер бар қаржылық міндеттемеме елеулі айырмашылығы бар шарттарда сол кредитордың алдында басқа міндеттемемен ауыстырылатын болса немесе егер бар міндеттеменің шарттары елеулі өзгерсе, мұндай ауыстыру немесе өзгерту бастапқы міндеттемені тануды догару және жана міндеттемені тану ретінде ескеріледі, ал олардың тенгерімдік құнныңдағы айырма жынтық кіріс туралы есепте кіріс немесе шығыс ретінде ескеріледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)****4.12 Қаржы құралдарын өзара есепке алу**

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алуға жатады, ал қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте берілген таза сома көзірті кезде заңды қорғаумен қамтамасыз етілген танылған сомаларды өзара есепке алуға құқық болған кезде, сондай-ақ таза негізде есеп айырысуға не активтерді өткізіп, сонымен бір мезгілде міндеттемелерді өтеуге ниет болғанда жүзеге асырылады.

4.13 Корлар

Корлар сатып алу бастапқы құны бойынша және сатудың таза мүмкін құны екі өлшемнің ең азы бойынша бағаланады. Корлардың бастапқы құны корларды орнына жеткізумен және оларды ағымдағы күйге келтірумен байланысты кәдімгі қызмет барысында шеккен барлық шығынды өзіне қамтиды.

Сатудың таза мүмкін құны өндірісті аяқтауга арналған есепті шығыстар мен өткізуге кеткен есепті шығындарын шегеріп тастан, кәдімгі қызмет барысында сатудың есепті бағасы ретінде анықталады.

Корлардың өзіндік құны ФИФО әдісін пайдалану арқылы айқындалады.

4.14 Ақша қаражаты және олардың баламалары

Қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есепте ақшалай қаражат және олардың баламалары кассадағы қолма-қол ақшаны, банктердегі ақша қаражаттарын, қысқа мерзімді банк салымдары, өтеудің бастапқы мерзімі үш айдан аспайтын басқа да қысқа мерзімді жоғары өтімді инвестицияларды қамтиды.

Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептің максаттары үшін ақшалай қаражат және олардың баламалары өтелмеген банкілік овердрафттарды шегеріп тастанғанда, жоғарыдағы анықтамага сай ақшалай қаражаттан және қысқа мерзімді банк салымдарынан тұрады.

4.15 Резервтер

Егер Топтың өткен оқиға нәтижесінде пайда болған ағымдық міндеттемесі, осы міндеттемені өтеу үшін қажет болатын экономикалық пайдадан айрылу ықтимал болса және осындағы міндеттеме сомасының сенімді бағасын алу мүмкін болса, резервтер танылады. Егер Топ резервтің бір бөлігінің немесе барлығының өтемін алуды болжаса, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу дербес актив ретінде танылады, бірақ тек өтеуді алу күмән туғызбайтын жағдайда. Резервке жататын шығыстар өтеуді шегеріп тастан, пайдалар мен залалдарда көрсетіледі.

Топ активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндеу бойынша болашақ шығындарға қатысты резервті таниды. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндеу шығындары бойынша резервтер есепті ақша ағынын пайдалануды есеп алған міндеттемелерді реттеуге жұмысалатын күтілетін шығындардың дисконтталған бағасы бойынша ескеріледі және тиісті актив бағасының бөлігі ретінде танылады. Ақша ағындары активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндеубойынша міндеттемелерге тән тәуекелдерді көрсететін салық салуға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады. Дисконттау әсері пайда болуына қарай шығындар шотына қарайды және жиынтық кіріс туралы есепте қаржы шығындары ретінде танылады. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндеу бойынша болашақ шығындар жыл сайын қайта қаралып отырады және қажеттілігіне қарай түзетіледі. Күтілетін болашақ шығындардагы немесе дисконттаудың қолданылатын мөлшерлемесіндегі өзгерістер актив бағасына қосылады немесе алынады (5-ескертпе).

4.16 Қызметкерлерге сыйақылар

Компания өз қызметкерлеріне Компания мен өз қызметкерлері арасындағы Ұжымдық шартқа сәйкес зейнеткерлікке шыққанға дейін де және кейін де ұзақ мерзімді сыйақы төлеиді. Ұжымдық шарт, атап айтқанда, зейнеткерлікке шыққанда біржолғы жәрдемақы төлеуді, еңбекке жарамсыздық, мерейтой және қаза болу жағдайында қызметкерлерге материалдық көмек көрсетуді көздейді. Жәрдемақы алу құқығы эдette қызметкердің зейнеткерлікке шыққанға дейін жұмысты жалғастыру қажеттігімен байланыстырылады.

Біржолғы жәрдемақыларды төлеу бойынша күтіліп отырган шығыстарды есептеу еңбек қызметі аяқталуы бойынша белгіленген төлемдері бар зейнетқарлық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіс бойынша қызметкердің еңбек қызметі ішінде жүзеге асырылады. Белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша сыйақылар ұсыну құны «болжанатын шартты бірлік» әдісін пайдалана отырып айқындалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)

4.16 Қызметкерлерге сыйақылар (жалғасы)

Актуарлық пайда мен залал актуарлық болжамдардагы өзгерістердің әсерін де, актуралық болжамдар мен нақты деректер арасындағы айырмашылықтарға байланысты өткен тәжірибелің әсерін де қамтиды. Өзге өзгерістер ағымдағы қызметтер құнын, өткен қызметтер құнын жіне кадрлық қыскартулар немесе жүзеге асырылған есеп айырысулар әсерін қамти отырып ағымдағы кезеңде танылады. Басқа өзгерістер ағымдағы қызметтер құнын, бұрынғы қызметтер құнын және кадрлар қыскаруын немесе жасалған есеп айырысуларды қоса алғанда ағымдағы кезеңде танылады.

Зейнетакылық міндеттемелерді есепке алғанда қолданылған аса елеулі болжамдар – бұл шегерім мөлшерлемесі мен өлім-жітімді болжау. Шегерім мөлшерлемесі болашақ міндеттемелердің таза көлтірілген құнын анықтау үшін қолданылады және әр жылы осындай міндеттемелер бойынша шегерім өтелімі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте пайыздық шығыстар ретінде көрсетіледі. Өлім-жітімді болжау сыйақы төлеудің болашақ ағынын болжамдау үшін қолданылады, ол соңан соң міндеттемелердің таза көлтірілген құнын алу үшін шегеріледі.

Өзіне актуарлық пайдалар мен залалдарды қамтитын қайта бағалау нәтижелері тиісті соманы тиісті кірістер мен шығыстар пайда болған кезеңдегі өзге де жиынтық табыс арқылы меншік капитал құрамына тиісті соманы жатқыза отырып, қаржы жағдайы туралы есепте тікелей танылады. Қайта бағалау нәтижелері кейінгі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктелмейді.

Таза пайыздар белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза-міндеттемелерге қатысты дисконттау ставкасын пайдалана отырып айқындалады. Топ жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте «Өзіндік құн», «Әкімшілік шығыстар» және «Қаржылық шығыстар» баптары құрамында (қызметтер бойынша жіктей отырып) белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза-міндеттемелердің атаптап өзгерістерін таниды:

- өзіне ағымдағы қызметтер құнын, өткен қызметтер құнын қамтитын қызметтер құны;
- таза пайыздық шығыстар немесе кірістер.

Біржолғы демалыс жәрдемақылардан басқа, қызметкерлерге сыйақылар қызметкерлерге басқа ұзак мерзімді сыйақылар ретінде қарастырылады. Осы сыйақылар бойынша күтіліп отырган шығыстарды есептеу қызметкердің енбек қызметі ішінде белгіленген төлемдері бар зейнетакылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіспен жүзеге асырылады.

Мұндай міндеттемелердің жыл сайынғы негізде тәуелсіз білікті актуарийлер бағалайды.

4.17 Түсімді және басқа да кірістерді тану

Егер Топ экономикалық пайда алуды мүмкін деп бағаласа және егер пайда төлем жасау мерзіміне тәуелсіз сенімді бағалануы мүмкін болса, сол жағдайда пайда танылады. Пайда шартта анықталған төлем ережелері ескеріліп және салықтар немесе баждар шегеріліп, алынған немесе алуға жататын өтем әділ бағасы бойынша бағаланады.

Топ пайда алуды көздейтін өзі жасаған шарттарды өзі принципал ма әлде агент пе дегенді анықтау мақсатында белгілі бір өлшемдерге сәйкес талдайды. Топ өз қызметтеріне комиссияны табыс ретінде танытын, Топ агент ретінде қатысатын көліктік экспедициялау шарттарын қоспаганда барлық осындай шарт бойынша (шарт бойынша өзіне міндеттеме алатын негізгі тарап болғандықтан шартпен байланысты пайданы алады және тәуекелдерді қабылдайды) принципал ретінде әрекет етеді деген қорытындыға келді. Пайданы тану үшін мынадай өлшемдер де орындалуы тиіс:

Тасымалдау бойынша қызметтер көрсету

Тасымалдау және ауыстырып құю қызметтерінен алынған кіріс есепті кезеңде тасымалданған мұнай мен судың нақты көлемі негізінде қызметтер көрсету кезінде танылады.

Басқа да қызметтерді көрсету

Басқа да қызметтерді көрсетуден алынған кірістер оларды көрсету кезінде танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.17 Тұсімді және басқа да кірістерді тану (жалғасы)

Пайыздық кіріс

Өтелімдік құны бойынша бағаланатын барлық қаржы құралы және қолда бар сатуға арналған ретінде жіктелген пайыздық қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс немесе шығыс тиімді пайыздық ставка әдісін пайдалана отырып танылады. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бул қаржы құралының болжалды пайдалану мерзімі бойына немесе егер бұл орынды болса қаржы активінің немесе міндеттемесінің таза теңгерімдік құнына дейінгі ұзақтығы кемдеу кезеңіне күтілетін келешек төлемдерді немесе ақша қаржатының тұсімін дәл дисконттайтын мөлшерлеме. Пайыздық кіріс жиынтық кіріс туралы есенте қаржыландырудан алынған табыс ретінде көрсетіледі.

Дивидендер

Дивидендерден алынған кіріс Топтың төлемді алуға құқығы белгіленгенде танылады (дивидендер бекітілген күнге).

Жеткізілмеген мұнай қолемі үшін төлемнен алынатын кіріс

Жеткізілмеген мұнай қолемі үшін төлемнен алынатын кіріс «айда немесе төле» шартында мұнай тасымалдау қызметтерін көрсетуге арналған шарттарға сәйкес танылады.

4.18 Салықтар

Ағымдағы табыс салығы

Ағымдағы табыс салығы бойынша активтер және міндеттемелер салық органдарынан өтелуге немесе салық органдарына төлеуге болжанып отырган сома бойынша бағаланады.

Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері және салық заңнамасы есепті күнге Топ өзінің қызметін жүзеге асыратын және салық салынатын табыс алатын елдерде қабылданған немесе іс жүзінде қабылданған мөлшерлемелер мен заңнама.

Тікелей меншік капиталда танылған баптарға жататын ағымдағы табыс салығы жиынтық кіріс пен залалда емес, меншік капитал құрамында танылады. Топ басшылығы салық декларацияларында көрсетілген көрсеткіштерді бағалауды мезгіл-мезгіл жүзеге асырады, тиісті салық заңнамасы оларға қатысты әртүрлі түсініліу мүмкін, сойтіп қажет болуына қарай резервтер жасалады.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық

Мерзімі кейінге қалдырылған салық есепті күнге активтердің салық базасы мен міндеттемелер және олардың қаржылық есептілігі үшін теңгерімдік құны арасындағы уақыт айырмасын анықтау арқылы міндеттемелер әдісімен есепті күнге есептеледі.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық міндеттемелері барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша мына жағдайларды қоспағанда танылады:

- мерзімі кейінге қалдырылған салық міндеттемесі гудвиді, активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде, бизнесті біріктіру емес мәмілелер барысында пайда болады және операцияларды жасау кезінде бухгалтерлік пайдага да, салық салынатын пайдага немесе залалдарға әсер етпейді;
- еншілес компанияларға, қауымдастқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты салық салынатын уақыт айырмашылықтарына қатысты егер уақыт айырмасының уақыттың азайып болінуін бақылау мүмкін болса және уақыт айырмасы таяу болашақта азаймайтындығына елеулі мүмкіндік бар болса.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)

4.18 Салықтар (жалғасы)

Мерзімі кейінге қалдырылған салық (жалғасы)

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері барлық шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық женілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары бойынша салық салынатын пайда бар дәрежеде танылады, оған қарсы шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық женілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары мына жағдайларды қоспағанда есептелуі мүмкін:

- шегерілетін уақыт айырмасына жататын мерзімі кейінге қалдырылған салық активі бизнесті біріктіру салдарынан тұмаган болса және ол операцияны жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалдарға да әсер етпейтін активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде туындаса;
- еншілес компанияларға, қауымдаşқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен катысуга инвестициялармен байланысты шегерілетін уақыт айырмаларына қатысты салық активтері таяу болашақта уақыт айырмашылықтары пайдаланылуы және салық салынатын пайда болуы мүмкін екендігі елеулі бар дәреже ғана танылады, уақыт айырмашылықтары оған қарсы пайдаланылуы мүмкін.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтерінің тенгерімдік құны әрбір есепті құнға қайта қаралады және кейінге қалдырылған салық активтерінің барлығы немесе бір болігі жеткілікті салық салынатын пайда деңгейінде кемітіледі. Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті құнға қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активтерін пайдалануға мүмкіндік беруі елеулі мүмкіндігі пайда болатын дәрежеде танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтері және міндеттемелер есепті құнға жағдай бойынша қабылданған немесе іс жүзінде қабылданған активтер өткізілген, ал міндеттеме өтелген есепті жылы қолданылуы мүмкін салық мөлшерлемелері (және салық заңнамасы) бойынша бағаланады.

Пайда немесе залал құрамында танылмаған баптарға жататын кейінге қалдырылған салық та пайда немесе залал құрамында танылмайды. Кейінге қалдырылған салықтар баптары олардың негізінде жаткан операцияларға сәйкес басқа жиынтық кіріс құрамында немесе тікелей меншік капитал құрамында танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтері және кейінге қалдырылған салық міндеттемелері егер ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерін есепке алуың заңдық бекітілген құқығы бар болса және кейінге қалдырылған салықтар сол бір салық салынатын компанияга және салық органына жататын болса, бір-біріне қарама-қарсы есепке алынады.

Бизнесті біріктіру аясында сатып алынған, бірақ осы құнға жеке тану үшін өлшемді қанагаттандыра алмайтын салық пайдалары фактілер мен жағдаяттардың езгерістері туралы жаңа ақпарат пайда болған жағдайды, кейін танылады. Түзету егер ол бизнесті сатып алуың бастапқы есебі аяқталғанға дейін жүзеге асырылған болса, гудвилдің азаюы (егер шамасы гудвил мөлшерінен аспаса) ретінде көрінеді, өзге жағдайларда ол пайда немесе залал құрамында танылады.

Қосылған құн салығы (ҚҚС)

Сатулар бойынша ҚҚС тауарларды жөнелту немесе қызметтер көрсету кезінде Қазақстан Республикасының бюджетіне төлеуге жатады. Сатып аулар бойынша ҚҚС жеткізуішіден салық шот-фактурасын алған кезде сату бойынша ҚҚС-мен есепке алуға жатады.

Тұсім, шығыстар мен активтер активтерді немесе қызметтерді сатып алу бойынша пайда болған ҚҚС-ны салық органдары өтемейтін жағдайларды қоспағанда, ҚҚС сомасы шегеріліп, танылады; бұл жағдайда ҚҚС тиісінше активті сатып алу шығыстарының бір болігі немесе шығыстар бабының бір болігі ретінде танылады.

Салық заңнамасы ҚҚС бойынша бюджетпен таза негізде есеп айырысу жүргізуге рұқсат етеді. Тиісінше есепті құнға есеп айырысу жүргізілмеген сату және сатып алу бойынша ҚҚС қаржылық жағдай туралы есепте таза негізде көрсетіледі.

Салық заңнамасының және Топ қызметінің ерекшелігіне қарай өтеуге жататын ҚҚС-ның белгілі бір болігі кейінгі жылдарға ауыстырылуы мүмкін. ҚҚС-ның мұндай белігі үзак мерзімді актив ретінде жіктеледі, құнсыздану мәніне бағаланады және бар ААТБ-ға белінген жеке актив ретінде қаралады.

Дебиторлық және кредиторлық берешек ҚҚС сомасы есебімен бейнеленеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)

4.18 Салықтар (жалғасы)

Қосылған құн салығы (KKC) (жалғасы)

Салық органды өтейтін немесе оған төлеметін KKC-ның таза сомасы өтелетін KKC және өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем, сондай-ақ қаржы жағдайы туралы есепте көрінетін төлеуге жататын өзге де салықтар құрамына кіргізіледі.

4.19 Меншікті капитал

Жарғыллық капитал

Кәсіпорындарды біріктірген жағдайларды қоспаганда, жаңа акциялар шығарумен тікелей байланысты үшінші жактарға қызметтеріне ақы төлеу шығындары осы эмиссия нәтижесінде алынған соманың кемуі ретінде өз капиталы құрамында көрсетіледі.

Дивидендтер

Топ ақша қаражатын бөлу бекітілген және бұдан былай Топтың карау мәні болмаганда бас ұйым акционерлеріне бөлуге қатысты міндеттемені және сенімсіз активтерді таниды. Қазақстан Республикасы заңнамасына сәйкес болуді акционерлер бекітеді. Тиісті сома тікелей меншік капиталы құрамында танылады. Сенімсіз активтерді бөлуге қатысты міндеттеме бөлуге жататын активтердің әділ құны бойынша бағаланады, ал бұл активтердің әділ құның қайта бағалау тікелей меншік капиталы құрамында танылады.

Сенімсіз активтерді бөлу кезінде міндеттеменің теңгерімдік құны мен бөлінген активтер теңгерімдік құны арасындағы айырма жыныстық кіріс туралы есепте танылады.

Дивидендтер есепті қунға дейін ұсынылған болса, сондай-ақ есепті құннен кейін, бірақ шоғырландырылған қаржылық есептілік бекітілген қунға дейін ұсынылса немесе бекітілсе (жарияланса), олар туралы ақпарат есептілікте ашып жазылады.

4.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары

Қабылданған есеп жүргізу саясаты төменде келтірілген жаңа немесе қайта қаралған 2015 жылғы 1 қантарда құшіне енген Стандарттарды қоспаганда, алдыңғы есепті жылы қолданылған есеп жүргізу саясатына сәйкес келеді.

Топ алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және оларға түзетулер

КЕХС (IAS) 19 «Белгіленген төлемдері бар зейнеткаштық бағдарламалары: Жұмыскерлердің жарналарына» туындылар

КЕХС (IAS) 19 белгіленген төлемдері бар зейнеткерлік бағдарламаларды есепке алу кезінде ұйымның қызметкерлер немесе үшінші тараптар жарналарын есепке алуын талап етеді. Егер жарналар қызметтермен байланысты болса, олар теріс сыйакы ретінде қызметтер көрсету кезеңдеріне жатқызылады. Түзетулер егер жарналар сомасы жұмыс отіліне тәуелсіз болса, жарналарды қызметтер көрсету кезеңдеріне жатқызу орнына ұйым мұндай жарналарды тиісті қызметтер корсетілген кезеңдегі қызметтер құнның азаюы ретінде тануға құқылы екендігін түсіндіреді. Түзету 2014 жылғы 1 шілдеден немесе осы құннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты құшіне енеді. Түзету Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді, өйткені Топ ұйымдарының бір де бірінің қызметкерлер немесе үшінші тұлғалар тарағынан жарналарымен белгіленген төлемдері бар зейнеткерлік бағдарламалары жок.

Шығарылған, бірақ әлі құшіне енбеген стандарттар

Төменде шығарылған, бірақ Топ шоғырландырылған қаржылық есептілікті шығару құнніне әлі құшіне енбеген стандарттар мен түсіндірмелер келтіріліп отыр. Тізімге Топ бұл стандарттарды олар құшіне енген құннен бастап қолдануга иместі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)

4.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қагидаттары (жалғасы)

Шыгарылған, бірақ әлі күшіне енбекен стандарттар (жалғасы)

КЕХС (IFRS) 9 «Қаржы құралдары»

2014 жылғы шілдеде КЕХС жөніндегі кеңес КЕХС (IFRS) 9 «Қаржы құралдарының» түпкілікті нұсқасын шығарды, ол қаржы құралдары жөніндегі жобаңың барлық кезеңі нәтижелерін көрсетеді және КЕХС (IAS) 39 «Қаржы құралдары: тану және бағалауды» әрі КЕХС (IFRS) 9-дың барлық нұсқасын ауыстырады. Стандарт жіктеуге және бағалауга, құнсыздануға және хеджирлеу есебін жүргізуге қатысты жаңа талаптар енгізеді. КЕХС (IFRS) 9 2018 жылғы 1 қартаңдан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Стандарт шолу түрінде қолданылады, бірақ салыстырмалы ақпарат ұсыну міндетті болып табылмайды. КЕХС (IFRS) 9-дың алдыңғы редакцияларын (2009 жылғы, 2010 жылғы және 2013 жылғы) мерзімінен бұрын қолдануға, егер бастапкы қолдану күні 2015 жылғы 1 ақпанға дейінгі кезеңге келсе, жол беріледі. КЕХС (IFRS) 9-ды қолдану Топтың қаржы активтерін жіктеуге және бағалауға әсер етеді, бірақ Топтың қаржы міндеттемелерін жіктеуге және бағалауға әсер етпейді.

КЕХС (IFRS) 14 «Кейінге қалдырылған тарифтік айырмашылықтар шоттары»

КЕХС (IFRS) 14 міндетті емес стандарт, ол қызметі тарифтік реттеуге жататын ұйымдарға КЕХС-ты алғашқы қолданғаннан соң кейінге қалдырылған тарифтік айырмашылықтар шоттары бойынша қалдықтарға қатысты өздері пайдаланған қолданыстағы есеп саясаты қагидаттарын пайдалануды жалғастыруға рұқсат береді. КЕХС (IFRS) 14 пайдаланатын ұйымдар кейінге қалдырылған тарифтік айырмашылықтар шоттарын қаржылық жағдай туралы есепте жеке жолдармен, ал осындағы қалдықтар бойынша қозғалысты пайда немесе залал туралы есепте және өзге де жиынтық табыста жеке жолдармен ұсынуга тиіс. Стандарт тарифтік реттеу сипаты және олармен байланысты тәуекелдер туралы, сондай-ақ осындағы реттеудін ұйымның қаржылық есептілігіне әсері туралы ақпараттың ашылуын талап етеді. КЕХС (IFRS) 14 2016 жылғы 1 қартаңдан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Топ КЕХС бойынша есептілікті қазірдің өзінде дайындан отырғандықтан, бұл стандарт оның қаржылық есептілігіне қолданылмайды.

КЕХС (IFRS) 15 «Клиенттермен шарттар бойынша түсім»

КЕХС (IFRS) 15 2014 жылғы мамырда шығарылды және клиенттермен шарттар бойынша түсімге қатысты қолданылатын бес кезеңді қамтитын жаңа үлгіні көздейді. КЕХС (IFRS) 15-ке сай түсім етемді көрсететін сома бойынша танылады, оған құқықты ұйым клиентке тауар беруге немесе қызметтер көрсетуға алмастырып алууды күтеді.

Түсім жөніндегі жаңа стандарт барлық ұйымға қатысты қолданылады және КЕХС-ға сай түсімді тануға қолданылатын қолданыстағы барлық талапты ауыстырады. Стандарт 2017 жылғы 1 қартаңдан және осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты толық көлемде кайталай қолданылады не жаңғартылған кайталай қолданумен пайдаланылады, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Қазіргі кезде Топ КЕХС (IFRS) 15 әсерін бағалауда және жаңа стандарттың күшіне енудің тиісті күніне қолдануды жоспарлап отыр.

КЕХС (IFRS) 11 «Бірлескен қызмет» – «Бірлескен операциялардағы қатысу үлестерін сатып алууды есепке алу» (Тұзетулер)

ХКЕС (IFRS) 11-ге тұзетулер бірлескен операциялардың қатысушысы КЕХС (IFRS) 3-ке сай юизнесті біріктіруді ескеру үшін қызметі бизнесті білдіретін бірлескен операциялардағы қатысу үлестерін сатып алууды есқеруін талап етеді. Тұзетулер, сондай-ақ, егер бірлескен бақылау сақталатын болса, осы бірлескен операциядағы қосымша қатысу үлестерін сатып алу кезінде бірлескен операциядағы бұрынғы бар қатысу үлестері кайта бағаланбайтындығын түсіндіреді.

Сонымен қатар КЕХС (IFRS) 11-ге қолдану саласынан шығару кіргізілді, осыған сай егер бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптар (есеп беретін ұйымды қоса алғанда) бір гана соңғы бақылаушы тараптың жалпы бақылауында болса, бұл тұзетулер қолданылмайды.

Тұзетулер бірлескен операциядағы бастапқы қатысу үлестерін сатып алуға қатысты да, сол бірлескен операциядағы қосымша қатысу үлестерін сатып алуға қатысты да қолданылады және келешекті негізде 2016 жылғы 1 қартаңдан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады, бұл орайда мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Тұзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)

4.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбекен стандарттар (жалғасы)

КЕХС (IAS) 16 және КЕХС (IAS) 38 «Өтмелімнің жол берілетін әдістерін түсіндіру» (Тұзетулер)

КЕХС (IFRS) 16 және КЕХС (IFRS) 38 қағидаттары түсім экономикалық пайда құрылымын көрсететінін түсіндіреді, ол активті пайдалану аясында тұтынылатын экономикалық пайда нәтижесінде емес, бизнес қызметінен (актив оның бір бөлігі болады) туындейды. Түсімге негізделген әдіс нәтижесінде негізгі құралдарды етелімі үшін пайдаланыла алмайды және сирек жағдайда материалдық емес активтер етелімі үшін ғана пайдаланыла алды. Тұзетулер 2016 жылғы 1 қантардан немесе осы күннен басталатын жылдық кезеңдерге қатысты келешекті негізде қолданылады, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

Тұзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді деп қүтілуде, өйткені Топ өзінің айналымнан тыс активтерінің етелімі үшін түсімге негізделген әдісті пайдаланған жок.

ХКЕС-тың сайын жетілдіру, 2010-2012 жылдар кезеңі

Осы тұзетулер 2014 жылғы 1 шілдеден бастап күшіне енді және Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне елеулі әсер етпейді және өзіне мына тұзетулерді қамтиды:

КЕХС (IFRS) 2 «Акцияларга негізделген толем» (Тұзету)

Бұл тұзету қайталай қолданылады және нәтижелерге жетудің белгілі бір жағдайларымен және құқық беру жағдайлары болатын қызметтер көрсету кезеңінің жағдайларымен байланысты түрлі мәселелерді түсіндіреді:

- нәтижелерге кол жеткізу жағдайы қызметтер көрсету кезеңдері ережелерін қамтуы тиіс;
- мақсатты көрсеткішке контрагенттің қызметтер көрсету уақытында қол жеткізу тиіс;
- мақсатты көрсеткіш ұйымның немесе сол топтың құрамындағы басқа ұйымның қызметіне жатқызылуы тиіс;
- нәтижелерге кол жеткізу жағдайлары нарықтық жағдай болуы немесе ондай болмауы мүмкін;
- егер контрагент әлдебір себеппен құқық берілген кезең ішінде қызметтер көрсетуді догарса, қызметтер көрсету кезеңінің шарттары орындалмайды.

КЕХС (IFRS) 3 «Бизнесі біріктіру» (Тұзету)

Тұзету келешекте де қолданылады және бизнестің біріктіруімен байланысты міндеттемелер (немесе активтер) ретінде жіктелген шартты өтөу туралы барлық келісім соңында КЕХС (IAS) 39 қолданылу саласына жататындығына немесе жатпайтындығына байланыссыз пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланады.

КЕХС (IFRS) 8 «Операциялық сегменттер» (Тұзетулер)

Тұзетулер қайталай қолданылады және мыналарды түсіндіреді:

- ұйым 12 КЕХС (IFRS) 8 тармагында біріктіру шамаларын қолдану кезінде басшылық пайдаланған пайымдау туралы ақпаратты, оның ішінде осында түрде біріктірілген операциялық сегменттердің қысқаша сипаттамасын және біріктірілген экономикалық сегменттердің ұқсас экономикалық сипаттамалары болатындығы туралы қорытындыны қалыптастыру кезінде бағаланған экономикалық индикаторлар (мысалы, сатулар және жалпы маржа) туралы ақпаратты ашуға тиіс;
- сегменттер активтерін және жинакталған активтерді салыстыру туралы ақпарат салыстыру операциялық шешім қабылдайтын басшылыққа сегменттер міндеттемелері бойынша ашылатын ақпарат сияқты берілетін жағдайда ғана ашылады.

КЕХС (IAS) 16 «Негізгі құралдар» және КЕХС (IAS) 38 «Материалдық емес активтер» (Тұзетулер)

Тұзетулер қайталай қолданылады және КЕХС (IAS) 16 және КЕХС (IAS) 38 аясында актив нарықтық құнына активтің жалпы баланстық құнын тұзету арқылы бақыланатын деректер негізінде қайта бағалануы мүмкін екенін немесе баланстық құнына нарықтық құнын анықтау арқылы және пропорционалды тұзетулер жалпы баланстық құн нарықтық құнына тең баланстық құны түпкілікті етуге болатынын түсіндіріледі. Топтың ағымдағы аралық кезеңдегі қайта бағалаудан тұзету танылған жок.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Шыгарылған, бірақ әлі күшіне енбекен стандарттар (жалғасы)

XKEC-ты жыл сайын жетілдіру, 2010-2012 жылдар кезеңі (жалғасы)

КЕХС (IAS) 24 «Байланысқан таралтар туралы ақпаратты ашу» (Түзету)

Түзетулер қайталай қолданылады және басқаруши компания (басты басқаруши қызметкердің қызметтерін көрсететін үйім) байланысқан тарап болып табылады және оған байланысқан таралтар туралы ақпаратты ашуға қойылатын талаптар қолданылады. Сонымен қатар басқаруши компанияның қызметтерін пайдаланатын үйім басқару қызметтерін тұтынумен байланысты шеккен шығыстар туралы ақпаратты ашуға міндетті. Бұл түзету Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді, себебі басқа үйімдардан басқару қызметтерін алмайды.

XKEC-ты жыл сайын жетілдіру, 2011-2013 жылдар кезеңі

Бұл түзетулер 2014 жылғы 1 шілдеден бастап күшіне енді және Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне елеулі әсер етпейді және өзіне мына түзетулерді қамтиды:

КЕХС (IFRS) 3 «Бизнесі біріктіру» (Түзету)

Түзету қайталай қолданылады және КЕХС (IFRS) 3 қолданылу саласынан мына ерекшеліктерді түсіндіреді:

- КЕХС (IFRS) 3 қолданылу саласына бірлескен кәсіпорындар туралы да, бірлескен кәсіпкерлік туралы да барлық келісім жатпайды;
- қолданылу саласынан осындаі алып тастау бірлескен кәсіпкерлік туралы келісімнің өзінің қаржы есептілігінде есепке алуға қатысты ерекше қолданылады.

КЕХС (IFRS) 13 «Әділ құнды бағалау» (Түзету)

Түзету қайталай қолданылады және КЕХС (IFRS) 13 портфеліне қатысты ерекшелік қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелерге қатысты гана емес, сондай-ақ сонында КЕХС (IFRS) 9 (немесе КЕХС (IAS) 39, егер қолданылатын болса) қолданылу саласына кіретін басқа да шарттарға қатысты қолданыла алады.

КЕХС (IAS) 40 «Инвестициялық мүлік» (Түзету)

КЕХС (IAS) 40-та қосымша қызметтерді сипаттау мүлік иесіндегі бар инвестициялық жылжымайтын және жылжытын мүлікті (яғни негізгі құралдарды) шектейді. Түзету келешекте де қолданылады және операцияның мәнін (актив сатып алу немесе бизнесті біріктіру) анықтау үшін КЕХС (IAS) 40 емес КЕХС (IFRS) 3 қолданылатындығын түсіндіреді.

XKEC-ты жыл сайын жетілдіру, 2012-2014 жылдар кезеңі

Осы түзетулер 2016 жылдың 1 қантарынан басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді. Өзіне мына түзетулерді қамтиды:

XKEC (IFRS) 5 «Ұзақ мерзімді сатуға арналған деп жіктелген активтер мен тоқтатылған қызмет»

Активтерді (немесе шыгаруға арналған топтарды) шыгару әдітте меншіктеушілерге сату немесе тарату арқылы жүзеге асырылады. Түзету бір әдістен екінші әдіске көшу жаңа жоспар ретінде емес бастапқы жоспардың жалғасы ретінде қарастырылуы тиіс екенін түсіндіреді. Сонымен, (IFRS) 5 XKEC-ты қолдану үзілмейді. Бұл түзету перспективті түрде қолданылатын болады.

XKEC (IFRS) 7 «Қаржы құралдары: ақпаратты ашып көрсету»

(i) Қызмет (IFRS) 7 «Қаржы құралдары: ақпаратты»

Түзету өтемакы төлеуді қамтамасыз етуді қарастыратын қызмет көрсетуге арналған келісім-шарттар қаржылық активте жалғаспалы түрде қатыса алатындығы туралы түсіндіреді. Ақпаратты ашып көрсету қажеттілігін анықтау үшін Топ (IFRS) КЕХС 7-те жалғаспалы түрде қатыса алатындығына сәйкес жәрдемакы және келісім сипатын бағалау керек. Қандай қызмет көрсетуге арналған келісім-шарттар жалғаспалы түрде қатыса алатындығын бағалау ретроспективті жүзеге асырылуы тиіс. Алайда, Топ бірінші рет енгізілген түзетулерді қолданған жылдық кезеңіне дейінгі кезеңдердегі ақпаратты ашып көрсету талап етілемейді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)

4.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қагидаттары (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбекен стандарттар (жалғасы)

ХКЕС-ты жыл сайын жетілдіру, 2012-2014 жылдар кезеңі (жалғасы)

ХКЕС (IFRS) 7 «Қаржы құралдары: ақпаратты ашып көрсету» (жалғасы)

(ii) 7 (IFRS) ХКЕС-ке түзетулерді қысқартылған аралық қаржылық есептілігіне қолдану

Түзету өзара есепке алу ақпараттын ашуға катысты талаптар, соңғы жылдық есептілігінде мұндай ақпарат елеулі жаңарту туралы ақпарат болған кездегі жағдайларды қоспағанда, қысқартылған аралық қаржылық есептілігінде қолданылмайтындығын түсіндіреді. Түзету ретроспективті түрде колданылуы тиіс.

ХКЕС (IAS) 19 «Қызыметкерлерге берілетін сыйақылар»

Түзету жоғары сапалы корпоративтік облигациялар нарығының дамуы облигация шығарылған ел валютасына емес, облигациялар деноминацияланған валютасына бағаланатындығы туралы түсіндіреді. Нақты валютамен корсетілген жоғары сапалы корпоративтік облигациялардың дамыған нарығы болмаған жағдайда, мемлекеттік облигациялар бойынша мөлшерлемені пайдалану керек. Бұл түзету перспективті қолданылуы тиіс.

ХКЕС (IAS) 34 «Аралықтақ қаржылық есептілік»

Түзету аралық кезең ақпараты аралықтақ қаржылық есептілігінде немесе аралықтагы қаржылық есептілігінің басқа да тиісті сілтемелері бар жерде (мысалы, басшылық түсіндірмелерінде немесе тәуекелдерді бағалау есептілігінде) ашылуға тиіс деп түсіндіреді. Басқа да ақпарат осындай шарттармен және аралықтақ қаржылық есептілігі ретінде бір уақытта пайдаланушыларға қол жетімді болуы тиіс. Осы түзету ретроспективті түрде колданылуы тиіс.

Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде.

КЕХС түзетулер (IAS) 1 «Ақпарат ашудың саласындағы бастама»

КЕХС (IAS) 1 «Қаржылық есептілігін ұсыну» түзетулері қолданыстағы КЕХС (IAS) 1 талаптарын айтарлықтай өзертепейді, одан гөрі түсіндіреді.

Түзетулер келесіні түсіндіреді:

- КЕХС (IAS) 1-дагы материалдық талаптарын;
- Қаржылық жағдай туралы және жиынтық кіріс туралы есептерінің жеке элементтері тәптіштеулі болуы мүмкін;
- Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертулердің тәртібін таңдауга мүмкіндігі бар;
- Үлестік катысу адісі бойынша есептелетін тәуелді ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындардың өзге де жиынтық кіріс үлесі бір элементте біріктіріліп ұсынылуы тиіс және кейін пайда немесе залал есеп құрылымында жіктелетін немесе қайта жіктелмейтін элемент ретінде есепке алынады.

Сонымен қатар, түзетулер қаржылық жағдай және жиынтық кіріс туралы есепте косымша аралық жиынтық сомаларын ұсынуда қолданылатын талаптарды түсіндіреді. Бұл түзетулердің колдануы 2016 жылдың 1 қантарынан немесе сол күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді. Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде.

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайында оның басшылығынан есепті кезеңнің аяғында есептілікте ұсынылатын түсімдер, шығыстар сомасына, активтерге және міндеттемелерге, сондай-ақ міндеттемелер шарттары туралы ақпаратты ашуға әсер ететін бағалау мәндерін және болжауларды пайымдау мен анықтау енгізуі талап етеді. Алайда осы болжаулар мен бағалау мәндеріне катысты айқынсыздық келешекте осындай болжаулар мен бағалау қолданылатын активтер мен міндеттемелердің тенгерімдік құнын елеулі түзетуді талап етүі мүмкін.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Топтың тәуекелдерге бейімділігі туралы және белгісіздігі туралы өзге ақпаратты ашу мына ескертпелерде ұсынылған:

- қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаты мен саясаты (3б-ескертпеле);
- сезімталдықты талдау туралы ақпаратты ашу (3б-ескертпелер).

Бағалау мәндері және болжаулар

Болашақ туралы негізгі болжаулар және есепті құнға бағалаулардағы айқынсыздықтың басқа да негізгі көздері төменде қаралады, олар келесі қаржы жылы ішінде активтердің теңгерімдік құны мен міндеттемелерге слеулі түзетулердің себебі болуы мүмкін. Топтың болжаулары мен бағалау мәндері шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау кезінде қолында болған бастапқы деректерге негізделген. Алайда ағымдағы жағдаяттар мен болашаққа қатысты болжаулар нарықтық өзгерістер мен Топ бақылаудың емес жағдаяттарға байланысты өзгеруі мүмкін. Мұндай өзгерістер олардың пайда болуына қарай болжауларда көрініс табады.

Негізгі құралдарды қайта бағалау

Топ негізгі құралдарды (технологиялық мұнайды қоспағанда) қайта бағалауды 2013 жылғы 31 шілдедегі жағдай бойынша жүргізді. Қайта бағалауды тәуелсіз көсіби бағалаушы «ПрайсуотерхаусКуперс Такс энд Эдвайзори» ЖШС жүргізді.

Технологиялық мұнайдан басқа негізгі құралдардың әділ құнын анықтау үшін бастапқы деректер әділ құн сатысының 3-денгейіне жатады (бақыланбайтын бастапқы деректер).

Бағалаудың пайдаланылған әдіснамасы негізінен алмастырудың өтелімді құнын бағалауға («шығынды әдіс») негізделді. Шығынды әдіс бағаланатын негізгі құралдардың белсенді нарығы болмаған ретте негізінен мамандандырылған активтерді бағалау үшін қолданылады.

Жүргізілген бағалау аясында негізгі құралдардың өтелімділігіне де тест жасалды. Бұл ретте өтелімді құн пайдаланылуына қарай құндылықты бағалау арқылы есептелді. Пайдаланылуына қарай құндылықты есептеу кезінде мынадай негізгі жол берушілік қолданылады.

- Дисконттау мөлшерлемесі – 12,7%;
- Аса маңызды актив қызметінің қалдық мерзімі – 13,6 жыл;
- Аса маңызды актив қызметінің қалдық мерзімі кезеңіне өсудің ұзақ мерзімді қарқыны – 5,16%.

Пайдаланылуына қарай құндылықты бағалау нәтижелері ұсынылатын қызметтерді іске асыру көлеміне, ұсынылатын қызметтерге тарифтер деңгейіне, күрделі және ағымдақ шығындар мөлшеріне де сезімтал. Әрбір есепті құнға Топ өзінің негізгі құралдарының теңгерімдік құны мен есепті құнға әділ құн қолданылып анықталғанмен арадагы айырманың болуын бағалайды. 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ басшылығы өзінің негізгі құралдарының әділ құнына қатысты өз бағалауын тағы да қайта карады. Нәтижесінде басшылық 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдардың (технологиялық мұнайды қоспағанда) әділ құны 2013 жылғы 31 шілдедегі сонғы қайта бағалау құнінән қарғанда айтартықтай өзгерістер болмады деген тұжырымдамаға келді. Қорытындысында, Топтың негізгі құралдарының әділ құны олардың теңгерімдік құнына сәйкес келеді.

Технологиялық мұнайды қайта бағалау

Технологиялық мұнайды қайта бағалау мұнайдың әділ бағасының ауытқуы айтартықтай жиі әрі слеулі болатындықтан, жыл сайын жүргізіледі. Технологиялық мұнай 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қайта бағаланды.

Технологиялық мұнайдың әділ құнын анықтауға арналған бастапқы деректер әділ құн сатында 2-денгейге жатады (ауыстырылмайтын бақыланатын бастапқы деректер).

Келесі пайымдауды Топ басшылығы технологиялық мұнайдың әділ құнын анықтау кезінде назарға алды:

- технологиялық мұнай құбырды пайдалану үдерісінің ажырағысыз бөлігі, онсыз тасымалдау мүмкін емес және тиісінше бағалау нысаны мамандандырылған актив болады;
- технологиялық мұнай ТМРЖБҚК койған шектеулер нәтижесінде сатыла да және өзгелей түрде пайдаланыла да алмайды;

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Технологиялық мұнайды қайта бағалау (жалғасы)

- ТМРЖБҚҚ және Үкімет елдегі жалпы баға индексіне тарифтердің жағымсыз есерінің алдын алу үшін оларды мұқият қадағалап отырады (экспорт үшін тарифты қослағанда), және тиісінше егер мұнай халықаралық нарық бағасы бойынша бағаланған болса, оның құнын өтеуге мүмкіндік бермейтін деңгейде белгіленуі мүмкін;
- Топқа ҚМГ белгілеген қафіда әсер етеді, және егер мұнайдың белгілі бір болігін сатуға шешім қабылданып, мұндай шешімді ТМРЖБҚҚ бекіткен жағдайда, ол тек ҚМГ тобының сауда болімшесіне ғана ішкі баға бойынша сатылуы мүмкін;
- және егер Топқа құбырдың жаңа беліктерін толтыру үшін қосымша мұнай сатып алу қажет болса, ол оны осылай ішкі бағамен ҚМГ тобының кәсіпорнынан сатып алар еді.

Осы факторлардың бәрін назарга алып, басшылық әділ құнын көрсету үшін құбырдағы технологиялық мұнайға мейлінше сай келетін, 2015 жылғы 31 желтоқсанға нарықтың хабардар катысуышысы анықтаган баға бір тонна үшін 84,71 АҚШ доллары (бір тонна үшін 28.802 теңге) болар еді (2014 жылғы 31 желтоқсанға: бір тонна үшін 164,52 АҚШ доллары (бір тонна үшін 30.000 теңге). Мұнай құнының өзгеруіне әсері 2.759.330 мың теңгені құрады, сондай-ақ 2.921.212 мың теңге мөлшерінде мұнай қалдықтарын қосымша бағалау танылды (6-ескертпе).

2015 жылғы 31 желтоқсанға құбырдағы мұнай көлемі 2.397.778 тоннаны құрады (2014 жылғы 31 желтоқсан: 2.307.952 тонна). 2015 жылғы 31 желтоқсанға түгендеге нәтижелері бойынша 101.424 тонна (2014 жылғы 31 желтоқсан: 119.041 тонна) артық мұнай анықталды және кезең ішінде 11.598 тонна мұнай есептен шығарылды.

Негізгі құралдардың құнсыздандыны

Егер активтің немесе ААТБ теңгерімдік құны шығару шығындарын шегергендеңі әділ құн және пайдаланудан болған құндылық өлшемдерінің ең көбі болып табылатын өтелетін құннан асатын болса, құнсыздану орын алады. Шығаруға шығындарды шегергендеңі әділ құн есебі ұқсас активтерді тәуелсіз тараптар арасында сату операциялары міндетті құші бар ақпаратқа немесе активтің шығуынан болған қосымша шығындарды шегергендеңі бакыланатын нарықтық бағаларға негізделген. Пайдаланудан болған құндылықты есептеу дисконттадан акша ағындары моделіне негізделген. Акша ағындары бюджет негізінде келесі бес жылға анықталады және Топтың ол қызметті жүргізу бойынша міндеттемелері жок қайта құрылымдау бойынша қызметті және келешекте ААТБ құнсыздану мәніне тексерілетін активтердің нәтижелерін жақсартатын елеулі инвестицияларды қамтymайды. Өтелетін сома ақшалай қаражаттың дисконттадан ағындарының моделінде пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесіне, сондай-ақ ақшалай қаражаттың күтілетін түсімдеріне және экстраполяциялау мақсатында пайдаланылған есү қарқынына анағұрлым сезімтал.

Негізгі құралдардың пайдалы қызмет мерзімі

Топ негізгі құралдар қызметінің қалған пайдалы қызмет мерзімін ең әрі дегенде әрбір қаржы жылының соңына бағалайды және егер қүтілетіні бұрынғы бағалаудан өзгеше болса, өзгерістер ҚЕХС (LAS) 8 «Есеп жүргізу саясаты, есептеу бағаларындағы өзгерістер мен қателіктегерге» сәйкес есептеу бағаларындағы өзгерістер ретінде ескеріледі.

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме

2012 жылғы 4 шілдеде құшіне енген «Магистральдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Топта пайдалану аяқталғаннан кейін магистральдық құбырды (мұнай құбырын) жою және бұдан әрі коршаған органды калпына келтіру, соның ішінде жерді қайта өңдеу жөнінде іс-шаралар жүргізу бойынша занды міндеттемелері бар. Бұл Топтың құбырлары бойынша мұнай тасымалдайтын жер пайдаланушылардың мұнай корлары толығымен таусылған жағдайда мүмкін.

Құбырларды жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемеге резерв Топ есептеген Қазақстан Республикасында қолданылатын техникалық ережелер мен нормаларға сәйкес бөлшектеу және жерді қалпына келтіру бойынша жұмыстарды жүргізу құнының негізінде бағаланады (құбырды бөлшектеу бойынша шығындар сомасын 1 км үшін 3.524 мың теңгені (2014: 3.581 мың теңге) құрайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме (жалғасы)

Сондай-ақ активтерді пайдаланудан шығару және жерлерді қайта өңдеу жөніндегі міндеттемелер құрамында қалдықтар орналастырылатын полигондарды жою бойынша резерв көрсетілген. Резерв Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі талаптарына сәйкес 2013 жылы құрылған, оған сай қалдықтарды орналастыру полигонының меншік иелеріне полигон жабылғаннан кейін жерлерді қайта өңдеу және қоршаган ортага әсерді бақылау үшін жою қоры құрылады.

Резервтер сомасы міндеттемені орындаудың күтілетін мерзіміне құнсыздандың болжалды мөлшерлемесі және төменде берілген есепті кезеңнің аяғына дисконт мөлшерлемесі қолданылып есепті кезең аяғына белгіленді.

	2015 жыл	2014 жыл
31 желтоқсанға дисконттау мөлшерлемесі	6,73%	6,2%
31 желтоқсанға инфляцияның мөлшерлемесі	6,0%	6,0%
Міндеттемені орындаудың мерзімі	10 жыл	14 жыл

Дисконтталау мөлшерлемесін есептеу Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигациялары бойынша тәуекелдерсіз мөлшерлемелерге негізделеді.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге арналған резервтің теңгерімдік құны 21.999.701 мың теңгені құрады (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 20.631.009 мың тенге) (22-ескертте).

Залалды жою бойынша шығындар бағалары табиғат қорғау талаптарында және заңнама түсіндіруінше әлеуетті өзгерістерге ұшырайды. Бұдан басқа осындағы шығындардың бағаларындағы айқынсыздықтар баламаларда, жою, бұзылған топырақты қалпына келтіру әдістемелерінде, дисконт, құнсыздану мөлшерлемесі және осы міндеттеме күшінен енетін мерзім деңгейлерінің әлеуетті өзгерістерін қамтиды.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелердің маңызды болжамдарының өзгерісіне сезімталдықты талдау келесідей берілген:

Мың тенге	Темендеуі	Өсуі
Дисконттау мөлшерлемесі	-0,5% 1.061.763	+0,5% (1.008.300)
Инфляция мөлшерлемесі	-0,5% (1.019.728)	+0,5% 1.064.091

Күмәнді борыштар бойынша резервтер

Топ күмәнді борыштар, жеткізушилерге берген алғытөлемдер және басқа да активтер бойынша резервтер жасайды. Күмәнді шоттарды бағалау кезінде тапсырышының қызметінің бұрынғы және күтіліп отырган нәтижелерін назарга алғынады.

Экономикадағы, саладағы немесе тапсырышының нақты сипаттарындағы өзгерістер, шоғырландырылған қаржы есептілігінде ескерілген күмәнді шоттарға резерв бойынша түзетулерді талап етуі мүмкін. 2014 және 2015 жылғы 31 желтоқсанда күмәнді шоттар бойынша резервтер 814.095 мың теңге, және тиісінше 756.335 мың теңге сомаға құрылды (9, 11, 12 және 14-ескерттерде).

Салықтар бойынша резервтер

Күрделі салық заңнамасын, салық заңнамасындағы өзгерістерді, сондай-ақ салық салынатын келешек табис сомаларын және оларды алу мерзімдерін түсінуге қатысты айқынсыздық бар. Топтың халықаралық операцияларының маңызды әртүрлілігін, сондай-ақ шарттық қатынастардың ұзақ мерзімді сипатын және күрделілігін есеп ала, нақты нәтижелер мен қабылданған болжалдар арасында пайда болатын айырма немесе осындағы болжалдардың келешек өзгерістері есептілкте көрсетілген шығындар сомасын немесе пайдаға салынатын салық бойынша табистар сомасын түзетуге экеліп согады. Негізделген болжалдар негізінде Топ өз қызметін жүзеге асыратын елдің салық органдары жүргізетін салық аудитінің мүмкін салдарларына резервтер жасайды. Осындағы резервтердің өлшемі әртүрлі факторларға байланысты, мысалы алдыңғы аудиттердің нәтижелеріне және салық төлеуші-компания мен тиісті салық органының салық заңнамасын түрлі түсінүіне байланысты. Түсініктегегі осындағы айырмалар Топ компаниясы тіркелген елде басым жағдайларға байланысты мәселелердің көп болуынан пайда болуы мүмкін.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТЕЛЕР (жалғасы)

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша активтер

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері шегерілетін уақытша айырмашылықтар, пайдаланылмаған салық залалдары және салық жеңілдіктері бойынша оған қарағанда салық залалдары есептелуі мүмкін салық салынатын пайда алу мүмкін болатын мөлшерде танылады. Болашақ салық салынатын пайданы алушың ықтимал мерзімі мен мөлшері негізінде шоғырландырылған қаржылық есептілігінде тануға болатын мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері сомасын анықтау үшін басшылықтың елеулі пайымдауы қажет. 2015 жылғы 31 желтоқсанда мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша танылған активтер сомасы 8.336.684 мың теңге болды (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 7.686.911 мың теңге) (32-ескертпне). 2015 және 2014 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша танылмаған активтері болған жоқ.

Қызметкерлерге сыйақылар

Зейнеткерлікке шыққанға дейін және одан кейін қызметкерлерге ұзақ мерзімді сыйақылар құны және келтірілген міндеттемелер құны актуарлық әдіс қолданылып белгіленеді. Актуарлық әдіс келешекте нақты нәтижелерден айырмашылығы болуы мүмкін түрлі болжамдарды қолдануды білдіреді. Актуарлық әдіс шегеру мөлшерлемелері, келешекте жалақының есімі, өлім-жітім деңгейі және келешекте қызметкерлерге сыйақылар есімі туралы болжамдарды қамтиды. Негізгі болжамдарды бағалаудың күрделілігіне және еңбек қызметінің аяқталуы бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді сипатына байланысты мұндай міндеттемелер осындай болжамдардың өзгерістеріне аса сезімтал. Барлық болжам әрбір есепті күнге қайта қаралады.

Қазақстанда топтық бағалы қағаздар белсенді нарығының болмауына байланысты шегерудің тиісті мөлшерлемесін анықтау кезінде Топ басшылығы еңбек қызметінің аяқталуы бойынша сыйақылардың қолданылуының күтіліп отырган мерзіміне сәйкес келетін өтеудің экстраполирленген мерзімдері бар мемлекеттік бағалы қағаздардың пайыздық мөлшерлемесін (МЕУКАМ) ескереді. Тиісті бағалы қағаздар сапасы одан ері ұдайы талданып отырады.

Өлім-жітім деңгейі ашық қол жетімді өлім-жітім кестесіне негізделеді. Болашақ жалақы мөлшерінің көбеюі және зейнетакы мөлшерінің көбеюі күтіліп отырган болашак құнсыздану қарқынына негізделеді.

2015 және 2014 жылдардың 31 желтоқсанына қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелерді бағалау үшін пайдаланылған негізгі актуарийлік болжамдар мынадай түрде берілген:

Пайызбен	2015 жыл	2014 жыл
Дисконттау мөлшерлемесі	6,55%	7,3%
Инфляция мөлшерлемесі	6,0%	6,04%
Ұзақ мерзімді жылдық төлемдердің болашақта ұлғаюы	6,0%	6,04%
Болашақта жалақының есүі	6,0%	6,04%
Өлім-жітім пайызы	12,0%	12,0%

2015 және 2014 жылдардағы 31 желтоқсанға еңбек қызметінің аяқталуынан кейін қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттеменің орташа ұзақтығы 16 жылды құрады.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің маңызды болжамдарының өзгерісіне сезімталдықты талдау келесідей берілген:

Мың теңгемен	Төмендеуі	Өсуі
Дисконттау мөлшерлемесі	-0,5% 1.341.318	+0,5% (719.875)
Инфляция мөлшерлемесі	-0,5% (723.585)	+0,5% 1.337.029
Болашақта жалақының есүі	-0,5% (723.585)	+0,5% 1.337.029
Өмірдің ұзақтығы	-1 жыл (341.930)	+1 жыл 344.034

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТЕЛЕР (жалғасы)**6. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР**

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	Жер	Күбірлар	Көлік активтері	Фимараттар мен құрылыштар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылым	Жиыны
2014 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	12.483.895	147.474.455	9.979.926	78.466.503	114.120.834	69.568.777	14.949.767	28.895.431	475.939.588
Валютаны қайта есептеудің өсері	7.391.985	-	3.131.381	13.054.705	10.623.628	-	445.984	719.849	35.367.532
Түсімдер	26	3.131	1.938.243	52.332	1.503.954	-	1.010.513	73.923.923	78.432.122
Активтерді жою және жерді қайта өндөу бойынша резертен түсімдер (23-ескертпе)	-	1.674.849	-	-	-	-	-	-	1.674.849
Шығарылу	(13.414)	(1.592.467)	(247.868)	(187.081)	(685.777)	(140.123)	(480.674)	(396.125)	(3.743.529)
Баганың кемі (активті қайта бағалаудан болған резерв)	-	-	-	-	-	(2.759.330)	-	-	(2.759.330)
Артылғандарды қайта бағалау (активті қайта бағалаудан болған резерв)	-	-	-	-	-	2.921.212	-	-	2.921.212
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге ауыстыру	(2.443)	-	-	(27.573)	-	-	-	-	(30.016)
Аяқталмаған құрылыштан ауыстырылған	46.497	30.335.502	159.867	6.190.525	11.712.551	-	301.071	(48.746.013)	-
Материалдық емес активтерге ауыстырылған (7-ескертпе)	-	-	-	-	-	-	-	(448.716)	(448.716)
Аударымдар мен ауыстырулар	-	3.329.020	75.651	(186.312)	(2.472.105)	-	159.814	(906.068)	-
2015 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	19.906.546	181.224.490	15.037.200	97.363.099	134.803.085	69.590.536	16.386.475	53.042.281	587.353.712
2014 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	-	(14.327.030)	(3.092.269)	(16.566.241)	(21.244.909)	(330.205)	(4.658.747)	(329.524)	(60.548.925)
Валютаны қайта есептеудің өсері	-	-	(1.293.722)	(7.712.232)	(5.768.319)	-	(329.841)	-	(15.104.114)
Тозу	-	(10.245.282)	(1.310.496)	(5.894.933)	(12.206.511)	-	(3.059.098)	-	(32.716.320)
Шығарылу	-	194.239	232.187	153.001	630.477	70.058	464.020	155.238	1.899.220
Кұнсыздану (активті қайта бағалаудан болған резерв)	-	(697.404)	-	(74.850)	(60.242)	(195.867)	(346)	(27.094)	(1.055.803)
Кұнсыздану (кірістер мен шығындар есебінен)	-	(951.986)	-	(68.763)	(100.868)	(73.731)	(5.095)	(130.439)	(1.330.882)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге ауыстыру	-	-	-	8.042	-	-	-	-	8.042
Аударымдар мен ауыстырулар	-	(16.469)	-	4.472	25.593	-	(13.596)	-	-
2015 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	-	(26.043.932)	(5.464.300)	(30.151.504)	(38.724.779)	(529.745)	(7.602.703)	(331.819)	(108.848.782)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**6. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)**

Мын тәңгемен	Жер	Күбірлар	Көлік активтері	Фимараттар мен құрылыштар	Машиналар және жабдық	Технологи-лық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылым	Жиыны
2013 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша									
Валютаны қайта есептеудің әсері	11.087.844	97.334.066	8.110.780	71.906.718	88.628.416	89.518.453	12.477.480	36.960.887	416.024.644
Түсімдер	1.345.656	-	465.090	2.497.950	1.685.013	-	88.936	173.796	6.256.441
Активтерді жою және жерді қайта өндөу бойынша резертен түсімдер (23-ескертпе)	926	-	1.678.498	10.586	1.090.951	-	709.409	70.632.440	74.122.810
Шығарылу	-	962.826	-	-	-	-	-	-	962.826
Бағаның кемі (активті қайта бағалаудан болған резерв)	(8.993)	(158.670)	(80.129)	(319.319)	(273.547)	(212.857)	(234.975)	(38.024)	(1.326.514)
Бағаның кемі (шығындар есебінен)	-	-	-	-	-	(19.585.387)	-	-	(19.585.387)
Сатуға арналған дөл жіктелген активтерге ауыстыру	-	-	(2.270)	-	-	-	-	(834)	(3.104)
Аяқталмаған құрылыштан ауыстырылған	58.462	49.332.447	187.871	4.362.712	22.800.396	-	1.730.371	(78.472.259)	-
Материалдық емес активтерге ауыстырылған (7-ескертпе)	-	-	-	-	(123)	-	-	(360.575)	(360.698)
Аударымдар мен ауыстырулар	-	3.786	(379.914)	7.856	189.728	-	178.544	-	-
2014 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша									
	12.483.895	147.474.455	9.979.926	78.466.503	114.120.834	69.568.777	14.949.765	28.895.431	475.939.586
2013 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтепім мен құнсыздану									
Валютаны қайта есептеудің әсері	-	(4.240.358)	(638.843)	(3.320.737)	(4.794.768)	(330.205)	(1.321.562)	(269.270)	(14.915.743)
Тозу	-	-	(38.825)	(240.396)	(182.465)	-	(22.228)	-	(483.914)
Шығарылу	-	(10.084.580)	(1.430.022)	(6.521.652)	(11.779.338)	-	(3.358.531)	-	(33.174.123)
Күнсыздану (активті қайта бағалаудан болған резерв)	-	107.510	71.461	222.954	229.322	146.540	221.834	2.484	1.002.105
Күнсыздану (шығындар есебінен)	-	(44.865)	(137.260)	(2.936.314)	(1.783.089)	(101.186)	(3.583)	(3.962)	(5.010.259)
Сатуға арналған дөл жіктелген активтерге ауыстыру	-	(64.898)	(936.626)	(3.770.058)	(2.918.653)	(45.354)	(173.635)	(58.776)	(7.968.000)
Аударымдар мен ауыстырулар	-	161	16.837	(38)	(15.918)	-	(1.042)	-	-
2014 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтепім мен құнсыздану									
	-	(14.327.030)	(3.092.269)	(16.566.241)	(21.244.909)	(330.205)	(4.658.747)	(329.524)	(60.548.925)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**6. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)**

Мың теңгемен	Жер	Күбірлар	Көлік активтері	Гимараттар мен құрылыштар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылым	Жиыны
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша									
Қайта бағаланған құны	19.906.546	181.224.490	15.037.200	97.363.099	134.803.085	69.590.536	16.386.475	53.042.281	587.353.712
Жинақталған өтелім және құнсыздану	-	(26.043.932)	(5.464.300)	(30.151.504)	(38.724.779)	(529.745)	(7.602.703)	(331.819)	(108.848.782)
Қалдық құн	19.906.546	155.180.558	9.572.900	67.211.595	96.078.306	69.060.791	8.783.772	52.710.462	478.504.930
2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша									
Қайта бағаланған құны	12.483.895	147.474.455	9.979.926	78.466.503	114.120.834	69.568.777	14.949.765	28.895.431	475.939.586
Жинақталған өтелім және құнсыздану	-	(14.327.030)	(3.092.269)	(16.566.241)	(21.244.909)	(330.205)	(4.658.747)	(329.524)	(60.548.925)
Қалдық құн	12.483.895	133.147.425	6.887.657	61.900.262	92.875.925	69.238.572	10.291.018	28.565.907	415.390.661

Егер жинақталған тозуды және жинақталған құнсыздандыу шегергенде, активтер бастапқы баға бойынша ескерілсе шоғырландырылған қаржы есепке қосылған негізгі құралдар әр қайта бағаланған санатының теңгерімдік құны төмендегідей көрсетіледі:

Мың теңгемен	Жер	Күбірлар	Көлік активтері	Гимараттар мен құрылыштар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылым	Жиыны
2015 жылғы 31 желтоқсанға	16.615.655	118.066.342	9.268.162	44.720.310	83.458.723	1.165.495	6.453.723	52.942.744	332.691.154
2014 жылғы 31 желтоқсанға	9.328.530	97.829.484	7.155.556	37.154.711	72.623.710	1.168.388	7.462.862	27.019.861	259.743.102

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

6. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаган құрылыш негізінен келесі өндірістік объектілерді қамтиды:

- «Казақстан-Қытай» мұнай құбырының мемлекетаралық жобасын іске асыру аясында объектілерді салу және қайта құру;
- «Қаражанбас-Ақтау» участкесінде «Қаламқас-Қаражанбас-Ақтау» бас мұнай құбырын қайта құру, «ТОН-2» бас мұнай құбырының және басқа да мұнай құбырларының белгітерін ауыстырумен қоса қүрделі жөндеу;
- өрт сөндіру жүйесін және объектілерді электрмен жабдықтауды қайта құру, қараусыз автоматтандырылған байланыс орталықтарының құрылышы, «Өзен-Атырау-Самара» мұнай құбырының 1.235 км – дегі қабылдау нұктелерінің құрылышы, битум зауытына мұнай саны мен сапасын өлшеу жобасын іске асыру және басқасы.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаган құрылыш негізінен келесі өндірістік объектілерді қамтыды:

- «Казақстан-Қытай» мұнай құбырының мемлекетаралық жобасын іске асыру аясында объектілерді салу және қайта құру;
- өрт сөндіру жүйесін қайта құру, объектілерді электрмен жабдықтауды қайта құру және басқалары.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша толығымен өтелінген, бірақ әлі де пайдаланыстағы негізгі құралдардың бастапқы құны мен тиісті жинақталған өтелімі 4.822.436 мың теңгені құрады (2014 жылғы 31 желтоқсанға: 3.208.581 мың теңге).

2015 жыл үшін аяқталмаган құрылыш құнына кіргізілген тозу сомасы 17.419 мың теңгені құрады (2014 жыл үшін: 13.675 мың теңге).

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар құрамындағы құбыр және резервуар ішіндегі мұнай қөлемі 2.398 мың тоннаны құрады (2014 жылғы 31 желтоқсанға: 2.308 мың тонна).

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаган құрылыш 1.012.567 мың теңге көлемінде (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 2.957.610 мың теңге) құрылыш жұмыстары үшін сатып алынған материалдар мен босалқы бөлшектерді қамтиды. Мұндай төмендеу негізінен 2015 жылы «Казақстан-Қытай» мұнай құбырының мемлекетаралық жобасы аясында өндірістік объектілерді салуға және қайта жаңартуға арналған материалдар мен босалқы бөлшектерді қолданумен байланысты.

2015 жылғы 31 желтоқсанға БМТ-ның негізгі құралдарының қалдық құны 47.047 мың АҚШ доллары (15.996.450 мың теңгеге сайма-сай) болатын кейбір объектілері тасымалдау шарты бойынша Грузия темір жолдары алдында Georgian Transit Ltd міндеттерін қамтамасыз етуде кепілгер болған TBC Банкітің пайдасына қамтамасыз ету ретінде кепілдікке салынды (34-ескертпе). Кепілдіктің ең жоғарғы сомасы 10.000 мың АҚШ доллары (3.400.100 мың теңгеге сайма-сай).

BTL Топ активтерінің құнсыздануы

BTL тобының ААТБ-ның құнсыздануына талдау жасау нәтижесінде басшылық 2014 жылғы 31 желтоқсанға құнсызданудың 12.934.472 мың теңге сомасында жиынтық залалды айқындағы, оның ішінде пайда мен залалдың есебінен 8.087.024 мың теңге және өзге де жиынтық кірістің есебінен 4.847.448 мың теңге. Құнсызданудан болған шығындардың сомасы материалдық емес активтерге (жер пайдалану құқығына) 302.114 мың теңге көлемінде (7-ескертпе) және негізгі құралдарға 12.632.358 мың теңге көлемінде бөлінген болатын.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша BTL тобының ААТБ-ның құнсыздануына талдау ешқандай құнсыздану индикаторларын анықтамады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**7. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР**

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша материалдық емес активтер келесі түрде берілген:

Мың тенгемен	Лицензиялар	Бағдарла- малық жасақтама	Жерді пайда- лануға арналған күкүйттар	Өзге де	Жиыны
2014 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн					
Тұсімдер	28.013	121.937	-	4.166	154.116
Шыгарылу	(8.853)	(54.096)	-	-	(62.949)
Өтелім	(105.266)	(317.229)	(101.552)	(5.173)	(529.220)
Шыгарулар бойынша жинақталған тозу	8.853	53.431	-	-	62.284
Аяқталмаған құрылыштан ауыстырылған (б-ескертпеле)	1.118	447.598	-	-	448.716
Валютаны қайта есептеу	44.427	196	1.802.718	-	1.847.341
Аударымдар мен ауыстырулар	(1.830)	1.830	-	-	-
2015 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн		161.369	1.384.815	5.821.900	31.647
2013 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн					
Тұсімдер	15.052	168.119	-	6.762	189.933
Шыгарылу	(3.712)	(30.799)	-	(528)	(35.039)
Өтелім	(79.417)	(326.044)	(125.433)	(4.708)	(535.602)
Шыгарулар бойынша жинақталған тозу	3.712	30.799	-	528	35.039
Құнсыздану залалдары (б-ескертпеле)	-	-	(302.114)	-	(302.114)
Аяқталмаған құрылыштан ауыстырылған (б-ескертпеле)	49.949	308.711	-	2.038	360.698
Валютаны қайта есептеу	7.187	221	58.118	-	65.526
Аударымдар мен ауыстырулар	17.379	(17.379)	-	-	-
2014 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн		194.907	1.131.148	4.120.734	32.654
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша					
Бастапқы құн	638.737	4.497.457	8.945.020	88.657	14.169.871
Жинақталған құнсыздану және өтелім	(477.368)	(3.112.642)	(3.123.120)	(57.010)	(6.770.140)
Қалдық құн	161.369	1.384.815	5.821.900	31.647	7.399.731
2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша					
Бастапқы құн	548.139	3.979.087	6.174.903	84.492	10.786.621
Жинақталған құнсыздану және өтелім	(353.232)	(2.847.939)	(2.054.169)	(51.838)	(5.307.178)
Қалдық құн	194.907	1.131.148	4.120.734	32.654	5.479.443

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**8. БІРЛЕСКЕН БАҚЫЛАУДАҒЫ КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР**

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы инвестициялар келесі түрде берілген:

Мың тәңгемен	КҚҚ	МұнайTac	Жиыны
2014 жылғы 31 желтоқсанға	36.982.132	12.861.202	49.843.334
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы пайдадағы немесе (запалдағы) үлес	(44.571.259)	2.736.090	(41.835.169)
Танылмаған шығындар	7.161.028	-	7.161.028
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы өзге де жыныстық кірістегі үлес	428.099	55.734	483.833
Дивиденттер	-	(1.735.020)	(1.735.020)
2015 жылғы 31 желтоқсанға	-	13.918.006	13.918.006

Төмендегі кестелерде бірлескен-бақылаудағы кәсіпорындар туралы жалпыланған Топтың барабар үлесін қоса қаржы ақпараты берілген:

Мың тәңгемен	КҚҚ		МұнайTac	
	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан	50%	100%
Бірлескен кәсіпорындардың активтері мен міндеттемелері				
Қысқа мерзімді активтер	12.346.915	24.693.830	10.238.917	20.477.834
Ұзақ мерзімді активтер	118.246.077	236.492.154	126.117.022	252.234.044
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(32.875.443)	(65.750.886)	(18.218.653)	(36.437.306)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(104.878.577)	(209.757.154)	(81.155.154)	(162.310.308)
Таза активтер	(7.161.028)	(14.322.056)	36.982.132	73.964.264
Танылмаған шығындар	7.161.028	14.322.056	-	-
Инвестицияның баланстық құны	-	-	36.982.132	73.964.264
Қосымша				
Ақша қаржаттары және олардың баламалары	8.987.307	17.974.614	5.463.275	10.926.550
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	(28.224.964)	(56.449.928)	(14.414.211)	(28.828.422)
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	(103.096.811)	(206.193.622)	(69.906.297)	(139.812.594)

Мың тәңгемен	МұнайTac		МұнайTac	
	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан	51%	100%
Бірлескен кәсіпорындардың активтері мен міндеттемелері				
Қысқа мерзімді активтер	4.414.281	8.655.453	2.748.039	5.388.312
Ұзақ мерзімді активтер	12.985.200	25.461.177	13.841.592	27.140.378
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(639.821)	(1.254.551)	(675.831)	(1.325.159)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(2.841.654)	(5.571.871)	(3.052.598)	(5.985.487)
Таза активтер	13.918.006	27.290.208	12.861.202	25.218.044
Қосымша				
Ақша қаржаттары және олардың баламалары	527.106	1.033.542	1.742.127	3.415.936
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	-	-	-	-
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	-	-	-	-

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**8. БІРЛЕСКЕН БАҚЫЛАУ КЕСІПОРЫНДАРГА ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)**

Мың тенге	ҚҚҚ			
	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін			
	2015 жыл	2014 жыл	50%	100%
Бірлескен бақылаудағы кесіпорындардың жылдардағы пайда мен залал және өзге де жиынтық кірісі туралы ақпарат				
Тұсім	25.567.304	51.134.608	24.084.242	48.168.484
Сүрелі қызметтөн жылдағы залал	(44.571.259)	(89.142.518)	(6.990.738)	(13.981.476)
Танылмаған залал	7.161.028	14.322.056	—	—
Тоқтатылған қызметтөн салықтан кейінгі жылдағы кіріс/(залал)	—	—	—	—
Өзге де жиынтық кіріс	428.099	856.198	3.093.940	6.187.880
Жиынтық залал жиыны	(36.982.132)	(73.964.264)	(3.896.798)	(7.793.596)
Дивиденттер	—	—	—	—
Қосымша				
Тозу және өтелім	(7.228.928)	(14.457.856)	(7.231.507)	(14.463.014)
Пайыздық кірістер	90.888	181.776	149.964	299.928
Пайыздық шығыстар	(4.065.698)	(8.131.396)	(4.008.080)	(8.016.160)
Табыс салығы бойынша үнемділік	8.989.252	17.978.504	2.115.631	4.231.262

ҚҚҚ-нда АҚШ долларымен берілген қаржы міндеттемелерді (карыздарды) қайта санау нәтижесінде бағамдық айырмашылықтан залал пайда болды. ҚҚҚ-ның карызга жататын бағамдық айырмашылықтан болған таза залалы 2015 және 2014 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдарға тиісінше 122.093.675 мың теңгені және 30.738.941 мың теңгені құрады.

Мың тенге	МұнайТас			
	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін			
	2015 жыл	2014 жыл	51%	100%
Бірлескен бақылаудағы кесіпорындардың жылдардағы пайда мен залал және өзге де жиынтық кірісі туралы ақпарат				
Тұсім	4.427.224	8.680.832	3.499.277	6.861.645
Сүрелі қызметтөн жылдағы кіріс	2.736.090	5.364.883	735.688	1.442.525
Тоқтатылған қызметтөн салықтан кейінгі жылдағы кіріс/(залал)	—	—	—	—
Өзге де жиынтық кіріс	55.734	109.282	88.037	172.621
Жиынтық кіріс жиыны	2.791.824	5.474.165	823.725	1.615.146
Дивиденттер	(1.735.020)	(3.402.000)	(637.620)	(1.250.235)
Қосымша				
Тозу және өтелім	(1.047.729)	(2.054.371)	(1.069.661)	(2.097.375)
Пайыздық кірістер	81.365	159.539	13.164	25.812
Пайыздық шығыстар	(39.786)	(78.012)	(37.891)	(74.296)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(690.379)	(1.353.684)	(186.415)	(365.520)

9. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР ҮШІН ЖЕТКІЗУШІЛЕРГЕ БЕРІЛГЕН АЛҒЫТӨЛЕМДЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар үшін жеткізушилерге берілген алғытөлемдер келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жылғы	2014 жылғы
	31 желтоқсан	31 желтоқсан
Негізгі құралдар және құрьылғыс қызметтері үшін үшінші тараптарға алғытөлемдер	7.786.525	11.406.977
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	(53.258)	(99.526)
Жиыны	7.733.267	11.307.451

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**9. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР ҮШІН ЖЕТКІЗУШІЛЕРГЕ БЕРІЛГЕН АЛҒЫТӨЛЕМДЕР (жалғасы)**

Негізгі құралдар үшін жеткізушилерге берілген алғытөлемдерге қатысты құмәнді қарыздар бойынша резервтің козғалысы мынадай түрде берілген:

Мың тенге	2015 жыл	2014 жыл
1 қантарға	99.526	99.330
Бір жылға (қайтару)/есептеу (27-ескертпеле)	(197)	196
Алғытөлемдерді есептен шығарудағы қолдану	(46.071)	-
31 желтоқсанға	53.258	99.526

10. ТАУАРЛЫ-МАТЕРИАЛДЫҚ ҚОРЛАР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша тауарлы-материалдық қорлар келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Босалқы бөлшектер	1.531.217	1.461.052
Отын	823.855	763.929
Құрылым материалдары	185.387	157.584
Тауарлар	140.887	93.138
Арнайы киім	98.406	78.892
Химиялық реагенттер	90.812	35.575
Өзге де	766.685	488.241
	3.637.249	3.078.411
Минус: ескірген және өтемсіз тауарлы-материалдық қорлар бойынша резерв	(37.552)	(33.853)
Жиыны	3.599.697	3.044.558

Ескірген және өтемсіз тауарлы-материалдық қорлар бойынша резервтің козғалысы келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жыл	2014 жыл
	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
1 қантарға	33.853	48.213
Бір жылға резервті есептеу/(қайтару) (27-ескертпеле)	6.644	(5.342)
Тауарлы-материалдық қорларды есептен шығарудағы қолдану	(12.058)	(11.554)
Валюталарды қайта есептеу	9.113	2.536
31 желтоқсанға	37.552	33.853

11. САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және өзге де дебиторлық берешек келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешегі (34-ескертпеле)	1.420.739	1.941.312
Үшінші тараптардың сауда дебиторлық берешегі	982.238	2.139.755
Үшінші тараптардың өзге де дебиторлық берешегі	2.544.880	2.273.771
Байланысты тараптардың өзге де дебиторлық берешегі (34-ескертпеле)	36.122	102.156
	4.983.979	6.456.994
Минус: құмәнді берешектер бойынша резерв	(759.853)	(653.120)
Жиыны	4.224.126	5.803.874

Сауда және өзге де дебиторлық берешек негізінен «айды немесе төле» ережелерінде мұнай тасымалдау жөнінде қызметтер көрсетуге арналған шарттарға сай мұнайдың жеткізілмеген көлемдері бойынша айппұл мен осімпұлдарды құрайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**11. САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК (жалғасы)**

Сауда және өзге де дебиторлық берешек бойынша күмәнді берешектер бойынша резервтегі өзгерістер келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	2015 жыл	2014 жыл
1 қантарға	653.120	633.072
Бір жылға есептеу (27-ескертпе)	107.934	19.374
Берешекті есептен шығарудағы қолдану	(11.385)	—
Валюталарды қайта есептеу	10.184	674
31 желтоқсанға	759.853	653.120

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың сауда және өзге де дебиторлық берешек мына валюталарда көрсетілген:

Мың теңгемен	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Тенге	2.676.647	5.131.578
АҚШ долларымен	1.273.385	534.468
Ресей рублімен	1.160	1.248
Өзге де валютада	272.934	136.580
Жиыны	4.224.126	5.803.874

31 желтоқсандағы жағдай бойынша туындау мерзімдері бойынша сауда дебиторлық берешегін талдау келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	Жиыны	Мерзімі өткізілме- ген, ері құнсызы- данбаған	Мерзімі өткізілген, бірақ құнсызыданбаған				
			<30 күн	30-60 күн	60-90 күн	90-120 күн	>120 күн
2015	4.224.126	2.843.181	1.163.079	64.333	31.472	25.652	96.409
2014	5.803.874	5.094.199	528.360	74.369	50.919	36.698	19.329

12. ЖЕТКІЗУШІЛЕРГЕ БЕРИЛГЕН АЛҒЫТӨЛЕМДЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жеткізішулерге берілген алғытөлемдер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға алғытөлемдер (34-ескертпе)	1.841.099	447.876
Үшінші тараптарға алғытөлемдер	1.221.957	665.132
	3.063.056	1.113.008
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	(984)	(1.073)
Жиыны	3.062.072	1.111.935

Жеткізушилерге берілген алғытөлемдерге қатысты күмәнді берешектер бойынша резервтің қозғалысы келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жыл	2014 жыл
1 қантарға	1.073	1.982
Резервті бір жылға қайтару (27-ескертпе)	(81)	(909)
Алғытөлемдерді есептен шығарудағы қолдану	(8)	—
31 желтоқсанға	984	1.073

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**13. ӨТЕЛУГЕ ЖАТАТАЫН ҚҚС ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ САЛЫҚТАР БОЙЫНША АЛДЫН АЛА ТӨЛЕМ**

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтелуге жататын ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Өтеуге жататын ҚҚС	8.359.409	6.016.776
Өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем	279.659	179.293
Жиыны	8.639.068	6.196.069

14. ӨЗГЕ ДЕ АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ағымдағы активтер келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Мұнайды тасымалдау бойынша көлік экспедиция қызметтері үшін берешек	5.767.898	3.245.840
Қызметкерлердің берешегі	39.460	43.707
Сақтандыру бойынша алдын ала төлем	49.092	42.498
Болашақ кезеңдер шығыстары	30.426	26.028
Өзге де	175.579	24.802
	6.062.455	3.382.875
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	–	(2.616)
Жиыны	6.062.455	3.380.259

Өзге де ағымдағы активтер бойынша резервтің қозғалысы келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жыл	2014 жыл
1 қаңтарға	2.616	2.616
Өзге де ағымдағы активтерді есептеп шыгарудағы қолдану	(2.616)	–
31 желтоқсанға	–	2.616

15. БАНК САЛЫМДАРЫ

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банк салымдары келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Қысқа мерзімді банк салымдары	12.322.761	31.984.737
Ұзақ мерзімді банк салымдары	4.487.436	3.729.880
Салымдар бойынша есептелген пайыздар	124.076	127.505
Жиыны	16.934.273	35.842.122

2015 жылғы 31 желтоқсанда банк салымдары келесі түрде көрсетілді:

- Казақстандықбанк салымдотеу мерзімі 2015 жылғы наурызда және мамырда аяқталатын, пайыздық мөлшерлемесі жылдық 1,4%-тен 2%-ке дейін 3-12 айға қысқа мерзімді АҚШ долларында орналасқан банк салымдары (2014 жылғы 31 желтоқсанға: жылдық 0,6%-тен 3,5%-ке дейін);
- Компания жұмысшыларын тұрғын үймен қамтамасыз ету аясында женілдетілген несиелеу мөлшерлемемен орналастырылған, сәйкесінше 2029 жылға және 2025 жылға дейінгі мерзімге жылдық 2%-тен 3,5%-ке дейін пайыздық мөлшерлемемен пайдаланылуы шектелген ұзақ мерзімді салымдар (2014 жылғы 31 желтоқсанға: сәйкесінше 2029 жылға және 2024 жылға дейінгі мерзімге жылдық 2%-тен 3,5%-ке дейін пайыздық мөлшерлемемен).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛКЕ ЕСКЕРТЕЛЕР (жалғасы)**16. АҚШ ҚАРАЖАТТАР ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ**

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаттар және олардың баламалары келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген мерзімді салымдар	33.783.170	19.451.877
Банктердегі теңгемен көрсетілген мерзімді салымдар	10.126.290	19.311.501
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген ағымдағы шоттар	6.058.205	2.421.688
Банктердегі ларимен көрсетілген ағымдағы шоттар	199.608	316.560
Банктердегі еуромен көрсетілген ағымдағы шоттар	150.385	187.273
Банктердегі теңгемен көрсетілген ағымдағы шоттар	86.613	471.928
Банктердегі Ресей рублімен көрсетілген ағымдағы шоттар	780	347
Банктердегі өзге де ағымдағы шоттар	12.871	11.724
Жолдағы ақша	27	–
Кассадағы қолма-қол ақша	2.339	1.822
Жиыны	50.420.288	42.174.720

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қазақстандық банктерде теңгемен орналасқан ағымдағы шоттар мен 3 айға дейінгі мерзімді салымдардың басым бөлігінің сыйакы мөлшері жылдық 0,47%-дан бастап 32%-ға дейін пайыздар бойынша есептелді (2014 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 0,49%-дан 17%-ға дейін). АҚШ долларымен орналасқан ағымдағы шоттар мен 3 айға дейінгі мерзімді салымдардың сыйакы мөлшері жылдық 0,25%-дан бастап 3%-ға дейін пайыздар бойынша есептелді (2014 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 0,3%-дан 1,77%-ға дейін).

Тенгеге көтысты АҚШ долларының айырбас бағамының өзгеру нәтижесінде (*4.2-ескертпе*), есепті кезеңде Компания, негізінен, екінші деңгейдегі банктердегі шетел валютасындағы (АҚШ долларында) ағымдағы шоттарда, 3 айға дейінгі мерзімді салымдарда, қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді салымдарда орналасқан ақша қаражаттарына байланысты бағамдық айырмадан болған кіріс таныды. 2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін бағамдық айырмадан болған кірістің таза құны 25.544.225 мың теңгени құрады (2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін – 1.055.964 мың теңге).

17. МЕНШІКТІ КАПИТАЛ**Жарғылық капитал**

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның жарғылық капиталы жарияланған, шығарылған және 62.503.284 мың теңге көлемінде толық толенген 384.635.600 жай акциядан құралды, жариялған бірақ шығарылмаған және төленбеген 1 акцияны қоспағанда.

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жарғылық капитал Компанияның акцияларды шығаруға байланысты 565.717 мың теңге мөлшерінде шеккен кеңес беру қызметтердің құны шегеріліп көрсетілді және 61.937.567 мың теңгени құрады.

Акционерге төлем**Дивидендор**

2015 жыл ішінде Компания Акционерлер жалпы жинальсының 2015 жылғы 20 мамырдағы шешіміне сәйкес өз акционерлеріне 1 акцияға 120,71 теңге есебімен 46.429.363 мың теңге (2014 жыл: 1 акцияға 109 теңге есебімен 41.925.280 мың теңге): оның ішінде КМГ-ға – 41.786.427 мың теңге (2014 жыл: 37.732.752 мың теңге), миноритарлық акционерлерге – 4.642.936 мың теңге (2014 жыл: 4.192.528 мың теңге) төлеуді.

Акцияға пайда

Акцияға базалық пайда сомалары Топтың бас компаниясы жай акцияларын ұстаушыларына тиісті кезеңдегі таза пайданы кезең ішіндегі айналымдағы жай акциялардың өлшенген орташа санына белу жолымен есептелген. Компания Топтың бас компаниясы ретінде айырбасталымды қаржы құралдарын шығармайтындықтан бір акцияның базалық пайдасы акцияға таратылған пайдага тең.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**17. МЕНШІКТІ КАПИТАЛ (жалғасы)****Акцияга пайда (жалғасы)**

Төменде акцияга базалық пайда есептеуде пайдаланылған пайда мен акциялар саны туралы ақпарат келтірілген.

<u>Мың тенге</u>	<u>2015 жыл</u>	<u>2014 жыл</u>
Топтың бас компаниясының жай акцияларын ұстаушыларына тиісті кезеңдегі таза пайда	44.712.936	46.430.565
Акцияга базалық пайданы есептеуге арналған жай акциялардың өлшенген орташа саны	384.635.599	384.635.599
Топтың бас компаниясы ретінде Компанияның жай акцияларын ұстаушыларына тиісті есепті кезеңдегі пайдага қатысты акцияга базалық пайда (тенгемен)	116	121

Жай акциялардың теңгерімдік құны

Төменде Топтың бас компаниясы үшін ҚҚБ талаптарына сәйкес бір жай акцияның теңгерімдік құны көрсетілген:

<u>Мың тенге</u>	<u>2015 жылғы 31 желтоқсан</u>	<u>2014 жылғы 31 желтоқсан</u>
Активтер жиыны	619.262.524	585.407.217
Минус: материалдық емес активтер (7-ескертпе)	(7.399.731)	(5.479.443)
Минус: міндеттемелер жиыны	(146.331.014)	(127.762.896)
Жай акциялардың теңгерімдік құнын есептеуге арналған таза активтер	465.531.779	452.164.878
Жай акциялар саны	384.635.599	384.635.599
Бір жай акцияның теңгерімдік құны (тенгемен)	1.210	1.176

Активтерді қайта бағалау бойынша резервтер

Активтерді қайта бағалау бойынша резервтер негізгі қаражаттардың қайта бағалау негізінде және Топтың негізгі құралдарының және бірлескен-бақылаудағы кәсіпорындардың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резервтегі үлесінің құнсыздануынан құралған.

<u>Мың тенге</u>	<u>2015 жылғы 31 желтоқсан</u>	<u>2014 жылғы 31 желтоқсан</u>
Топтың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резерв	102.140.226	113.678.936
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резервтегі үлесі	23.423.150	24.558.743
Жиыны	125.563.376	138.237.679

Меншік капиталдың өзге де резервтері

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша меншікті капиталдың өзге де резервтері 3.813.701 мың теңге мөлшерінде залалды (2014 жылғы 31 желтоқсанға залал 1.810.575 мың теңгені құрады) құрады. Осы резервтің өзгерісі 2.503.907 мың теңге (18-ескертпе) мөлшерінде белгіленген төлемдері бар жоспарлар бойынша қайта бағалаудан болатын актуарлық залалдарды танумен негізделген, оның салық әсері 500.781 мың теңгені (32-ескертпе) құрайды.

Есептілік валютасын қайта есептеу резерві

2015 жылғы 31 желтоқсанға есептілік валютасын қайта есептеу резерві 36.210.843 мың теңгені құрады (2014 жылғы 31 желтоқсанға 14.860.910 мың теңге). Бұл резервтің өзгеруі шетел кәсіпорындарының есептілігінің қайта есептелуімен байланысты. Айтарлықтай өсүі валюта бағамдарының елеулі өзгеруіне байланысты болып отыр (4.2-ескертпе).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**17. МЕНШІКТІ КАПИТАЛ (жалғасы)****Жай акциялардың тенгерімдік құны (жалғасы)**

Өзге де

Директорлар кеңесінің 2015 жылғы 14-15 қазандагы шешімі негізінде Компания 2015 жылғы 5 қарашада ҚМГ-ға 2016 жылғы 30 маусымға дейінгі өтөу мерзімімен 20 миллиард тенге мөлшерінде пайызызыз қарыз берді. Компания 1.644.382 мың тенге мөлшерінде берілген қарыз бойынша дисконтты бөлінбекен пайдада таныды және дисконт өтелімі 379.461 мың тенгені құрады (34-ескертпе).

18. ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРГЕ СЫЙАҚЫЛАР БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Негізінен, зейнетақыға қосымша төлемнен және барлық қызметкерлерге қатысты мерейтой құндеріне байланысты төлемнен тұратын Компанияның қызметкерлерге берілетін сыйақылар бойынша міндеттемелері бар. Бұл төлемдер қамсыздандырылмаған.

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердегі өзгерістер келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі	435.024	408.757
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	15.098.686	11.204.603
Жиыны	15.533.710	11.613.360

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы ағымдағы қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердегі өзгерістер келесі түрде берілген:

Мың тенге	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
	2015 жыл	2014 жыл
Жылдың басына белгіленген төлемдері бар жердемақылар төлеу	11.613.360	9.655.180
Таза пайызыдық шығыстар (31-ескертпе)	832.855	579.311
Ағымдағы жылдың қызметтер құны (26, 27-ескертпелер)	1.070.515	802.461
Актуарлық залалдар (17-ескертпе)	2.503.907	992.599
Төленген сыйақылар	(486.927)	(416.191)
Жылдың ағына белгіленген қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	15.533.710	11.613.360

19. БОЛАШАҚ КЕЗЕҢДЕР КІРІСТЕРІ

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша болашақ кезеңдер кірістері келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Болашақ кезеңдер кірістері	8.081.762	4.423.082
Жиыны	8.081.762	4.423.082

Болашақ кезеңдер кірістері операциялық жалдау шарттарына сәйкес ВТЛ тобының «Батуми халықаралық контейнерлік терминал» ЖШК-дан (бұдан әрі – «БХКТ») алынған алғытөлемдер болып табылады. 2015 жылғы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша соманың ұлғаюы негізінен есепті құндері валюта бағамының өзгеруіне байланысты.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**20. САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК**

Сауда және өзге де кредиторлық берешек 2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Үшінші тараптардың алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек	15.397.918	14.907.024
Байланысты тараптардың алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек (34-ескертпеле)	814.409	672.991
Үшінші тараптардың өзге де кредиторлық берешегі	441.898	193.726
Байланысты тараптардың өзге де кредиторлық берешегі (34-ескертпеле)	672	-
Жиыны	16.654.897	15.773.741

Сауда және өзге де кредиторлық берешек аяқталмаган күрделі құрылышқа қатысты байланысты және үшінші тараптар алдындағы 13.578.970 мың тенге көлеміндегі берешекті қосатын (2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 9.580.016 мың тенге).

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және өзге де кредиторлық берешектің ағымдағы құны мына валюталарда көрсетілген:

Мың тенге	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Тенге	16.454.585	15.258.129
АҚШ долларымен	165.729	105.615
Еуромен	19.451	12.455
Ресей рублімен	2.570	6.219
Өзге де валютада	12.562	391.323
Жиыны	16.654.897	15.773.741

21. АЛЫНГАН АЛҒЫТӨЛЕМДЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша алынған алғытөлемдер келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер (34-ескертпеле)	11.330.298	10.615.166
Үшінші тараптардан алынған алғытөлемдер	6.494.876	6.131.270
Жиыны	17.825.174	16.746.436

22. ТӨЛЕМГЕ ӨЗГЕ ДЕ САЛЫҚТАР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша төлемге өзге де салықтар келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Жеке табыс салығы	2.488.472	1.531.057
Бейрезидент занды тұлғалардан түсітін төлемдерден табыс салығы	1.044.519	609.231
Өлеуметтік салық	702.313	504.779
Мулікке салынатын салық	23.773	351.287
Төленуге жататын ҚҚС	20.045	12.823
Өзге де салықтар	278.888	217.751
Жиыны	4.558.010	3.226.928

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**23. РЕЗЕРВТЕР**

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтердің қозғалысы келесі түрде берілген:

Қысқа мерзімді резервтер

Мың тенге	Салықтар бойынша резерв (BTL)	Экология бойынша резерв (Компания)	Өзге де резервтер (Компания)	Жиыны
2014 жылғы 31 желтоқсанға	221.373	41.125	53.567	316.065
Бір жылға резервті есептеу/ (қайтару)	(254.768)	11.079	-	(243.689)
Резервті пайдалану	-	(11.079)	(53.567)	(64.646)
Валютаны қайта есептеу	55.461	-	-	55.461
2015 жылғы 31 желтоқсанға	22.066	41.125	-	63.191
2013 жылғы 31 желтоқсанға	186.483	41.642	-	228.125
Бір жылға резервті есептеу/ (қайтару)	-	(7)	53.567	53.560
Резервті пайдалану	-	(510)	-	(510)
Валютаны қайта есептеу	34.890	-	-	34.890
2014 жылғы 31 желтоқсанға	221.373	41.125	53.567	316.065

BTL тобы 2015 жылды талап қою мерзімінің аяқталуына байланысты 2008-2009 кезеңдер үшін тексеру нәтижесінде есептелген салықтар бойынша резервінің негізгі сомасын қайтарды.

Ұзақ мерзімді резервтер

Мың тенге	2015 жыл	2014 жыл
1 қантарға сальдо	20.631.009	16.677.538
Актив арқылы бір жылға есептеу (6-ескертпеле)	1.674.849	962.826
Бағалауды өзге жиынтық кіріс арқылы қайта қараяу	(1.157.829)	1.678.425
Бағалауды пайдалар мен залапдар арқылы қайта қараудан болған (кіріс)/залал және міндеттемелерді есептен шығару (28, 29-ескертпеле)	(443.410)	275.965
Активтерді жою және жерді қайта өндөу бойынша міндеттемелер резервінің өтелімі (31-ескертпеле)	1.295.082	1.036.255
31 желтоқсанға сальдо	21.999.701	20.631.009

Активтерді жою және жерді қайта өндөу бойынша міндеттеме

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистральдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Занына сәйкес, Компанияның пайдалануды аяқтаганнан кейін магистральдық құбырды (мұнай құбырын) жою және кейіннен қоршаган ортаны қалпына келтіру, соның ішінде жерді қайта өндөу шараларын жүргізу бойынша заңды міндеттемесі бар.

Активтерді жою және жерді қайта өндөу бойынша міндеттемелер құрамында қалдықтарды орналастыру полигондарын жою резерві көрсетілген. Резерв Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес күрьылған, ол бойынша қалдықтарды орналастыру полигон иессі жерді қайта өндөу және полигон жабылғаннан кейін қоршаган ортага әсерін мониторингтеу бойынша шаралар жүргізу үшін жою корын қурады. Сонымен катар, жою корын құрмай полигонды пайдалануға тыым салынған.

Компания ағымдағы үздік есептік бағалауды ескере отырып, ұзақ мерзімді резервтерді қайта қарады. Пайдаланылған болжалдар мен дисконттау мөлшерлемесіндегі өзгерістерге сезімталдық 5-ескертпеде көрсетілген.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**24. ӨЗГЕ ДЕ АҒЫМДАҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР**

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ағымдағы міндеттемелер келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Жалақы мен өзге де сыйақылар	6.172.019	5.738.615
Байланысты тараптардың алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша берешек (34-ескертпеле)	5.923.268	2.871.849
Ушінші тараптар алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша берешек	4.035.988	2.464.587
Ушінші тараптардан болашақ кезеңдер табыстарының ағымдағы бөлігі	1.086.643	732.135
Зейнетакы қоры алдындағы кредиторлық берешек	693.938	659.667
Байланысты тараптардан болашақ кезеңдер кірістерінің ағымдағы бөлігі (34-ескертпеле)	-	260.305
Өзге де есептеулер	908.055	227.093
Жиыны	18.819.911	12.954.251

Еңбекақы құрамына еңбекақы төлеу бойынша ағымдағы берешектер, жыл қорытындысы бойынша сыйақы төлеу бойынша міндеттемелер, демалысақы төлеу бойынша міндеттемелер бойынша ағымдағы берешектер кіреді.

25. ТҮСІМ

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы түсім келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жыл	2014 жыл
Шикі мұнайды тасымалдау	176.036.600	164.393.577
Мұнайды және мұнай өнімдерін ауыстырып құю және темір жолмен тасымалдау	14.562.118	15.516.062
Құбырларды пайдалану және оларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі қызметтер	8.918.816	8.230.639
Су тасымалдау қызметтері	6.603.736	6.860.568
Теңіз кемежай қызметтері	3.648.789	3.148.189
Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлем	1.294.978	6.714.971
Мұнайдың көлік экспедициясы	594.761	639.557
Мұнайды сақтау бойынша қызметтер	58.222	91.553
Өзге де	1.443.742	1.041.997
Жиыны	213.161.762	206.637.113

2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ең үш үлкен жүк жіберушілерден түскен түсім тиісінше 49.586.658 мың теңгені, 24.980.450 мың теңгені және 14.828.129 мың теңгені құрады (2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ең үш үлкен жүк жіберушілерден түскен түсім тиісінше 45.143.090 мың теңгені, 23.386.961 мың теңгені және 14.414.475 мың теңгені құрады).

Кем жеткізілмеген және кем мәлімделмеген мұнай көлемдері үшін ақыдан түсетең кірістерді Компания «айда немесе төле» шарттары негізінде мұнай тасымалдау қызметтерін көрсетуге арналған келісім шарттарына сай алды. 2015 жылда мәлімделмеген мұнай көлемдерінің төлемінің кеміуі (Қашаған жобасына қатысуыш) жүк жіберушілерінің келісім шарт мерзімінің (2014 жылғы желтоқсанда) етуімен байланысты.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТЕЛЕР (жалғасы)**26. ӨТКІЗІМНІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ**

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы өткізімнің өзіндік құны келесі түрде берілген:

<u>Мың тенге</u>	2015 жыл	2014 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	43.692.713	40.101.012
Тозу және өтелім	32.379.654	32.876.926
Темір жол қызметтері	8.050.129	9.436.954
Отын және материалдар	7.708.753	6.805.708
Электроэнергиясы	6.968.369	6.280.668
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар	5.415.904	4.978.621
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	4.721.519	5.501.143
Күзет қызметтері	4.231.976	4.493.473
Газға арналған шығындар	2.559.678	2.435.270
Өуеден күзету қызметтері	1.608.525	1.474.160
Еңбек қызметінің аяқталуына байланысты қызметкерлерге сыйақы беруге арналған шығындар (18-ескертке)	1.004.841	754.969
Іссапар шығыстары	874.997	892.934
Құбырларды диагностикалау	843.692	624.316
Сақтандыру	516.489	507.481
Қоршаған ортаны қорғау	473.387	952.258
Операциялық жалға беру	281.373	248.969
Байланыс қызметтері	267.810	264.938
Әзге де	2.464.180	2.679.273
Жиыны	124.063.989	121.309.073

Қызметкерлерге жұмсалған шығындардың ұлғаюы 2014 жылғы 1 сәуірінен және 2015 жылғы 1 қаңтарынан бастап өндірістік қызметкерлердің жалақысын индекстеумен байланысты.

27. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы жалпы және әкімшілік шығыстар келесі түрде берілген:

<u>Мың тенге</u>	2015 жыл	2014 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	7.576.892	6.875.924
Тозу және өтелім	848.467	819.123
Кенес беру қызметтері	643.244	606.053
Кенсеге қызмет көрсету	483.416	390.499
Іссапар шығыстары	282.936	280.022
Өтелуге тиісті емес ҚҚС бойынша шығыстар	240.830	342.980
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар	225.816	240.182
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	196.722	155.085
Әлеуметтік сала бойынша шығыстар	185.200	193.888
Оқыту	150.197	140.685
Материалдар және отын	143.345	133.819
Банк қызметтері	133.250	135.476
Сақтандыру және қауіпсіздікті қамтамасыз ету	124.056	104.163
Байланыс қызметтері	113.615	124.136
Күмәнді берешек бойынша резервті есептеу, нетто (9, 11 және 12-ескертпелер)	107.656	18.661
Еңбек қызметі аяқталғанға байланысты қызметкерлерге сыйақы бойынша шығындар (18-ескертке)	65.674	47.492
Қайырымдылық арналған шығыстар	13.526	2.020.737
Ескірген тауарлы-материалдық қорлар бойынша резервті есептеу/ (қайтару), нетто (10-ескертке)	6.644	(5.342)
Материалдық емес активтердің құнсыздануы	-	302.114
Әзге де	550.734	667.238
Жиыны	12.092.220	13.592.935

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

Компания 2014 жылды Атырау облысындағы 300 орынды орта мектепті, Оңтүстік Қазақстан облысындағы 280 орынды балабақшаны және Павлодар облысындағы 320 орынды балабақшаны салуға демеушілік көмек берсетті.

28. ӨЗГЕ ДЕ ОПЕРАЦИЯЛЫҚ КІРІСТЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы өзге де операциялық кірістер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жыл	2014 жыл
Айыппулдар мен есімақылардан болған кірістер	447.149	620.787
Активтерді жою және жерді қайта өндөу бойынша міндеттемелер резервін қайта караудан болған кірістер (23-ескертпе)	443.410	-
Болашақ кезеңдер кірістерінің өтелімі (34-ескертпе)	260.305	312.366
Тауарлы-материалдық қорларды сатудан болған кірістер	60.500	263.499
Есептен шығарылған кредиторлық берешектен түскен кірістер	42.363	75.689
Сатуға арналған деп жіктелген активтерді сатудан түскен кірістер, нетто	-	61.090
Басқару қызметінен түскен кірістер	3.039	13.688
Өзге де кірістер	402.375	114.353
Жиыны	1.659.141	1.461.472

29. ӨЗГЕ ДЕ ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ШЫҒЫСТАР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы өзге де операциялық шығыстар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жыл	2014 жыл
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің шығарылуынан болған шығыстар, нетто	1.376.960	208.654
Әрекетсіз тұрган мұнай айдаустанцияларын жоюдан шығыстар	26.538	89.126
Тауарлы-материалдық қорларды сатудан түскен шығыстар	16.307	14.987
Сатуға арналған деп жіктелген активтерді сатудан түскен шығыстар, нетто	6.915	-
Активтерді жою және жерді қайта өндөу бойынша міндеттемелер резервінің қайта караудан болған шығыстар (23-ескертпе)	-	275.965
Өзге де шығыстар	307.249	61.297
Жиыны	1.733.969	650.029

30. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІСТЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы қаржылық кірістер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жыл	2014 жыл
Банк салымдарының және ағымдағы шоттардың пайыздық кірісі	2.588.355	4.407.247
Пайыссыз қарыз бойынша дисконт (34-ескертпе)	379.461	-
Дивидендтік кіріс	-	80.277
Қызметкерлерге берілген қарыздар: дисконт өтелімі	28.483	14.292
Үшінші тараптардан өзге де қаржылық кірістер	30.598	15.231
Жиыны	3.026.897	4.517.047

31. ҚАРЖЫЛЫҚ ШЫҒЫНДАР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы қаржылық шығындар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жыл	2014 жыл
Активтерді жою және жерді қайта өндөу бойынша міндеттемелер резервінің өтелімі (23-ескертпе)	1.295.082	1.036.255
Қызметкерлерге сыйақы: таза пайыздық шығыстар (18-ескертпе)	832.855	579.311
Өзге де қаржылық шығындар	49.493	-
Жиыны	2.177.430	1.615.566

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**32. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР**

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы табыс салығынелесі түрде берілген:

<u>Мың тенге</u>	2015 жыл	2014 жыл
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	22.668.024	13.442.998
Өткен кезеңдер бойынша шығыстар/(унемділік)	1.175.541	(33.207)
Мерзімі ұзартылған табыс салығы бойынша (унемділік)/шығыстар	(1.237.107)	2.289.155
Табыс салығы	22.606.458	15.698.946

Ағымдағы табыс салығын есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері ретінде Топ, қызметтің жүзеге асыратын және салық салынатын табыс алатын елдердің салық заңдарына сәйкес қабылданған мөлшерлемелерді пайдаланады. 2015 және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания (Казакстан) 20% салық мөлшерлемесін, және BTL-дың Компаниялары (Грузия) 15% салық мөлшерлемесін қолданды.

2015 және 2014 жылдарда табыс салығы мөлшерлемесіне көбейтілген табыс салығы мен бухгалтерлік пайда бойынша шығыстар арасындағы салыстырмалы тексеру:

<u>Мың тенге</u>	2015 жыл	2014 жыл
Салық салуға дейінгі пайда	67.319.394	62.129.511
Салықтың ресми мөлшерлемесі	20%	20%
Бухгалтерлік пайдадан түскен табыс салығы бойынша шығыстар	13.463.879	12.425.902
Өткен жылдарды түзету	1.175.541	(33.207)
Тұрақты айырмалардың салық әсері		
Технологиялық мұнай қалдығынан түскен кіріс	605.683	1.142.794
Өзге де шегерілмейтін шығыстар	583.262	351.955
Өзге де түзетулердің салық әсері		
Үлескерлік қатысу өдісі бойынша есепке алынатын бірлескен кесіпорындардың залапы	6.934.828	1.251.010
Түрлі салық мөлшерлемелердің әсері	(156.735)	560.492
Жиынтық кіріс туралы шоғырлындырылған есепте көрсетілген табыс салығы бойынша шығыстар	22.606.458	15.698.946

Топ бағалаудың өзгеруі нәтижесінде алдыңғы кезеңдер үшін табыс салығы бойынша қосымша шығыстар есептеді, және бұл ретроспективті түрде қолданылуы тиіс.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**32. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

Қаржылық жағдай туралы тиісті есептердің жасалу күніне шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі көрсетілген активтерді және міндеттемелер мен сомаларды есептеу үшін салық негізде аралығындағы уақытша айырмаларға қолданылатын замен белгіленген салық мөлшерлемесін қолдану арқылы есептелген мерзімі ұзартылған салық сальdosы 31 желтоқсанға келесіні қамтиды:

Мың тенге	2015 жылғы 31 желтоқсан	Пайда мен запал есебіне жатқызу	Есептілік валютасын қайта есептеуге жатқызу	Капиталдың өзге де резервтеріне жатқызу	2014 жылғы 31 желтоқсан	Пайда мен запал есебіне жатқызу	Есептілік валютасын қайта есептеуге жатқызу	Капиталдың өзге де резервтеріне жатқызу	2014 жылғы 1 қантар
Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер									
Қызметкерлерге беретін сыйақылар мен өзге де ақылар және тиісті шығындар	3.585.500	(32.913)	–	500.781	3.117.632	(105.027)	493	198.520	3.023.646
Күмәнді қарыздар бойынша резерв	162.819	12.464	–	–	150.355	2.907	47	–	147.401
Ескірген және етімсіз тауарлы- материалдық қорына резерв	7.510	1.268	–	–	6.242	(3.429)	28	–	9.643
Қоршаган ортасы қорғау бойынша міндеттемелерге резервтер және өзге де резервтер	60.370	11.693	–	–	48.677	(39.487)	–	–	88.164
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндөу бойынша міндеттемелерге резерв	4.358.509	504.324	–	(231.565)	4.085.750	457.097	–	335.685	3.292.968
Төлемге салық	124.305	26.943	–	–	97.362	(156.528)	–	–	253.890
Қызметкерлерге қарыз беру	–	–	–	–	–	(5.086)	–	–	5.086
Байланысты тараптардың келешек кезеңдері кірістері	–	(52.061)	–	–	52.061	(62.473)	–	–	114.534
Ішкі топ қарыздары бойынша қаржы міндеттемелері	37.671	(91.161)	–	–	128.832	128.510	322	–	–
	8.336.684	380.557	–	269.216	7.686.911	216.484	890	534.205	6.935.332
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелер									
Негізгі құралдар	(49.019.327)	856.550	(1.199.835)	178.784	(48.854.826)	(2.505.639)	(552.762)	4.676.756	(50.473.181)
	(49.019.327)	856.550	(1.199.835)	178.784	(48.854.826)	(2.505.639)	(552.762)	4.676.756	(50.473.181)
Мерзімі ұзартылған салық бойынша таза міндеттемелер	(40.682.643)	1.237.107	(1.199.835)	448.000	(41.167.915)	(2.289.155)	(551.872)	5.210.961	(43.537.849)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**32. ТАБЫС САЛЫҚЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

Негізгі құралдар бойынша мерзімі ұзартылған салықтар салық және бухгалтерлік есепке алушының түрлі мөлшерлерінен, негізгі құралдардың кайта бағалануы мен құнсыздандынуынан болған әділетті құнын түзету салдарынан негізгі құралдарды есепке алуша салық және бухгалтерлік базалардың арасындағы айырманы құрайды.

33. СЕГМЕНТТЕР ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТ

Басқару мақсатында Топ қызмет көрсетуіне байланысты бизнес-бөлімшелерге бөлінген және үш есептік сегменттен тұрады:

- мұнай тасымалдау және сонымен байланысты қызметтер;
- мұнайды ауыстырып құю;
- өзге де сегменттер.

Сәйкестендірілетін, бірақ жеке есептік шектен аспайтын сегменттер «Өзге де сегменттерге» біріккен (жеке сегменттердің түсім мөлшері жиынтық түсінің кемінде 10%). Оларға БТК құргак жүк таситын, паромдық және контейнерлік терминалдарды қолдана отыра құргак жүкті (аршылмаган қант, аммоний нитраты, цемент, дән, құнбағыс және құнжара) ауыстырып тиесу және жолаушы терминалының қызметі жатады.

Мұнай тасымалдаумен байланысты қызметтерге есептік шектен аспайтын және қызметтің негізгі түрімен немесе мұнай құбырлары деген Топтың негізгі активтерімен тығыз байланысқан су тасымалдау, мұнайды сақтау, экспедиторлық, Компаниямен көрсетілетін пайдалану және құбырларға техникалық қызмет көрсету қызметтері кіреді. Қызметтің кейбір түрлері бойынша Топ басшылығына жеке басқарушылық есептілік берілмейді және осыған орай мұндай қызметтер жеке сегмент болып бөлінбейді.

БМТ-ны пайдалана отырып, БТК арқылы мұнай мен мұнай өнімдерін ауыстырып құю бойынша қызметтер «Мұнайды ауыстырып құю» сегментіне кіреді. Мұнай терминалының кірістері мұнай мен мұнай өнімдерін сақтау, ауыстырып құю және жонелту арқылы туындаиды. Жонелту қызметіне азербайжан-грузин шекарасынан Батуми терминалына теміржол арқылы мұнай мен мұнай өнімдерін тасымалдау жатады. Қызметтің бұл түрі мұнайды ауыстырып қюномен тікелей байланысты, сондықтан жеке сегменттікке бөлінбейді. Топ басшылығы сегменттер пайdasына қарай сегменттерді талдайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**33. СЕГМЕНТТЕР ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТ (жалғасы)**

Мың тенгемен	2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын 12 айға				2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын 12 айға			
	Мұнай тасы-малдау және байланыстырылған кызметтер (Қазақстан)	Мұнайды аудио-видео (Грузия)	Өзге де	Сегменттер бойынша жиын	Мұнай тасы-малдау және байланыстырылған кызметтер (Қазақстан)	Мұнайды аудио-видео (Грузия)	Өзге де	Сегменттер бойынша жиын
Түсім								
Сыртқы клиенттерге сату	193.617.592	15.509.570	4.034.600	213.161.762	186.996.455	15.516.062	4.124.596	206.637.113
Барлық түсім	193.617.592	15.509.570	4.034.600	213.161.762	186.996.455	15.516.062	4.124.596	206.637.113
Қаржы нәтижелері								
Пайда мен залал арқылы негізгі құралдардың құнсызданды	(1.330.882)	-	-	(1.330.882)	(294.384)	(7.619.876)	(205.172)	(8.119.432)
Пайда мен залал арқылы материалды емес активтердің құнсызданды	-	-	-	-	-	-	(302.114)	(302.114)
Тозу мен өтелім	(31.285.990)	(1.268.517)	(673.614)	(33.228.121)	(30.663.438)	(2.284.673)	(747.938)	(33.696.049)
Пайыздар бойынша кірістер	2.549.552	36.142	33.260	2.618.954	4.380.727	17.561	24.191	4.422.479
Бірлескен кесіпорындар залалындағы үлесі	(34.674.141)	-	-	(34.674.141)	(6.255.050)	-	-	(6.255.050)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(21.987.166)	(547.895)	(71.397)	(22.606.458)	(17.146.980)	1.441.763	6.271	(15.698.946)
Сегмент пайдаласы	42.157.275	2.241.690	313.971	44.712.936	52.568.722	(5.485.006)	(653.151)	46.430.565
Активтер жиыны	549.165.702	50.635.685	19.461.137	619.262.524	544.843.461	25.391.508	15.172.248	585.407.217
Міндеттемелер жиыны	130.656.666	5.406.399	10.267.949	146.331.014	118.386.824	3.515.708	5.860.364	127.762.896
Өзге де ақпаратты ашу								
Бірлескен бақылаудағы кесіпорындарға инвестициялар (8-ескертпе)	13.918.006	-	-	13.918.006	49.843.334	-	-	49.843.334
Курделі шығындар	75.641.329	1.332.376	826.830	77.800.535	69.871.111	1.126.388	415.184	71.412.683

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**34. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР**

Егер тараптың бір жағы екінші жақты бақылай алса немесе қаржылық не операциялық шешім қабылдаған кезде екінші жаққа едәуір әсер етсе, 24 ҚЕХС «Байланысты тараптар туралы ақпараттар ашуга» сәйкес тараптар байланысты деп саналады. Әр байланысты тараппен болуы мүмкін қатынасты бағалаған кезде тек заңдығына ғана емес, карым-қатынастың егжей-тегжейне назар аударылады.

Байланысты тараптармен жасалған мәмілелер тараптар арасында келісілген, байланысты және кейбір реттелетін қызметтерді есепке алмағанда үшінші тарапқа қолданылатын тарифтермен берілетін, нарық мөлшерлемесі бойынша жүзеге асырылған жағдайларда жүзеге асырылған.

Келесі кестелерде 2015 және 2014 жылдары байланысты тараптармен жасалған мәмілелердің жалпы сомасы мен 2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанына тиісті сальдо көрсетілген.

Байланысты тараптардан сауда және өзге де дебиторлық берешек мынадай берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда және өзге де дебиторлық берешегі			
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		719.246	1.261.676
КМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		701.270	679.430
«Самұрық-Казына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		223	206
	11	1.420.739	1.941.312
КМГ мен «Самұрық-Казына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың өзге де дебиторлық берешегі		36.122	102.156
Байланысты тараптардан сауда және өзге де дебиторлық берешектің жиыны		1.456.861	2.043.468

Байланысты тараптарға берілген пайыссыз қарыздар келесідей көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға берілген пайыссыз қарыздар			
КМГ-ға берілген пайыссыз қарыздар		18.735.079	-
Байланысты тараптарға берілген пайыссыз қарыздар жиыны		18.735.079	-

Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер мынадай берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер			
КМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарына берілген алғытөлемдер		1.684.777	361.049
«Самұрық-Казына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға берілген алғытөлемдер		156.322	86.746
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарына берілген алғытөлемдер		-	81
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер жиыны		1.841.099	447.876

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**34. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)**

Байланысты тараптар алдында сауда және өзге де кредиторлық берешек мынадай берілген:

Мың тенге	Ескертпе	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек			
КМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		559.353	629.359
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		255.056	43.632
20		814.409	672.991
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында өзге де кредиторлық берешек		672	-
20		672	-
Байланысты тараптар алдында сауда және өзге де кредиторлық берешектің жиыны			
		815.081	672.991

Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер мынадай көрсетілген:

Мың тенге	Ескертпе	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер			
КМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		10.845.082	9.087.230
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		485.209	1.527.936
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		7	-
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер жиыны	21	11.330.298	10.615.166

Байланысты тараптар алдында өзге де ағымдағы міндеттемелер мынадай көрсетілген:

Мың тенге	Ескертпе	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында мұнай көлік экспедициясы қызметтері үшін берешек			
КМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында мұнай көлік экспедициясы қызметтері үшін берешек		5.923.268	2.871.849
24		5.923.268	2.871.849
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар			
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар		8.062	6.155
		8.062	6.155
Байланысты тараптардан алдағы кезеңдегі кірістердің ағымдағы белігі			
КМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алдағы кезеңдегі кірістердің ағымдағы белігі		-	260.305
24		-	260.305
Байланысты тараптар алдында өзге де міндеттемелердің жиыны			
		5.931.330	3.138.309

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**34. БАЙЛАНЫСТА ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)**

Топтың байланысты тараптармен 31 желтоқсанда аяқталатын жыл бойы жасалған мәмілелері келесі түрде берілген:

Мың тенге	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	2015 жылғы	2014 жылғы
Байланыс тараптарға сату		
КМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген қызметтерден түскен түсім	111.861.543	105.183.134
Бірлескен кәсіпорындардың негізгі қызметінен түскен түсім «Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген қызметтерден түскен түсім	7.612.064	7.048.142
КМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың өзге де қызметінен түскен түсім «Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарының өзге де қызметінен түскен түсім	5.361.313	6.724.720
КМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың өзге де қызметінен түскен түсім «Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарының өзге де қызметінен түскен түсім	28.096	19.852
Жиыны	124.863.016	118.975.856

КМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың негізгі қызметінен түскен түсім мұнай және су тасымалдау бойынша көрсетілетін қызметтермен байланысты.

Мың тенге	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	2015 жыл	2014 жыл
Байланысты тараптардан сатып алу		
КМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан қызметтерді сатып алу «Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан қызметтерді сатып алу	9.167.825	8.249.333
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардан қызметтерді сатып алу	2.691.546	1.250.632
КМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан тауарлы-материалдық қорларды сатып алу	262.611	1.107.080
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан тауарлы-материалдық қорларды сатып алу	14.741	14.795
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан материалдық емес активтерді сатып алу	15.737	111.221
КМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан негізгі құралдар сатып алу «Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан негізгі құралдарды сатып алу	214.713	-
Жиыны	520.282	48.000
	12.887.455	10.798.819

Байланысты тараптармен операциялар бойынша Топтың өзге де операциалық кірістері келесі түрде көрсетілген:

Мың тенге	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	Ескертпе	2015 жылғы
Байланысты тараптардан болған өзге де операциалық кірістер		
Байланысты тараптардан болған алдағы кезеңдер кірістерінің өтелімі	28	260.305
Жиыны		260.305
		312.366

Байланысты тараптармен операциялар бойынша Топтың қаржылық кірістері келесі түрде көрсетілген:

Мың тенге	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	Ескертпе	2015 жылғы
Байланысты тараптардан түскен қаржылық кіріс		
КМГ-ға берілген пайыссыз қарыз бойынша дисконт	30	379.461
Жиыны		379.461
		-

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**34. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕДЕР (жалғасы)**

Негізгі басқарушы қызметкерлердің мүшелеріне сыйақы төлеу жалпы сомасы келесі түрде көрсетілген:

Мын төңгемен	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Өткен жылдың қорытындысы бойынша сыйақылар	236.292	219.238
Жалақы	151.005	146.847
Қысқа мерзімді сыйақы	40.915	33.355
Еңбек қызметі аяқталғаннан кейін төленетін сыйақылар	1.306	1.062
Жиыны	429.518	400.502
Адам саны	8	8

35. ҰКТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР**Қызмет жүргізу шарттары**

Нарықтық экономиканың талаптарына сәйкес, Қазақстан экономикалық реформалар және өзінің құқықтық, салық және нормативтік базасын дамытуда жалғастыруды. Қазақстан экономикасының тұрақтылығы осы реформалар мен әзірлемелерге және экономикалық, қаржылық және ақша-кредит саясаты саласындағы Үкімет қабылдаган шаралардың тиімділігіне тәуелді.

Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі 2015 жылғы 20 тамыздан бастап АҚШ долларына және басқа да негізгі валюталарға қатысты теңгенің айырбас бағамын бұрынғы деңгейде ұстап тұрудан бас тартуға, валюталық басқыншылық көлемдерін төмендетуге және теңгенің айырбас бағамын қалыптастыру үдерісіне араласуды қысқартуға шешім қабылдады. 1 АҚШ долларының құнсыздануға дейін ресми бағамы 188,38 теңгені құрады. 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1 АҚШ долларының айырбас бағамы 340,01 теңгени құрады.

2015 жылы мұнай бағасының айтарлықтай төмендеуі және қазақстандық теңгенің құнсыздануы Қазақстан экономикасына айтарлықтай теріс есер етіу жалғастырылды. Басқа да факторлармен бірге осы факторлардың жиынтығы капиталдың қол жетімділігінің төмендеуіне, капиталдың құнын артуына, инфляцияның және экономикалық есүіне қатысты белгісіздіктің төмендеуіне экелді. Топ басшылығы ағымдағы ортада Топтың тұрақтылығын қолдау үшін тиісті шаралар қабылдайтынына сенімді.

Салық салу

Қазақстандық салық салу заңнамасы және нормативтік-құқықтық актілері әрдайым өзгерістер мен әр түрлі түсіндірмелердің мән-магынасы болады. Жергілікті, облыстық және ұлттық салық органдарының әр түрлі пікірі болуы мүмкін. Қазақстанда қолданыстағы заңдардың негізінде анықталған құқық бұзушылыққа қолданылатын айыппұл мен өсімпұл жүйесі өте қатаң.

Айыппұлдық ықпалшараға 2,5-ке көбейтілген, Қазақстан Ұлттық банкімен белгіленген, қайта қаржыландырылған мөлшерлемесі бойынша есептелген өсімпұл мен қосымша есептелген салық сомасынан 50% көлемінде болатын айыппұлдар кіреді. Нәтижесінде, айыппұл мен өсімпұл сомалары кез келген есептелген салықтың туындысы болуы мүмкін. Салық салу кезеңдері тексерудің алдындағы жылдың құнтізбелік бес жыл мөлшерінде салық органдары тексеру үшін қол жетімді болады. Белгілі жағдайларда тексерулер ұзақ мерзімді қамтуы мүмкін.

Қазақстандық салық салу жүйесіне тән белгісіздік нәтижесінде салық, айыппұлдық ықпалшара мән өсімпұл сомасы, егер ондайлар болса, кәзіргі уақытқа дейін шығысқа жатқызатын және 2015 жылдың 31 желтоқсанына есептелген соманы асып кетуі мүмкін.

Басшылық 2015 жылдың 31 желтоқсанына қолданыстағы заңнамаға түсінік беру тиісті деп есептейді және салық бойынша тек осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілгендерді алмаганда Топтың ұстанымы расталады деген ықтимал бар.

Трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау, операцияға қатысушылар байланысты тараптар болып табылатындығын немесе табылмайтындығын назарга алмастан кең ауқымға таралған және халықаралық бизнеске тұра немесе жанама қатысты көптеген операцияларына қолданылады. Трансфертті баға белгілеу бойынша заңнама операцияларға қолданылатын барлық салық «ұзартылған қол» принципі бойынша белгіленген нарық бағаларының негізінде есептелуін талап етеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛКЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**35. ҰҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Салық салу (жалғасы)**

Трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау (жалғасы)

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу туралы жаңа заң 2009 жылғы 1 қантарда құшіне енген. Жаңа заң толық емес және заңның кейбір ережелеріне байланысты прецедент жағдайлары бар. Оның үстінен, заңда әзірлеу кезеңінде тұрган егжей-тегжей жетекшілік ету жок. Нәтижесінде, операцияның әралуан түріне қолданылатын трансфертті баға белгілеу бойынша бақылауды іске асыру реттелмеген.

Қазақстанның трансфертті баға белгілеу туралы заңнамасына байланысты екіштылықтың болуы салық органдарының Топ ұстанымынан бөлек ұстанымды қабылдауына әкеледі, ол өз кезегінде 2015 жылғы 31 желтоқсанға қосымша салықтарға, айыппұлдар мен өсімпұлдарға әкеліп соктырады.

Басшылық 2015 жылғы 31 желтоқсанға қолданыстағы заңнамага түсінік беру дұрыс деп санайды және салық бойынша Топ ұстанымы құпталады деген ықтимал бар.

Грузиядагы кәсіпорындардың салық міндеттемелері

Грузияның салық кодексіне сәйкес («ГСК»), салық органдары салық салу мақсатында нарық бағаларын пайдалану туралы дәлелденген жазбаша шешім кабылдауға құқылы, егер мәміле байланысты тараптар арасында жасалса. Бірақ ГСК-да тауарлар мен қызметтердің нарық бағасын анықтау жөнінде белгілі нұсқау болғанмен, анықтау механизмі жеткіліксіз әзірленген және Грузияда трансфертті баға белгілеу бойынша жеке заңнама жок. Осындай түсініксіздіктің болуы байланысты тараптар арасындағы мәмілелерген салық салуды қарастырган кезде салық органдары ұстанымының екіштылығын тудырады.

Топтың грузиялық еншілес ұйымдарында Топтың шетелдік еншілес ұйымдарымен, сондай-ак бір бірімен жасалған мәмілелердің елеулі көлемі бар. Бұл мәмілелер байланысты тараптар арасындағы мәмілелерге жатады және оларға Грузияның салық органдары қарсы болуы мүмкін. Басшылық Топ ұйымдары арасында жасалған мәмілелердегі баға белгілеу нарықтық жағдайларда жүзеге асырылады деген негізdemеге маңызды дәлелдер бар деп есептейді, бірақ нарық бағасын анықтау жөнінде заңнамалық базаның болмағандығынан, салық органдарының ұстанымы Топ ұстанымынан өзгеше болуы мүмкін.

Грузияның Салық қызметі (ГСК) 2015 жылы БМТ мен БТК-ның 2009-2014 кезеңіне салық тексерулер нәтижесінде 9.486 мың АҚШ доллары көлемінде қосымша салықтар мен айыппұлдар есептеді (3.225.335 мың теңгеге сайма-сай). ГСК шешімімен келіспеген компаниялар шағым арыз берді. ВТЛ тобының басшылығы жергілікті салық заңын және осыған ұқсас салық талқылаулары бойынша ағымдағы практикасын талдау негізінде арыз сәтті және қаржы ресурстар ағынының алмағайып болатыны туралы бағалайды. Сол себепті 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ қосымша міндеттеме танымады.

Қоршаған ортаны қорғау бойынша міндеттемелер

Қазақстанда қоршаған ортаны қорғау бойынша заңнама даму үдерісі үстінде, сондықтан үнемі өзгерістерге шалдышады. Заңнаманың өзгеруі нәтижесінде пайда болған ықтимал міндеттемелер шынайы бағалана алмайды. Ағымдағы заңнамага сәйкес, басшылық Топтың осы қаржылық есептілікті көрсетілгендерді қоспағанда, қаржылық жағдайына және оның қызметінің нәтижесіне едәуір теріс ететін мүмкін әлде ықтимал міндеттемелер болмайды деп есептейді (5, 23-ескертпелер).

Сақтандыру мәселелері

Қазақстан Республикасында сақтандыру саласы даму сатысында, сондықтан әлемнің басқа өнірлерінде таралған сақтандырып қорғаудың көптеген нысандары тұтас алғанда әлі кол жетімді емес.

Топ мүлікті, Топтың обьектілерінде болған немесе оның қызметіне жататын апат нәтижесінде мүлікке немесе қоршаған ортага залал келтірілгені үшін үшінші тұлға алдында жауаптылықта сақтандыруды жүзеге асырады.

Шарттық міндеттемелер

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың негізгі құралдар мен құрылымы қызметтерін 42.647.645 мың теңгеге сомаға (2014 жылғы 31 желтоқсанға: 29.256.791 мың теңге) сатып алуға шарттық міндеттемелер болған.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлесіп бақылайтын кәсіпорындардың негізгі құралдар мен құрылымы қызметтерін сатып алу жөніндегі шарттық міндеттемелерінде Топтың үлесі 361.105 мың теңгени (2014 жылғы 31 желтоқсанға: 159.201 мың теңге) құрады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**35. ҰҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Сот талқылауラры**

BTL компаниялар тобының бизнес-контрагенттерімен болған сот талқылауラры

2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде Топ компаниялары Грузияда бірқатар сот талқылауына тартылды. Топқа берілген талап-арыздың жалпы сомасы 62 миллион АҚШ долларын (21.080.620 мың теңгеге сайма-сай) құрады. Тараптар Бітімгершілік актісіне қол қойды, сот талқылауラры аяқталды және 2015 жылғы 22 шілдеде сот органдары БМТ-дағы BTL үлесіне, БМТ-ның жылжымайтын мүлкіне және БМТ БТК-ның 100% үлесін басқару айрықша құқығына салынған қамакты алып таstadtы.

Топ басшылығы тараптар өзара тиімді шарттар бойынша келісімге келеді, және экономикалық ресурстар ағынының алмагайып болатыны туралы сенімді.

БХКТ-мен болған сот талқылауラры

№ 4, № 5, № 6 айлактарды, белгілі бір жылжитын мүлкіті және 13 га жерді 48 жыл кезеңіне жалға беруші БХКТ жалдау шартын бұзғаны үшін БТК-ға карсы талап-арыз берді. БХКТ 5.422 мың АҚШ доллары (1.843.534 мың теңгеге сайма-сай) мөлшерінде материалдық және моральдық залалды өтеуді талап етті.

2015 жылғы 4 күркүйекте Дауды реттеу туралы келісімге қол қойылды. Осы келісімге сай Тараптар барлық сот талқылауын тоқтатуға келісті. Топ басшылығы осы сот талқылауы бойынша 500 мың АҚШ долларынан (170.005 мың теңгеге сайма-сай) артпайтын мейлінше көп тәуекелді Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілігі үшін мардымсыз деп бағалайды.

BTL тобының кепілдегі активтері

2015 жылғы 31 желтоқсанға БМТ-ның негізгі құралдарының қалдық құны 47.047 мың АҚШ доллары (15.996.450 мың теңгеге сайма-сай) болатын кейбір обьектілері тасымалдау шарты бойынша Грузия темір жолдары алдында Georgian Transit Ltd міндеттерін қамтамасыз етуде кепілгер болған TBC Банктің пайдасына қамтамасыз ету ретіндегі кепілдікке салынды. БМТ бұл мәміледе кепілгер ретіндегі әрекет етеді. Кепілдіктің ең жоғарғы сомасы 10.000 мың АҚШ доллары (3.400.100 мың теңгеге сайма-сай). Georgian Transit Ltd 4 миллион тонна көлемінде ең төменгі талап етілетін ауыстырып тиесу жылдық көлемін ГТЖ-ға қамтамасыз етуі тиіс, оның 2 миллион тоннасын BTL тобы ауыстырып тиесуі қажет. BTL топ басшылығы тиесу көлемі орындалатының және ақша қаржат ағынының алмагайып болатынын күтуде.

БТК активтерінің экспроприациясы

BTL мен Грузия Үкіметінің арасындағы БТК-ны сенімгерлікпен басқару туралы келісімге сәйкес, егер БТК катарынан 2 жыл бойы ауыстырып құюдың жылына 4 миллион тонна ең аз көлемі бойынша өз міндеттемелерін орынданай алмаған жағдайда, Грузия Үкіметінің БТК активтерін экспроприациялауға құқығы бар. 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша БТК арқылы ауыстырып құюдың нақты көлемдері 6,5 миллион тоннаны (2014: 7,8 миллион тонна) құрагандыктан, Топ басшылығы БТК Грузия Үкіметінің тарапынан мемлекеттік экспроприациялау қаупіне ұшыраған жоқ деп есептейді.

36. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ

Топтың негізгі қаржылық міндеттемелері құрамына саудалық және взге де несиелік берешектер кіреді. Қөрсетілген қаржы құралдары ең бастысы Топтың шаруашылық қызметтің қаржыландыруға колданылады. Топтың тікелей шаруашылық қызметтің нәтижесінде пайда болатын сауда дебиторлық берешегі, ақша мен ақша баламалары бар.

Топ нарық тәуекеліне бейім, ол несиелік тәуекелден, валюталық тәуекелден және өтімділік тәуекелден тұрады.

Топ басшылары шолу жасайды және осы тәуекелдерді басқару үшін қабылданатын келесі шараларды бекітеді.

Несиелік тәуекел

Топ мәмілелерді тек белгілі және несиені өтеуге қабілетті тараптармен жасайды. Топ саясатына сәйкес, коммерциялық несие шартына қарай сауда операцияларын жасауды қалайтын барлық клиент, несиелік тексеру рәсімінен өтуге жатады. Сондай-ақ, топқа берешекті кайтармау тәуекелін төмendetude сенімділікті қамтамасыз ету үшін осындағы сатып алушының дебиторлық берешегі үздіксіз мониторингке жатады. Тәуекелдің ең жоғары мөлшері дебиторлық берешектің теңгерімдік құны болады. Топта несиелік тәуекелдің маңызды шоғырлануы жоқ.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**36. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Несиелік тәуекел (жалғасы)**

Топ салымдарды қазақстандық және шетелдік банктерде орналасырады (*15 және 16-ескертпелер*). Топ басшылығы төтенше несиелік тәуекелдерді болдырмау мақсатында осы банктердің несие рейтингін мерзімді қарастырады. Топ басшылығы жақындағы халықаралық несиелік дағдарыс пен одан кейін болған банктердің несиелік рейтинглерінің өзгерістері төтенше несиелік тәуекелге негіз болмайды деп есептейді. Тиісінше, банк салымдары бойынша құнсыздануға көрсетілген:

Келесі кестеде «Moody's», «Fitch Ratings» және «Standard&Poors» агенттігінің несие рейтингін қолдана отыра есепті күнге банк салымдары мен ақша қаражаттары бойынша сомалар көрсетілген:

Мың тәңгемен	Орналасқан жері	Рейтинг		2015 жыл	2014 жыл
		2015 жыл	2014 жыл		
Банктер					
«Халық Банк» АҚ	Қазақстан	BB+/Жағымсыз	BB/Тұрақты	47.532.496	43.979.994
«Сбербанк России» АҚ	Қазақстан	BB+/Жағымсыз	BB+/Жағымсыз	6.897.362	2.001.131
Hellenic Bank	Грузия	B-/Тұрақты	Caa3/Тұрақты	4.943.702	92.269
«ЦеснаБанк» АҚ	Қазақстан	B+/Тұрақты	B+/Тұрақты	3.408.853	8.787.871
«Delta bank» АҚ	Қазақстан	B-/Тұрақты	—	3.104.623	985.401
Halyk Bank of Georgia	Грузия	BB-/Тұрақты	—	1.257.397	—
Bank of Georgia	Грузия	B-/Тұрақты	B1/Тұрақты	102.180	28.264
TBC Bank	Грузия	BB-/Тұрақты	B1/Тұрақты	75.023	184.174
Basis Bank	Грузия	B-/Тұрақты	BB/Тұрақты	29.194	117.980
Cartu Bank	Грузия	B-/Тұрақты	—	679	365
НБК Банк	Ресей	BB+/Жағымсыз	—	495	—
«Сбербанк России» АҚ	Ресей	BB+/Жағымсыз	—	73	—
«RBS Банк Казахстан» АҚ	Қазақстан	A3/Жағымды	A3/Жағымсыз	58	12
«Қазкоммерцбанк» АҚ	Қазақстан	B-/Жағымсыз	B/Тұрақты	30	19.958.265
«ГазБанк» ЖАҚ	Ресей	B3/Тұрақты	—	30	167
BNP Paribas	Кипр	—	A1/Жағымсыз	—	1.878.023
Bank of Cyprus	Грузия	—	Caa3/Тұрақты	—	1.094
«Сити Банк» АҚ	Қазақстан	—	A2/Тұрақты	—	10
Жиыны				67.352.195	78.015.020

Өтімділік тәуекел

Ағымдағы өтімділікті жоспарлау құралын қолдана отыра, Топ ақшалай қаражаттарының тапшылық тәуекеліне бақылау жасайды. Осы құралдың көмегі арқылы қаржылық инвестициямен және қаржы активтерімен байланысты төлем мерзімі (мысалы, дебиторлық берешек, баска да қаржы активтері), сондай-ақ операциялық қызметтөн болатын болжамды ақша ағындары талданады.

Келесі кестеде 2015 және 2014 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың қаржылық міндеттемелері бойынша осы міндеттемелерді өтеу мерзіміне қарай шарттық дисконтталаған төлемдер туралы акпарат берілген.

Мың тәңгемен	Сұраныс бойынша	1 жылдан 2 жылдан		5 жылға дейін	>5 жыл	Жиыны
		<1 жыл	2 жылға дейін			
2015 жылғы 31 желтоқсанға						
Сауда және өзге де кредиторлық берешектер	—	16.616.457	1.951	31.572	4.917	16.654.897
Жиыны	—	16.616.457	1.951	31.572	4.917	16.654.897
2014 жылғы 31 желтоқсанға						
Сауда және өзге де кредиторлық берешектер	—	15.553.243	47.929	172.569	—	15.773.741
Жиыны	—	15.553.243	47.929	172.569	—	15.773.741

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**36. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Валюталық тәуекелдік**

Валюталық тәуекелдікке ұшырайтын, шетел валютасымен берілген активтер мен міндеттемелердің жалпы сомасы төменгі кестеде берілген.

Мың тенге	АҚШ доллары	Ресей рублі	Евро	Өзге валюталар	Жиыны
2015 жылғы 31 желтоқсанға					
Активтер	53.522.360	6.655	172.111	474.580	54.175.706
Міндеттемелер	1.957.107	49.778	31.332	302.809	2.341.026
2014 жылғы 31 желтоқсанға					
Активтер	54.518.667	5.791	198.579	510.579	55.233.616
Міндеттемелер	877.396	53.998	26.131	529.361	1.486.886

Топтың операцияларымен байланысты валюталық тәуекелдерді төмендетуге ықпал ететін ресми құралдары жоқ. Топта шетел валютасында жасалатын мәмілелермен байланысты тәуекелдер бар. Ондай тәуекелдер АҚШ долларында болатын кіріске байланысты пайда болады.

Келесі кестеде Топтың салық салынғанға дейінгі табысының (активтер мен міндеттемелердің әділ құнындағы мүмкін өзгерістерге байланысты) өзге көрсеткіштердің тұрақтылығы жағдайында АҚШ доллары мен ресей рублі айырбас багамының мүмкін өзгерістеріне сезімталдығы көрсетілген. Топтың меншік капиталына әсері мардымсыз.

Мың тенге	Валюта айырбас бағамының өсуі/төмендеуі	Салық салуға дейін табысқа әсері
2015 жыл	60,00%	30.939.152
АҚШ доллары	-20,00%	(10.313.051)
Ресей рублі	40,00%	(17.249)
	-29,00%	12.506

Мың тенге	Валюта айырбас бағамының өсуі/төмендеуі	Салық салуға дейін табысқа әсері
2014 жыл	+17,37%	9.317.893
АҚШ доллары	-17,37%	(9.317.893)
Ресей рублі	+33,54%	(16.168)
	-33,54%	16.168

Капиталды басқару

Капиталды басқаруға байланысты Топтың негізгі максаты тұрақты несие төлеу кабілетін қамтамасыз ету және Топ қызметін жүргізу үшін капиталдың барабар деңгейі мен акционердің пайdasын барынша көбейту. Топ капиталдың құрылымын басқарады және экономикалық жағдайдың өзгеруіне сәйкес оны өзгертеді. Топ капитал құрылымын сақтау немесе өзгерту мақсатында дивидендтерді төлеу мөлшерін реттей алады, акционерге капиталды қайтара алады немесе жаңа акцияларды шыгарға алады.

2015 және 2014 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталатын жылдарда объектілерде, саясатта және капиталды басқару үдерістерінде өзгерістер болған емес.

2015 және 2014 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың айтартытай берешек сомасы болған жоқ. Есепті күнге Топтың акша қаражатының берешегінен асатын елеулі сомасы бар.

Қаржы құралдарының әділ құны

Ақшалай қаражаттардың, банктердегі депозиттердің, сауда және өзге де дебиторлық берешектің, сауда және өзге де кредиторлық берешектердің және басқа да қаржылық міндеттемелердің тенгерімдік құны қаржы құралдары дерегінің қысқа мерзімді болғанына орай олардың әділ құнына шамамен тең.